

Yıl: 13 Sayı: 140

Sahibi ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İbrahim Hakkı Toprak

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Kaçar

Yazışma Adresi
İlkiz Sokak No: 22/B
Sihhiye - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

Yönetim Yeri
İlkiz Sokak No: 22/B
Sihhiye - ANKARA

Tel
(0312) 229 67 18

Fax
(0312) 229 67 19

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı
Sistem Ofset Basım Yayın Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Strazburg Cad. No: 7/A Sihhiye - ANKARA
Tel: (0312) 229 18 81 - 229 63 97 - 231 32 57

Baskı Tarihi
10.01.2011

web
<http://www.gencbirikim.net>

e-mail:
gencbirikimdergisi@gmail.com

Abone Şartları
Yurtiçi abonelik için 6 aylık abonelik
ücreti olan 24.00 TL'yi
Yurt dışı abonelik için 6 aylık abonelik
ücreti olan 35.00 TL'yi
Yapı Kredi Bankası, Sihhiye Şubesi
(Şub. Kod. 309, Hes. No: 69405472)
no'lu hesaba veya Ramazan DEMİRHAN
6157119 no'lu posta çeki hesabına yatırmanız
ve Posta Çeki alındı belgesinin fotokopisini ve
adresinizi İlkiz Sokak No: 22/B
Sihhiye /ANKARA
adresine göndermeniz yeterlidir.

Genç Birikim'den

Hamd, sizlerle yeniden buluşma nimeti veren Allah'a; selam ise O'nun rasullerine, yolunda gidenlere ve sizlere olsun.

Bu sayımızda son günlerin en çok konuşulan konusu 'iki dil' üzerine iki kelam etmek istiyorum. Her ne kadar tartışma bizim dışımızda geliyor ise de konuya kayıtsız kalmak bizim için mümkün değildir. Çünkü biz yıllardır aynı şeyi söylüyoruz: İnsanlığın fitratına, ihtiyaç ve hislerine, dününe ve bugününe tek çare İslam'dır.

Değerli Okuyucular,

Malumunuz bir süre önce Diyarbakır'da (Kürt kavmiyetçilerinin en haretli savunucularının sözcülerince) Demokratik Toplum Kongresi diye bir toplantı yapıldı ve 'iki dil', 'iki bayrak' ve 'iki güvenlik gücü' talebi seslendirildi. Hapisteki liderleri bu talebi dillendirmeyi erken bularak tepki gösterirken, resmi ideoloji bunu kendine karşı 'kalkışma' olarak algıladı. BDP Başkanı, Başbakan'ı Allah'a şirk koşmakla itham ettiğinde ise 'şirk'in anlamını bilenlerin neler hissettiklerini gene ancak kendileri anlayabilir. Çok kısaca özetlediğimiz bu süreç hakkında azıcık kafa yoranlar gerçeğin künhüne vardılar, ancak bazılarının 'İslam bu 'iki dil' ile bir nebze ifade edilen Kürt meselesini nasıl halledecek?' diye sorduklarını duyar gibiyim.

Bu 'iki dil', 'iki millet' sorusunu soranlara verilecek iki maddelik cevabımız vardır:

1. Anadolu'da 'Yigit düştüğü yerden kalkar' diye bir söz vardır. Bizim konumuza da uyarlanabilir. Ne demek? Asırlarca 6 kıtada at koşturmuş, bir uçtan diğer uca haber salmanın 6 ay sürdüğü bir İmparatorluk'ta onlarca dil, din, ırk, kavim, boy varken bir sorun çıkmıyordu da ne oldu, ne değişti ki bu memlekette 30 yıldır silahlar konuşuyor, 30 bin insanın kanı dökülüyor? Üstelik meselenin nereye varacağı, nerede duracağı da belli değil. Demek ki neymiş? Bu mesele ne zaman mesele olarak ortaya çıktıysa o zamana dönmek lazım. İslam tarihinde ve devamında Osmanlı'da 'farklılık' ve 'zenginlik' olan şey neden çiçeği burnunda Türkiye Cumhuriyeti'ni bölme noktasına getirdi? Unutmayın ki kavmiyet esaslı problemler sadece Türkiye'nin değil, Avrupa'nın da Amerika'nın da meselesidir, yakın gelecekte belki tüm dünyanın huzurunu kaçırarak bir hastalıktır. Dolayısıyla gidin bu soruyu problem sahiplerine sorun, laiklere sorun, kapitalistlere sorun, modernistlere sorun. Bu sorunu çözmesini isteyeceğiniz son adres İslam'dır. Çünkü İslam akidesi bu meseleyi öngörmüş ve tembihlerini yapmıştır. Bu sorunu İslam mı yarattı ki İslam çözün.

2. "İslam, faraziyelerle uğraşan nazariye değildir." Bu vesile ile Seyyid Kutub'u rahmetle anıyorum. Yani İslam dediğiniz şey oryantalistlerin, teolojistlerin, felsefecilerin ve bilimadamları bozuntularının, rahat koltuklarda sırf tartışma olsun, kültürel aktivite olsun diye ağızlarında geveleyebilecekleri bir malzeme değildir. O, yaşayan ve yaşanan bir akide, somut meselelere gerçekçi çözüm getiren fikriyat, insan fitratına uygun bir hakikattir; dinamiktir ve pratik meselelerle ilgilenir. Yoksa kendisine muhalif bilmem ne ideolojisinin icat ettiği sorunlarla uğraşmaz. İslam'ı hiçe saymakla ortaya çıkan meseleyi İslam'a çözdürmeye çalışmak ise en azından aymazlıktır.

Biz meseleyi İslam'a çözdürmeyelim ama bu konudaki şifrelerini verelim:

"Ey insanlar, gerçekten, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve 'bir-birinizi tanımanız ve tanışmanız' için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Şüphesiz, Allah katında sizin en üstün (kerim) olanınız, (ırk, renk, soy ve servetçe değil) takvaca en ileride olanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, haber alandır." (Hucurat 13)

Allah'a emanet olunuz.

İÇİNDEKİLER

HER KAVİM, ALLAH'IN BİR AYETİDİR!	3	Ali KAÇAR
ABD, PETROL ve İSRAİL	8	Süleyman ARSLANTAŞ
FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARA İSRAİL POLİSİNDEN İŞKENCE	11	BBC'den Aktaran: Celal SANCAR
FİTRAT-I TAĞYİR	12	Şahin ÖZDAŞ
YAZMAK ÜZERİNE	14	Erdal BAYRAKTAR
FÜZE KALKANI MESELESİ	17	Mahmut Celal ÖZMEN
SÜNNET NEDİR, NE DEĞİLDİR?	20	Ubeydullah TOPRAK
RAWYA'NIN ÇOCUKLARI	28	Peter SMALL Çev: İsmail CEYLAN
GÖNÜL İKLİMİ ve FIRTINALAR	30	Muhammed Mahi MÜNİR
MUSTAFA KEMAL ve KÜRTLER	35	Ali KAÇAR
İSTANBUL GEZİSİ	40	Genç Birikim
AİLE KURUMU ÇÖKÜYOR MU?	42	İdris GÖKALP
KADER - I	45	Fazlı BİLİR
MESCİD-İ AKSA'NIN İŞGALİ ve SORUMLULUKLARIMIZ	50	M. Ali HAKBİLEN
GÖSTERİŞ İÇİN Mİ, ALLAH İÇİN Mİ?	54	Nuray BİLGİLİ
HZ. SAFİYYE (R. ANHA)	56	Sümeyye ARSLAN
İNCE DOKUNUŞLAR	59	Fatih PALA
KANIN KIYAMA DURUNCA	60	Necdet YÜKSEL
HER SAVUNMA BİR TOHUM	61	Ayfer TOPRAK
AİLEDE AHLAK EĞİTİMİ - II	62	İdris GÖKALP
DAVALARINA VEFASIZLARA... VEBALİ BOYNUNUZDA...	64	Ayşe Merve ADANUR

HER KAVİM, ALLAH'IN BİR AYETİDİR!...

Ali KAÇAR

kacarali@hotmail.com

Ayet, lügat olarak açık alamet, belirti, işaret, ibret, mucize anlamlarına gelirken, ıstılah olarak ise Allah'ın varlığına ve yüceliğine işaret eden delil anlamına gelmektedir. Bu çerçevede yaratılan her şey birer ayettir; insan, sema, yer, dağlar, güneş, ay, yıldızlar vb her şey Allah'ın varlığını gösteren bir delil olmaları dolayısıyla birer ayettirler. Kısacası kâinat, içindekilerle birlikte bir ayettir. Dolayısıyla Hz. Âdem (as)'den itibaren kıyamete kadar var olan bütün kavimler de birer ayettir. Çünkü kavimler de dâhil her şeyi yaratan Allah'tır. (Zümer, 39/62) Farklı renk ve ırklarda da olsalar her kavmi meydana getiren 'insanları tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini var eden ve her ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yayan da' Allah'tır. (Nisa, 4/1) Bu ayetten anlaşılacağı üzere, ilk insandan son insana kadar gelen bütün insanlar, bir tek nefisten yaratılmıştır. Yani siyahıyla beyazıyla, Kürt'üyle Türk'üyle, Laz'ıyla Arap'ıyla velhasıl her renk ve dilden insanın atası bir ve aynıdır. Aynı ana ve babadan gelen çocukların renklerinden ya da yaratılıştan gelen başka özelliklerinden dolayı birbirlerine üstünlük taslamaları doğru

mudur? Elbette ki doğru değildir. Çünkü hepsinin anası da, babası da aynıdır. Nitekim bir başka ayette de bir erkek ve dişiden yaratılan insanların birbirlerinden üstünlükleri ise renklerinden, dillerinden,

fakir ya da zengin oluşlarından dolayı değil, Allah'a olan yakınlıklarından yani takvalı olmalarından dolayı olduğu belirtilmiştir. (Hucurat, 49/13) Takva'nın dışında bir başka üstünlüğünün olmadığını

Peygamber (as) da bir Hadis-i Şeriflerinde şöyle buyurmuştur; “Ey insanlar; dikkat edin, Rabbiniz bir'dir. Hiçbir Arap'ın Arap olmaya üstünlüğü yoktur ve hiçbir Arap olmayanın da hiçbir Arap'a üstünlüğü yoktur. Siyah renkte olanın hiçbir beyaz renkte olana, beyaz renkte olanın ise hiçbir siyah renkte olana üstünlüğü yoktur. Üstünlükler ancak takva iledir. Şüphesiz ki, Allah katında en değerliniz, Allah'tan en çok sakınanınızdır...” (Beyhaki)

Kur'an-ı Kerim'de, insanlar ikiye ayrılmaktadır; iman edenler ve etmeyenler diye! Bunun dışında başka bir ayırım yoktur; kim bunun dışında başka bir ayırım yapacak olursa, Kur'an-ı Kerim'e aykırı davranmış olacaktır. Hele hele, insanın elinden olmayan, Allah'ın bir takdir ve tecellisi olan renklere, dillere ve ırklara göre yapılacak bir ayırım İslami anlayışın dışında, hatta İslam'ın reddettiği cahili bir ayırım olur. Çünkü “diller ve renkler Allah'ın ayetlerindendir” (Zümer, 30/22) ayeti de bunu teyid etmektedir. Yani diller ve renkler bir üstünlük, bir ayrıcalık aracı değil, Allah'ın varlığının, otoritesinin bir delilidir. Allah'ı Teâlâ, üstünlükte, dilleri ve renkleri değil, iman etme ya da etmemeyi esas almıştır. Bu nedenledir ki Allah'ı Teâlâ, “ancak Mü'min'ler kardeşler” (Hucurat, 49/10) ayetiyle dilleri ve renkleri değil, Müslüman olmayı esas olarak belirtmiştir. Yani bu ayet, aynı ana ve babadan, aynı renklerden, aynı coğrafyalardan gelenleri değil, sadece, farklı renk ve ırklara mensup da olsalar Mü'minlerin/Müslümanların kardeş olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla tevhid bayrağının altında bulunan bütün mü'minlerin kavim ve kabile, ya da dil, ırk, renk, soy sop gibi benzeri başka herhangi bir ayırım gözetmeksizin kardeş

olduklarını ifade etmektedir. Tevbe suresinde (9/23) “Babalarınız ve kardeşleriniz küfrü imana tercih etmelerine rağmen onları dost edinmeyin, kim onları dost edinirse, onlar zalimlerin ta kendileridir” buyururken, Mücadele Suresi'nde (58/22) de “İman edenler, Allah ve Resulüne düşman olanları dost edinmezler; bunlar ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri ve ister aşiretleri olsun!” buyrulmaktadır. Nitekim, Hz Nuh (as)'ın inanmayan oğlu ile ilgili 'o benim öz ailemdendir, ona mağfiret et' (Hud, 11/45) duası üzerine Allah'ı Teala'nın 'Ey Nuh! O, senin aileden değildir' (Hud, 11/46) ikazı da, İslam akidesinin Müslüman'ın düşüncesini ve içinde yaşadığı toplumun değer yargılarını belirleyen yegâne ilkeleri ortaya koymaktadır. Bu ayetler, kardeş olmanın, üstün olmanın ırkla, soy-sop ile, renkle ve hatta akrabalıkla olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu ayetler, Allah'a ve O'nun gönderdiği Kur'an-ı Kerim'e ve Peygamber'e iman etmiş, ben de Müslüman'ım diyen herkesi bağlayan ayetlerdir. Ben Müslüman'ım diyenlerin bunun dışında başka bir yol ve yöntem aramaya ya da icad etmeye hak ve yetkileri yoktur. Demek ki, üstünlük ancak ve ancak Allah'a olan yakınlıktır. Renklerin, dillerin ve ırkların üstünlük aracı olarak değerlendirilmesi cahiliye adetlerinden başka bir şey değildir.

Bu konuda birçok Hadis-i Şerif de bulunmaktadır. Bir iki örnek verecek olursak;

“Kim cahiliye davasında (kavimiyetçilikte-milliyetçilikte) bulunursa cehenneme iki dizi üzere çökmüş demektir.” Dediler ki, “Ey Allah'ın Resulü, oruç tutsa, namaz kılsa da mı?” “Evet! Cevabını verdi; oruç tutsa da, namaz kılsa da...” (Hakim, Müstedrek, 4/298)

“Hepinizin babası birdir; hepinizin dini birdir. Ve kendisiyle övündüğünüz Araplık, ne annenizden, ne de babanızdandır. (Yani Âdem (as) ve Havva hepinizin babası ve annesidir)” buyurdu.

“Hepiniz Âdem'in oğulları-sınız. Âdem de topraktan yaratılmıştır. İnsanlar babaları ve dedeleri ile övünmekten vazgeçsinler...” (Bezzar)

Sahabeden Ebu Zerr Hz.lerinin, derisinin rengi siyah olan Hz. Bilal'e, insanlık hali, bir gün, 'Ey zenci oğlu (veya siyah kadının oğlu)' diye hitap etmesi karşısında, bunu işiten Hz. Peygamber'in ona, 'Ey Eba Zerr, sende hala Cahiliyet kalıntıları görmekteyim, kendini onlardan temizle!' buyurmuştur.

OSMANLI DÖNEMİNDE IRKÇILIK İTTİHAT VE TERAKKİ İLE BAŞLAMIŞTIR!..

İslam'da ve İslam'ın egemen olduğu toplumlarda görülmeyen ırkçılık/milliyetçilik/asabiyet hastalığı, Osmanlı İmparatorluğu'na Batıdan bulaşmıştır. Batıda ise, 1789 Fransız ihtilali ile birlikte ortaya çıkan bu hastalık, bu yıl itibarıyla dünyaya yayılarak diğer toplumları da etkilemeye başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecini çabuklaştıran nedenlerden birisi beceriksiz ve işbirlikçi yönetimler ise, diğer bir nedeni de bu ulusçuluk/milliyetçilik/asabiyet anlayışı olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda ulusçuluk/Milliyetçilik/asabiyet anlayışı, Batılılaşma hareketleri ile eş zamanlı olarak meydana gelmiştir. Padişah III. Selim döneminde başlayan, II. Mahmut ve diğer padişahlar dönemi ile devam eden Batılılaşma hareketi, Batılı ülkelere eğitim amacıyla giden öğrencilerin ülkeye tekrar dönmeleri ile ivme kazanmıştır. Başlangıçta Jön Türkler olarak başlayan ve daha sonraları İttihat

ve Terakki Cemiyeti olarak şekillenerek faaliyetlerine devam eden Kürt ve Türklerden oluşan Osmanlı muhalefeti, nihayet 27 Nisan 1909'da Abdülhamid'i tahttan indirmişlerdir.

Abdülhamid'in tahttan indirilmesi ile birlikte ülke içerisinde, dış emperyalist güçlerin de kışkırtmasıyla darbeler ve azınlıklar tarafından etnik amaçlı kargaşalıklar birbirini takip etmiştir. Yer yer iç isyanlara dönüşen bu kargaşalıklar, gerek Afrika'da ve gerekse Balkanlar'da etnik kopmalara/aynışmalara ve toprak kayıplarına neden olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan Savaşları'nda yenilgiye uğraması ve emperyalist dış güçlerin kışkırtmaları, İmparatorlukta farklı etnik kökenli halkların uluslaşma sürecini hızlandırmıştır. Bunda, İttihat ve Terakki'nin ırkçı, diğer kavimlere karşı düşmanca davranışı ve bütün dünyadaki Türkleri birleştirme amaçlı Turancı tavrı da etkili olmuştur. Bütün bu kargaşalık ve etnik kalkışmalara rağmen Kürtler başlangıçta ayrışma, Osmanlı İmparatorluğu'ndan kopma gibi düşünceleri olmamıştır. Lokal bir takım ulusalcı/milliyetçi grupların istekleri ise Kürtlerin tamamını kapsayıcı tarzda bir 'milli kimlik'e dönüştürmemiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyle birlikte, işgalci devletler harita üzerinde cetvelle sınırlarını belirledikleri Osmanlı Topraklarını kendi aralarında paylaşmaya başlamışlardır. Paylaştıkları bu topraklarda, kendi güdülerin-

de/mandalarında 20'den fazla devletçik kurmuşlardır. Araplar, kendi aralarında onlarca devlete bölünürken, Türkler de küçültülmüş ve adına Misak-ı Milli sınırları denilen sınırlar içine hapsedilmişlerdir. Kürtler ise Türkiye, İran, Irak, Suriye ve Sovyetler Birliği arasında pay edilerek, kendilerine güdümlü de olsa bir devlet olma imkânı bile verilmemiştir. Kurulan bütün bu devletlerin yönetimleri ise, hangi emperyalist devletin hegemonik sahasına giriyorsa, o emperyal devlet tarafından belirlenmiş ve desteklenmiştir. Bu durum, yeni kurulmakta olan Türkiye Cumhuriyeti için de, Irak, Suriye ve diğer devletçikler için de geçerli idi!..

Osmanlı İmparatorluğu'nda, İslâmî uygulamalardaki bütün eksikliklerine rağmen ırklar arasında herhangi bir ayırım yapılmamış, hiçbir ırkın kendi dilini, kültürünü yaşaması engellenmemiştir.

KÜRTLERE BİR ÇEŞİT ÖZERKLİK VERİLECEKTİ!..

Milli Mücadeleye, Lozan Antlaşması imzalanıncaya (24 Temmuz 1923), hatta Hilafet kaldırılınca (3 Mart 1924) kadar, İslam ve İslâmî anlayışın renkleri/tonları egemen olmuştur. Mustafa Kemal'in konuşmalarına, çektiği telgraflara ve yazdığı mektuplara bakılınca bu, açıkça görülecektir. Bu süreçte, Milli Mücadele'nin rengini değiştirecek tarzda ırkçı, milliyetçi duygular hiç gündeme gelmemiş ya da getirilmemiştir. Bu çerçevede, her kavimle olduğu gibi Kürtlerle de çok iyi ilişki-

ler kurulmuştur. Mustafa Kemal'in Kürtlerle ilişkisi ise albay olarak Diyarbakır'a tayin edildiği 1916'lı yıllara rastlar.¹ Gerçi bu ilişki, bölgeye gönderilen her Osmanlı Paşasının kurduğu türden ilişkilerdendi.² Ancak Mustafa Kemal, ilerleyen yıllarda ve özellikle de Padişah Vahdeddin tarafından Anadolu'ya Halife Vekili olarak gönderildiği 19 Mayıs 1919'u takip eden gün ve aylardan itibaren bu ilişkiyi Milli Mücadelede, birlikte hareket etmeye dönüştürmeye çalışmıştır. Bu çerçevede Kürt aşiret reislerine, şeyhlere ve Kürt din adamlarına birçok telgraf çekmiş ve mektuplar yazmıştır. Bu telgraflarda ve mektuplarda gündeme getirdiği temel iki konu vardır. Bu konulardan birisi, hilafet ve padişahlık makamını işgalden kurtarmak, diğeri ise Kürtlerin ve Türklerin kardeş olduğunu ısrarla vurgulamak. Bu iki konuyu Kürt Teali Cemiyeti Diyarbakır Şube Başkanı Cemil Paşazade Kasım Bey'e.³ Nurşinli Meşayihî izam'dan Şeyh Ziyaeddin Efendi Hazretlerine⁴, Bitlis Küfrevizade Şeyh Abdülkaki Efendi Hazretlerine⁵ ve daha birçok kimseye çektiği telgrafta ya da gönderdiği mektupta gündeme getirmiş ve birlikte hareket edilmesi gerektiğini vurgulayarak yardım ve desteklerini istemiştir.

Mustafa Kemal, daha da ileri giderek gerek Amasya'da İstanbul Hükümeti yetkilisi Bahriye Nazırı Salih Paşa ile 20-22 Ekim 1919 tarihinde imzaladıkları protokollerde⁶ ve gerekse 1 Mayıs 1920 tarihli meclis konuşmasında, Kürtlere özerkliğin verileceğini ve Mec-

¹ Abdurrahman Arslan, Samsun'dan Lozan'a Mustafa Kemal ve Kürtler (1919-1923), Doz Yayınları, 1 bsk. Haziran 1991, İstanbul, s.15; ayrıca bkz. Altan Tan, Kürt Sorunu, Ya Tam Kardeşlik Ya Hep Birlikte Kölelik, Timaş Yayınları, 3.bsk, Mayıs 2009, İstanbul, s.175

² Arslan, age. s.15

³ Mustafa Akyol, Kürt Sorununu Yeniden Dü-

şünmek, Doğan yayıncılık, 5. Bsk. Kasım 2007, İstanbul, s.78

⁴ Nutuk ve Söylev, Vesikalar/Belgeler, C.III Türk Tarih Kurumu, Belge 52 s.1283

⁵ Nutuk ve Söylev, C.III Vesika 48 s.1276; ayrıca bkz; 47, (Mutki'de Aşiret Başkanı Hacı Musa Bey'e), 49, (Şırnaklı Abdurrahman Aga Hazretlerine, Dirşulu Ömer Aga Hazretlerine, Muşarlı Resul Aga Hazretlerine) 50,

(Eski Milletvekili Sadullah Efendi Hazretlerine) 51, (Şeyh Mahmut Efendi Hazretlerine) 53, (Garzan'da Başkanlardan Cemil Çeto Bey'e) belgeler.

⁶ Ayşe Hür, Cumhuriyet'in kuruluş döneminde Kürtler başlıklı makalesi, <http://yenisafak.com.tr/Yorum/?i=16628>; Farklı bir yaklaşım için bkz: Abdurrahman Arslan, age. s.67-68

lis'in sadece Türklerden değil, Türklerle birlikte diğer ırklardan oluştuğunu açıkça söylemesi olmuştur. Mustafa Kemal, Mecliste yaptığı bu konuşmada milletin "anasır-ı İslamiye"den, yani "İslam unsurları"ndan oluştuğunu şöyle vurgulamıştır:

"Meclis-i âlinizi teşkil eden zevat yalnız Türk değildir, yalnız Çerkez değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız Laz değildir. Fakat hepsinden mürekkep (oluşan) anasır-ı İslamiye'dir, samimi bir mecmuadır. Binaenaleyh bu heyet-i âliye'nin temsil ettiği, hukukunu, hayatını, şeref ve şanını kurtarmak için azmettiği emeller, yalnız bir unsur-u İslam'a münhasır değildir. Anasır-ı İslamiye'den mürekkep bir kütleye aittir..."

Bu mecmuayı teşkil eden her bir unsur-u İslam, bizim kendimiz ve menafii (menfaatleri) tamamıyla müşterek olan vatandaşımızdır ve yine kabul ettiğimiz esasatın ilk satırlarında bu muhtelif anasır-ı İslamiye ki vatandaşlar, yekdiğerine karşı hürmeti müteakabile ile riayetkârdırlar ve yekdiğerinin her türlü hukukunun, ırkı, içtimai, coğrafi hukukuna daima riayetkârdırlar."⁷

Mustafa Kemal'in, konuşmalarında, telgraf ve mektuplarında ısrarla gündeme getirdiği bu anlayış, yani yerel yönetimlere özerklik verilmesi, anasır-ı İslamiye'nin hukukunun eşit derecede korunması anlayışı 20 Ocak 1921'de kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasasında da yasal teminat altına alınmıştır. Nitekim bu anayasanın 11, 12, 13 ve 14. maddeleri incelendiğinde bu durum açıkça görülecektir. Bugün çokça tartışı-

lan ve ülke bölünecek, parçalanacak korkusuyla yaklaşılan bu anlayış, o tarihlerde daha ileri boyutlarda 1921 anayasası ile yasal bir statüye kavuşturulmuştur.

Mustafa Kemal, 16-17 Ocak 1923 tarihlerinde İzmit'te bir grup gazeteciyle⁸ söyleşirken de, 1921 anayasasına atıfta bulunarak, Kürtlere özerkliğin verileceğini tekrar teyid etmiştir. Uzun yıllar arşivlerde saklı kalan bu söyleşiyi ve tutanakları Doğu Perinçek ve arkadaşları 2000'e Doğru Dergisinde yayınladıkları için yargılanmışlardır. Bu yargılanma beraat ile neticelendikten sonra da aynı ekip tarafından bu söyleşi ve tutanaklar 'Mustafa Kemal Eskişehir-İzmit Konuşmaları 1923' adıyla kitaplaştırılmıştır.⁹ Ayrıca bu söyleşiyi Uğur Mumcu da Kürt-İslam Ayaklanması adlı kitabında aktarmıştır. Bu söyleşide "Atatürk, gazeteci Ahmet Emin'in (Yalman) "Kürtlük sorunu nedir, bir iç sorun olarak değinseniz iyi olur" sorusuna şöyle cevap veriyordu:

"Bizim milli sınırlarımız içinde Kürt unsurları öylesine yerleşmişlerdir ki, pek sınırlı yerlerde yoğun olarak yaşarlar. Bu yoğunluklarını da kaybede ede ve Türklerin içine gire gire öyle bir sınır oluşmuştur ki, Kürtlük adına bir sınır çizmek istesek, Türkiye'yi mahvetmek gerekir. Örneğin Erzurum'a giden, Erzincan'a, Sivas'a giden, Harput'a kadar giden bir sınır çizmek gerekir. Ve hatta Konya çöllerindeki Kürtleri de göz önünde tutmak gerekir.

Bu nedenle başlı başına bir Kürtlük düşünmekten çok, Anayasamız gereğince zaten bir çeşit özerklik oluşacaktır. O halde hangi

bölgenin halkı Kürt ise onlar kendilerini özerk olarak yöneteceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz olurken onları da beraber ifade etmek gerekir. İfade olunmadıkları zaman bundan kendileri için sorun çıkarırlar. Şimdi TBMM hem Türklerin hem Kürtlerin yetkili meclislerinden oluşmuştur. Ve bu iki öge, bütün çıkarını ve bütün yazgılarını birleştirmiştir. Yani onlar bilirler ki, bu ortak şeydir. Aynı bir sınır çizmek doğru olmaz."¹⁰

KÜRT SORUNU, KEMALİZM'İN ÜRETTİĞİ BİR SORUNDURU..

Mustafa Kemal'in, 19 Mayıs 1919'dan itibaren Lozan Antlaşması imzalanıncaya kadar mücadelesini iki temel unsur üzerine oturtmuştu; bu unsurlardan biri Türkler idi, diğeri ise Kürtler idi. Her konuşmasında, çektiği her telgraf ve yazdığı her mektupta; Kürtlerle Türklerin kardeş olduğunu belirtmiştir. Ancak Mustafa Kemal, gücü ele geçirince, sanki bu konuşmaları hiç yapmamış, bu telgraf ve mektupları hiç yazmamış gibi davranmaya başlamış ve Kürtlere verdiği bütün sözleri unutmıştır. Çünkü Sakarya Savaşı (23 Ağustos-13 Eylül 1921) kazanılmış, Mudanya mütarekesi (11 Ekim 1922) imzalanmış, saltanat (1 Kasım 1922) kaldırılmış ve en büyük engel olarak görülen 1. Meclis (1 Nisan 1923) feshedilmiştir. Ve 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmıştır. Artık Mustafa Kemal'in Kürtlere de ve yerel diğer güçlere de ihtiyacı kalmamıştır. Bu nedenle Mustafa Kemal, Kürtlerle ve başkalarıyla yaptığı eski ittifakları birer birer terk etmeye başlamıştır. Önce Er-

⁷ Akyol, age. s.79-80

⁸ Bu toplantıya katılan gazeteciler; Ahmet Emin Yalman, Velid Ebuziyya, Suphi Nuri İleri, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, İsmail Müş-

tak Mayokan, Falih Rıfkı Atay ve Hakkı Kılıç bey idi. Ayrıca İstanbul Milletvekili Dr. Adnan Adıvar, Halide Edip Adıvar da bu toplantıda bulunmaktaydı.

⁹ Naci Kutlay, 21. Yüzyıla Gिरerken Kürtler,

Peri yayınları, 1.bsk. Temmuz 2002, İstanbul, s.490-491

¹⁰ Uğur Mumcu, Kürt-İslam Ayaklanması, Tekin yayınları, 3.bsk. 1992 İstanbul, s.48

zurum Kongresi'nde ve Amasya Protokolü'nde Kürtlere verilen tahhütler unutulmuş, ardından 1924 Anayasası'nın 2. maddesinde Türk Devleti'nin dilinin Türkçe olduğu, 88. maddesinde ise "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur" denilerek Kürtlerle kurulan bütün köprüler atılmıştır.

Mustafa Kemal, bu kadarla da yetinmemiş, inkârcı, asimilasyoncu ve dayatmacı politikaları uygulamaya koymak suretiyle Kürtleri Türkleştirme programını başlatmıştır. Nitekim 1924 yılının sonlarından itibaren Kürtçe yasası getirilmiştir. "Kürtlerin yaşadığı kent merkezlerinde bu yasağa uyulmasını sağlamak amacıyla memurlar görevlendiriliyordu... Erzincan Valisi Ali Kemalî Bey'in yazdığına göre, her Kürtçe kelime için beş kuruş ceza kesiliyordu. Bir koyunun elli kuruşa 1930'lu yıllarda beş kelimelik iki cümleyle meramını ifade etmek zorundaki bir kişi bir koyun değerine eşit ceza ödemek zorunda kalıyordu..."¹¹ Türkleştirme programını uygulayabilmek için 1925'de "Şark Islahat Planı" yürürlüğe konmuş, 1927'de "Bazı Kişilerin Doğu illerinden Batıya Nakline Dair Kanun" kabul edilmiş ve sürgünlere hız verilmiştir. Asimilasyon konusunda en önemli adım "tevhid-i tedrisat kanunu" ile atılmıştır. Öğrenimin tek elden, devlet eliyle ve yönetmeliklerle zapt-u rapt altına alındığı bu kanunla Kürtçe yapılan dini eğitim de yasaklanmış, özel okullar belli izinlere tabi tutulmuştur. Bundan sonraki adım, Kürdistan'a hep Türk memurların atanması olmuştur. Ayrıca askerlikte Kürtler Türk bölgelerine, Türkler Kürdistan'a gönderile-

rek bir karışım meydana getirilmeye çalışılmıştır. Sonraki adımlardan biri çok daha ciddi olmuştur; "yatılı bölge okulları". Yatılı ilkokuldan ilk kez 1926'da çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'da söz edilmektedir. Burada amaç çocuğu ailesinden koparmak suretiyle asimile etmek ve daha sonra doğduğu yere gönderilerek asimilasyonda bir Truva atı olarak kullanılmaktı...¹²

Lozan antlaşmasına kadar Milli Mücadelenin asli unsurlarından sayılan Kürtler, Mustafa Kemal'in uygulamaya koyduğu jakobenist, totaliter politikalar neticesinde yok sayılmaya başlamış; dilleri, ırkları ve tarihleri inkâr edilmiştir. Bugün, bütün yakıcılığıyla devam eden ve on binlerce insanın ölmesine neden olan bu sorun, Mustafa Kemal'in ta o dönemlerde uygulamaya koyduğu ırkçı, ulusalcı, inkârcı ve şovenist politikaları nedeniyle doğmuş bir sorundur. Bu nedenle bugün, Kürt sorununun hâlâ devam ediyor oluşunun nedeni de, çağ dışılığına rağmen halen devam eden Kemalist sistemdir. Kemalist sistem sorunu devam ettiği müddetçe de, Kürt sorununun çözülmesi mümkün değildir.

Kürt sorununun oluşmasında, ne Müslüman Kürtlerin, ne de Müslüman Türklerin bir kabahati ve katkısı vardır. Çünkü bu topraklarda yaşayan diğer Müslüman halklar ve kavimler gibi Kürtlerin de, Türklerin de kimlik dokusunda İslamiyet vardır. Tarihleri, kültürleri, günümüzde ortaya koydukları pratikleri, yaşam biçimleri, dünyaya bakışları, örf, adet ve gelenekleri bunun müşahhas bir göstergesidir. Dolayısıyla Müslüman'ım diyen bir Kürt'ün ya da bir

Türk'ün ırkçılık yapması veya sosyalist ırkçı Kürtlere ya da Türklere karşı, ırkçı ve İslam düşmanı olan Türklere veya Kürtlere taraf olması mümkün değildir. Müslüman'ım diyen bir Kürt ya da bir Türk, çözümü sadece İslam'da aramalıdır. İslam ise, adaletli olmayı ve adaleti esas almayı öngörmektedir. Adaletli olmak ise, bir Türk'ün ya da bir Arap'ın doğuştan sahip olduğu bütün haklara, bir Kürt'ün, bir Laz'ın, bir Çerkez'in de sahip olmasını gerektirmektedir. Ana diliyle konuşmak, yazmak, eğitim görmek ise herkesin doğuştan gelen hakkıdır. Ayette de belirtildiği gibi 'diller' Allah'ın ayetlerindedir. (Rum, 30/22) Ana dilden kendisini ifade etmeyi engellemek, aynı zamanda Allah'ın bir ayetini de inkâr etmek anlamına gelir. Dolayısıyla 'tek dil' sloganı, ırkçı, şovenist ve asimilasyoncu olduğu gibi, aynı zamanda Allah'ın bir ayetini de inkâr anlamına gelir.

Türklerin, diğer kavimlerden bir üstünlüğü olmadığı gibi, Kürtlerin de Türklerden ya da diğer kavimlerden bir üstünlükleri yoktur. O halde, her kavim kendi ana dilini, kavmi özelliklerini, bir üstünlük aracı yapmaksızın serbestçe her alanda kullanabilmelidir. Diğer haklar ise, adalet temelinde ortaklaşa ve herkesin kendisini ifade edebilecek ve istişare temelinde belirlenmelidir. Bu, bayrak için de ve diğer semboller için de geçerli olmalıdır. Çünkü hiçbir kavmin, diğer kavimlerden doğuştan gelen bir farklılık ya da üstünlüğü yoktur. O halde Türklerin kendileri için hak olarak gördüklerini, diğer kavimler için de bir hak olarak görmelidirler. Artık, dağa, taşaya yazılan 'bir Türk dünyaya bedeldir' ya da köy, mezra, nehir, ova, dağ isimlerini Türkleştirme türü ırkçı, şoven girişimler bir an önce terk edilmelidir.

¹¹ Fikret Başkaya, Paradigmanın İflası, Doz Yayınları, 2. bsk. Nisan 1991 İstanbul, s. 56; Benzer bir başka olay için bkz: Akyol, age. s.134-135

¹² <http://www.bilginu.net/articles/2004/2004-12-11.php>

ABD, PETROL ve İSRAİL

Süleyman ARSLANTAŞ

sarslantas46@hotmail.com

Dünyada ilk petrol boru hattı 1865'te Amerika'da döşendi. Ortadoğu'da petrol ve petrolün gerekliliği, stratejik önemi bilinmezken, Amerika'da petrol; aydınlanma, yağlama ve benzeri amaçlarla kullanılmaya başlanmıştı. Rockefeller ve Rothschild'ler arasında ilk petrol mücadelesi de 1870'lere uzanır ve bu mücadele 19. Yüzyılın başlarında Osmanlı'ya, Ortadoğu'ya uzanır. İkinci Abdulhamid Han iktidarını petrol bölgelerine yönelik aldığı tedbirler sonrası kaybetti. Bilhassa Bağdat ve Medine demiryolu hatlarını yaptırmayı, ardından da bu coğrafyayı yani Musul ve Kerkük yöresini 'Memaliki Şahane' (Padişah'ın şahsi mülkü) ilan etmesinden sonra Ulu Hakan'ın ipini çektiler.

Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde Batılı emperyalistlerin kuklası olan İttihad-Terakki Cemiyeti mensupları hem Abdulhamid'i hallettiler hem de 624 yıllık Osmanlı Devletini tasfiye ettiler. Osmanlı sonrası, Osmanlı hanedanını vatandaşlıktan iskat etmelerinin (çıkartmalarının) ana nedeni de Osmanlı'nın Musul ve Kerkük bölgeleri başta olmak üzere petrol

rezervi yoğun olan topraklardaki yasal haklarını kaybetmeleri içindi. Düşünebiliyor musunuz 624 yıl iktidar olmuş 'Cihan Devleti' unvanı almış bir devletin kurucu sülalesi vatansız bırakılıyor. Genç Cumhuriyet ve kurucuları redd-i miras ederek devleti önemli bir gelir kaynağından, stratejik bir üründen yoksun bırakıyorlar. Sanıyorum son günlerde iyice artan petrol fiyatlarına karşı haklı olarak tepki ortaya koyan vatandaşların, öncelikle Osmanlı Hanedanını vatandaşlıktan çıkartarak ülkeyi, önemli ve hatta bölgenin tüm petrol rezervlerinin % 66'sını barındıran coğrafyadan mahrum bırakanların yakalarına yapışmaları gerekir.

Birinci Dünya Savaşı sona ermeden 2 Kasım 1917'de İngiliz Dışişleri Bakanı Balfour'un Yahudi petrol tröstü Lord Rothschild'e gönderdiği mektup, Osmanlı sonrası Ortadoğu'da nelerin olabileceğini açıkça ortaya koyuyordu. İngiliz Bakan adeta Yahudi sermayesine ve Siyonist liderlere: 'bundan sonra hedefiniz Filistin topraklarında bizlerin de engin katkıları ile kurulacak olan İsrail devleti için çalışmaktır.' Ve bilhassa

1870'lerden beri petrol konusunda ciddi yatırımları olan Yahudi kökenlilere yeni petrol havzalarını adres gösteriyor. Kurulacak olan Siyonist İsrail Devleti'nin temel amacının da; kendilerine devleti bahşeden efendilerine, İngiliz ve Amerika'lı patronlarına sadakatle bağlanmaları, petrol yataklarının adı geçen emperyal odaklar tarafından sömürülmesine jandarmalık yapmalarıdır. Balfour adı geçen mektubunda metin olarak da özetle şöyle diyordu: 'Majestelerinin hükümeti, Yahudi halkı için Filistin'de ulusal bir yurt kurulmasını desteklemektedir ve bu işin başarılması için elinden gelen tüm çabayı gösterecektir.'

Ortadoğu'nun, Türkiye'nin yakın tarihini, olayları ele alırken Petrol ve Balfour deklarasyonunu göz ardı etmemeliyiz. Osmanlı'nın yıkılması, Cumhuriyetin kurulması, tek parti diktatörlüğünün 1950'ye kadar devamı, Cumhuriyetin kurucu kadrosunun temel işlevleri, siyasi atraksiyonları, bilhassa önünü ve ekibinin sarsılmaz bir İngiliz yanlısı politika gütmeleri, 15 Mayıs 1948'de kurulan Siyonist devletin 31 Mart 1949'da önünü ve ekibince tanınması, DP

iktidarları döneminde İsrail'le ilk resmi temasların başlaması, Menderes ve Ben Gurion'un (İsrail Başbakanı) Ankara ve Adana'daki buluşmaları, 12 Mart muhtırası sonrası Nihat Erim Hükümeti'nin İsrail'i, Amerika'yı memnun edici kararlar alması, Demirel'in unutulmayan İsrail dostluğu (Yahudilerin Anadolu'ya gelişlerinin 500. Yıl kutlamalarında söyledikleri.) Tansu Çiller'in Kudüs'te kadehini tüm İsrail halkının umut ve rüyalarının gerçekleşmesi için kaldırması (4 Kasım 1993) ve 28 Şubat öncesi Türkiye-İsrail Askeri Eğitim ve Stratejik İşbirliği Anlaşması'nın imzalanması... Bunları uzatabiliriz. Ama işin özü Türkiye ve Orta-doğu'daki Osmanlı sonrası gelişmelerin iki önemli ayağı var; birincisi petrol, ikincisi de İsrail.

İsrail ve Yahudiler, emperyal güçlerin petrol bölgelerine hâkim olmak isteyen odakların 'camba-

za bak cambaza' taktiğinden başka bir şey değildir ve İsrail güçlü olduğu için gücünü kullanmıyor, kendisine işgal ettiği topraklarda varlık hakkı tanıyan efendilerinin isteği doğrultusunda ve onların verdikleri imkânlar nispetinde tetikçilik yapıyor. Bu çizginin dışına çıkmak istediğinde de ikaz ediliyor. Mesela 12 Temmuz'da başlayan ve yaklaşık bir ayı aşkın bir süre devam eden 2006'daki İsrail-Hizbullah Savaşı'nda İsrail'in ürettiği ve dünyaya en üstün çelikten yapıldığını duyurduğu kurşun geçirmez MERKAVA tankları, Rus yapımı METİS-M ve Avrupa yapımı MİLAN, anti tank füzeleri ile delik deşik edildi. Keza 'dökme kurşun' operasyonu denilen 2008'deki Gazze saldırısında da kara harekâtını başlattığında bir avuç imkânsız ve belki de konvansiyonel silahların en iptidaisi ile karşı koyan HAMAS Mücahid-

leri karşısında perişan oldu, mağlup oldu. Çünkü İsrail 'güç bende!' diyordu. Efendileri onlara güç sende değil bizde dediler. Şüphesiz Hizbullah ve Hamas Mücahidlerinin cansiperane mücadelelerini tahfif için bunları söylemiyorum. Burada vurgulamak istediğim önemli husus şudur: Amerika, İsrail'in tüm mücadelelerinde kendisinin çizdiği rotada hareket etmesini istiyor. Özellikle 1982'de İran İslam Devrimi sonrasında REAGAN PLANI olarak ortaya konulan plana göre hareket etmesini istiyor. Planın maddeleri kısaca şöyle:

- Batı Şeria ve Gazze'de yaşayan Filistinlilere, Ürdün'ün yönetiminde olmak şartıyla tam özerklik verilmeli.

- İşgal altındaki Batı Şeria ve Gazze'de Özerk Filistin Konseyi için serbest seçimler yapılmalı.

- Batı Şeria ve Gazze'de yönetim beş yıl içinde barışa ve düzenli biçimde İsrail'den Filistin halkına devredilmeli.

- Kudüs bölünmeden bir bütün olarak kalmalı, ancak kendi nihai statüsü görüşmeler yoluyla tespit edilmelidir.

Reagan planının yayınlanmasından beş gün sonra toplanan Arap Birliği temsilcileri de bir karar aldı ve kararın birinci maddesi şöyle:

-Kudüs dâhil olmak üzere İsrail 1967 Savaşı'ndan beri işgal etmiş olduğu Arap topraklarından geri çekilecek.

Aslında Arap Birliği'nin almış olduğu bu karar İsrail'in fiilen tanınması kararıdır. Zira İsrail'in 1967 öncesi topraklara çekilmesini istemek 1948-1967 arası işgale meşruiyet kazandırmaktır. Oysa o zamana kadar gerek Arap Birliği ve gerekse FUK (Filistin Ulusal Konseyi) İsrail'i, işgali tanıymıyordu.

Arap yönetimleri aslında İsrail'in kurulduğundan beri hiç İsrail'in varlığına karşı çıkmadılar. Karşı çıkıyormuş gibi davrandılar. 1967'de, 1973'de İsrail'le savaşıyor gözüktüler. Çünkü onların despot yönetimlerinin ayakta kalabilmesi için sanal İsrail düşmanlığının devamı gerekmektedir. Osmanlı sonrası oluşan Arap devletçiklerinin ve onların kukla liderlerinin, keza onlara ve İsrail'e varlık imkânı tanıyan emperyal batılı güçlerin keyfini bozan dört önemli gelişme yaşandı Ortadoğu'da. Bunlardan birincisi, Osmanlı sonrası seküler yapılanmalara, Yahudi göçlerine tepki olarak ortaya çıkan (1928) İhvan-ı Müslimin Harekâtı ki; 1921'den itibaren Kudüs Müftüsü Şeyh Emin El-Hüseyn ve İzzeddin El-

Kassam'ın örnek mücadeleleri unutulamaz. İkincisi FKÖ'ye rağmen varlığını ortaya koyan ve Hamas'la şekillenen İhvan kökenli İslâmi Direniş Hareketi. Her ne kadar HAMAS 8 Aralık 1987 intifadası sonrasında resmen şekillendi ise de, temeli 1921'lerde atılmıştır. Bir diğer rahatsızlık unsuru ise, 11 Şubat 1979'da gerçekleşen İran İslam Devrimi'dir. Zira devrimle birlikte işgal altındaki direnişin İslâmi söylemleri daha bir güçlü çıkmaya başlamıştır. Nitekim fıkhen Sünni bir çizgide olan ama siyaseten Hatt-ı İmam çizgisinde hareket eden, kurucu liderliğini Dr. Fethi Şikaki'nin yaptığı İslâmi Cihad daha 1979'da vücut bulmuştu. Yine 1980'lerin başında Güney Lübnan'da hayat bulan Hizbullah örgütü ve İslâmi söylemleri-eylemleri İslam dışı yerli ve yabancı odakları rahatsız ediyordu ve son olarak da Hamas'ın Ocak 2006 seçimlerini kazanması ardından ortaya koyduğu direniş ruhu artık sanal, 'cambaza bak cambaza' yutturmacalarının içyüzünü açığa çıkarttı. Hele hele 2006 Hizbullah-İsrail çatışması ki; bu çatışma Arap Liginin çatışması gibi şikeli değil. İkincisi de Gazze işgalinde bir avuç Gazze'linin direnişi ve tabii ki buna 31 Mayıs 2010 Mavi Marmara ruhunu ve Şehid kanlarını da ilave edersek İslam dışı güç odaklarının rahatsızlıklarını daha iyi anlamış oluruz.

1991 ve 2003 Körfez Harekâtlarının ne Irak'a ne de Ortadoğu'ya 'demokrasi' getirmekle ilgisi alâkası yoktur. Eğer Amerika ve müttefiklerinin böyle bir niyeti olsa kendilerinin uydusu olan Mısır, Suudi Arabistan, Kuveyt, Ürdün gibi ülkelerden işe başlamaları gerekirdi. Oysa saymış olduğumuz bu ülkelerdeki despot kuklalar ABD'nin emri ve müsa-

mahası ile ayakta durmaktalar. Amerika'nın asıl amacı tetikçi İsrail'in giderek hem buyruklara zaman zaman itaatsizliği hem de İsrail'e sürekli destek olmanın Amerika'yı Arap halkları nezdinde müşkül durumda bırakmaktır. Amerika önce Saddam'ın suç dosyasını kabarttı, ardından kendi büyükelçisi vasıtasıyla Saddam'ı Kuveyt'e soktu. Sonrasında da Kuveyt'i işgalci Saddam'dan kurtarmak için birinci harekâtı (17 Ocak 1991) gerçekleştirdi. 12 yıl Saddam'a mühlet verdi, onu edilgen, çaresiz hâle getirdi, ardından da son ve öldürücü darbeyi vurmak ve Irak halkının ırzına geçerek, onları öldürerek, yer altı ve yerüstü kaynaklarını, tapu kayıtlarını, devlet arşivlerini, tarihi eserlerini yağmalayarak, yok etmek için 3 Mart 2003'de Irak'a tekrar saldırdı. Kimse yutmadı bunu, bazıları yutmuş gözüktü. Ve Amerika fiilen Irak petrollerini ve petrol trafiğini kontrol altına aldı. Dolayısıyla Amerika için 1865'de başlayan Petrol macerası, dünyanın en önemli petrol rezervinin bulunduğu coğrafyanın kontrol altına alınmasıyla belirli bir hedefe ulaşmış oldu.

Artık Amerika'nın Ortadoğu'da eskisi kadar tetikçi İsrail'e ihtiyacı yok. Çünkü kendisi artık Ortadoğu'da. Bu bağlamda diyorum ki; artık bölge sakinleri olarak Müslüman halklar olarak kiralık katili (İsrail), tetikçiyi fazla dikkate almadan kiralayanla ve yeni komşumuz Amerika ile hesaplaşalım. Unutmayalım ki Amerikan başkanlarının hepsi birbirinin devamı ve son bir not; ben Müslüman kimliğimle düşmanımın nefretinden değil, muhabbetinden korkarım... Dolayısıyla bizleri Amerika ve yandaşlarının nefreti değil, muhabbeti düşündürmelidir.

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARA İSRAİL POLİSİNDEN İŞKENCE

BBC'den Aktaran: Celal SANCAR

sancarcelal@yahoo.com

İsraili bir İnsan Hakları Örgütü, İsrail polisini Filistinli çocuklara hukuk dışı davranmakla suçladı. B'T Selem adlı örgüt Doğu Kudüs'te polise ve Yahudi yerleşimcilere taş atmakla suçlanan çocukların, gecenin bir vakti gözaltına alındıklarını ve gözaltındayken sert sorgulama tekniklerine maruz kaldıklarını söylüyor. Örgüte göre sadece geçtiğimiz yıl içinde 81 çocuk gözaltına alındı ve onların bazıları daha 8 yaşında bile değil.

(Çocuk sesleri)

Doğu Kudüs'ün Silvan Mahallesindeki bu çocuklar ellerindeki taşlarla tehlikeli bir oyun oynuyorlar ve oyun bir anda sarpa sarıyor. Yahudi bir yerleşimci çocuklara çarpmasının ardından, olay yerinden uzaklaşıyor.

12 yaşındaki Arman Mansur neyse ki, kazada ağır yaralanıyor. Birkaç gün sonra Amran ve ailesi, evlerinde avukatlarıyla görüşüyorlar. Amran'ın babası: "Amran'ı böyle işlere karışmaması için defalarca uyardım; ama çocukların oynayacak yerleri yok, onu bir oyun gibi görüyorlar. Ne kadar tehlikeli olduğunu anlamıyorlar."

Yahudi yerleşimcilerle Filistinliler arasındaki gerginliğin en dorukta olduğu yerlerden biri Silvan ve bu mahallenin sokaklarında çocukların polise taş atması; polisin onlara göz yaşartıcı gazla karşılık vermesi artık olağan bir görüntü halini almış.

11 yaşındaki Müslim Odeh, daha bu küçük yaşında bu çatışmaların gazilerinden. Dört kez gözaltına alınmış ve dördüncüsünde feci şekilde dövüldüğünü söylüyor: "Beni dövdüler, yerlerde sürüklediler, kollarıma sınıksız plastik kelepçe taktılar, çok korktum; babam gelene kadar dövdüler beni."

Bakkaldan süt almak için sokağa çıktığında gözaltına alınan 13 yaşındaki Muhammed de, yaşadıklarını şöyle anlatıyor: "Eve gidiyordum, birden birileri arkamdan yakaladı beni. Sivil polis olduklarını anladım. İçlerinden biri bana silah çekti ve, 'Bir şey yaparsan seni vururum' dedi."

İsrail polisi ise bu gibi iddiaları sert bir dille yalanlıyor. Yapılan açıklamada, gözaltına alınan çocukların tümüne ailelerinin refakat ettiği ve çocukların, özel eğitim ve Arapça konuşan memurlar

tarafından sorgulandığı belirtiliyor: "İsrail polisi şiddet olaylarına karışan her yaştaki çocuk ve genç gözaltına almaktadır. Yasaları çiğneyen herkes gözaltına alınır, sorgulanır; ancak çocuk ve gençler gözaltına alındıktan sonra ya aileleri onlara eşlik eder ya da sorgu kameraya alınır."

Ancak İnsan hakları Örgütleri, polisin açıklamasıyla tatmin olmuşa benzemiyor: "Çocukların yasaları çiğnemekle suçlanıyor olması, polise yasaları çiğneme yetkisi vermez. İsrail yasalarına göre çocukları gece gözaltına alamaz, gece sorgulayamazsınız. Ama çok sayıda çocuğun gecenin bir vakti gözaltına alındığını görüyoruz; aileleri yanlarında olmadan sorgulandıklarını görüyoruz."

Silvan, yaklaşık 500 Yahudi yerleşimcinin bu mahalleye taşınmasından beri oldukça gergin günler geçiriyor. Bu sıralar her gün, ortalama bir çocuk gözaltına alınıyor. Sadece bu yıl gözaltına alınan çocukların sayısı en az 81 ve İnsan Hakları Örgütlerine göre bu çocukların büyük bölümünün, yaşadıkları travma nedeniyle artık psikolojik tedaviye ihtiyaçları var. (14.12.2010)

FITRAT-I TAĞYİR

Şahin ÖZDAŞ

sahinozdaz60@mynet.com

Minik tavşana babası “sen artık büyüdün, hadi ormana çık dolaş ve diğer hayvanlarla tanış” demiş. Tavşancık da gezerken önce bir kurt köpeği görmüş ve sormuş: “Sen nesin?”, o da “Kurt köpeğiyim.” diye cevap vermiş. “Nasıl yani?”, “Kurt olan annemle köpek olan babamın birlikteliğinden doğmuşum işte.” Yavru tavşan “Hiimm enteresan!” diye kafa sallayıp yürüyüşüne devam etmiş ve katıra rastlamış: “Sen nesin?”, “Ben katırım.”, “Nasıl yani?”, “At olan babamla eşek olan annemin birlikteliğinden ben doğmuşum” iyice şaşırان yavru tavşan, yine “Hiimm enteresan!” dedikten sonra yürümeye devam etmiş. Bu sefer karşısına garip görünüşlü devekusu çıkmaz mı? Tavşancık ona da “sen nesin?” deyip, “Devekuşuyum” cevabını alınca artık patlamış: “Hadi len! Ohaaa!”

Bizim burada anlatmak istediğimiz “fabl” sanatından bir örnektir. Sonunda bir ahlâk dersi vermek amacıyla kaleme alınan, konusu bitkiler, hayvanlar veya cansız varlıklar arasında geçtiği düşünülen yazılara fabl denir. Fablın sonunda kıssadan hisse alınabilecek bir dersin verilmesi özelliklerinin başında gelir. Dünyadaki ilk temsilcisi, bizim çocukluğumuzun masallarını yazan adam antik yunan yazarı “Ezop”tu. Türkçe olarak “Ezop’tan Masallar” diye okurduk. Dünyadaki diğer en ba-

şarılı temsilcisi de Romantik akımın yazarlarından La Fontaine’dir. Onun da “La Fontaine’dan Masallar” serisi vardır. Bizde de ilk örneği Şeyhi’nin yazdığı ‘HARNAME’ yani “Eşekname”dir.

Eşekname hicvinin konusu: Yaratılış fitratından memnun olmayan bir eşeğin, semiz öküzlere olan hayranlığı ve onların cilalı, kasvetli, taç gibi duran hilal boynuzlarına, orta direk kalınlığındaki boyunlarına, besiye çekilmiş vücutlarının dolgunluğuna özenerek fitratını değiştirmek istemesinin sonucu kulağı ve kuyruğunun kesilerek cezaya çarptırılmasını anlatıyor. Tabi ki hicivden sonra şu sorular da akla geliyor? Peki, öyleyse günümüzdekilerin kulağı ve kuyruğu nasıl kesilecek? Onların eğitilip, insan haline getirilmesi, vahiyle tanıştırılarak insanlık özelliği kazandırılması nasıl sağlanacak? Yoksa Kitap yüklü olanlara âlim, altın palan vurulu olanlara beyefendi denmeye devam mı edilecek? Bazı eşeklere ders olur niyetiyle bu hicivden bir parça aşağıya alıyorum.

HARNAME (Eşekname)

*Bir eşek var idi zayıf nizar (zayıf ve halsiz)
Yük elinden katı şikeste vü zar
(çok kırgın ve ağlayan)*

*Arkasından alınsa palanı
Sanki it artığıydı kalanı*

*Gördü otlakta yürür öküzler
Odlu (ateşli) gözleri gerlü göğüzler
(gergin göğüsler)*

*Boynuzu bazısının ay gibi
Kiminin halka halka yay gibi*

*Ki biriz bunlarınla (bunlarla) hil-
katde (yaratılıştan)
Elde ayak da şekl-ü surette (şekil
ve surette)*

*Bunların başlarına tac neden
Bizde bu fakr- ü ihtiyaç neden*

Diyerek öküzlere benzemek isteyen eşek tarlada anırıp, keyifle debelenirken tarlayı talan etmiştir, aniden tarla sahibi çıkagelir. Tarlasını görünce yüreği ah eder.

*Yüreği soğumadı söğmeğ (küfür) ile
Olmadı (olmadı) eşeği döğmeğ
(dövme) ile*

*Bıçağın çekdi kodu ayruğunu (soktu-
tu-çıkardı)*

Kesdi kulağını vü (ve) kuyruğunu

*Kaçar eşek acıyarak canı
Dökülüp yaşı yerine kanı*

Eşegin kulak ve kuyruğundan oluk gibi kan dökülürken bir taraftan da eyvahlar içinde ağlaya ağlaya pişmanlığını dile getiriyormuş. Amma velâkin geçmiş ola bizim eşeğe.

*Batıl (hak olmayanı) isteyü (isteyip)
haktan ayrıldım
Boynuz umdum kulaktan ayrıldım*

Konumuz hayvanlarla alâkalı olmamasına rağmen burada hay-

vanların cinslerinde meydana gelen tagyirleri (değişiklikleri) fabl sanatıyla anlatmaya çalıştık. Ancak ne var ki insanlardan farklı olarak konuşamayan, derdini anlatamayan, akıldan yoksun ve dolayısıyla da hesaba çekilmeyecek olan hayvanlardaki bu tagyirlik kendi içindeki değişiklikten, yedikleri dayaktan, orasının burasının kesilmesinden başka hiçbir anlam ifade etmez. Esas olan insanoglunun yaratılış fitratındaki tagyirliklerdir. En korkuncu, en acımasız, en vahşicesi vahiyden uzaklaşmaları sonucu Allah (cc)'a karşı işlenen suçların en büyüğü insanoglunun fitratlarında meydana gelen bu tagyirliklerin sonucudur. Sorumluluğu da hesabı da yine yalnızca başta insanın şahsına, tagyir edilmesinde öneyak olan yakın aile fertlerine ve kötü örneklik teşkil eden üçüncü şahıslara aittir. Düzeltme sorumluluğu ise *"İyilik yaparak kendisini Allah'a teslim eden ve İbrahim'in dinine dosdoğru olarak tâbi olan kimseden, din bakımından daha iyi kim olabilir? Allah, İbrahim'i dost edinmişti"* (Nisa 4/125) Ayetinin bilincinde, Allah (cc)'ın dostluğunu kazanmak isteyerek tebliğ vazifesine kendisini adanmış olanlarıdır.

Tagyir; bir şeyi değiştirme, başkalaştırma, aslından saptırma, tebdil etme, aslından ayrı olarak başka bir şekle dönüştürme anlamında olup İslamî bir kaide olarak daha çok bu kelime müfessirler tarafından *"fitrat-ı tagyir"* diye kullanılır. Genellikle de insanın vücudunun ilk yaratılış şeklini yahut ta yaratılmış olduğu fitratı değiştirecek fiiller işlemesi fitratının vahyin dışına itilmesi sonucu daha çok *"fitrat-ı tagyir edildi"* anlamında kullanılır.

"(Şeytan Allah'a karşı) Ve elbette senin kullarından belli bir

nasip edineceğim. Onları saptıracam ve boş hevesler, özlemler ile dolduracağım; ben onlara emredeceğim, onlar da (putperestçe bir kurban âdeti olarak) deve(lerin) kulaklarını kesecekler ve ben onlara emredeceğim, onlar Allah'ın yarattığını tagyir edecekler. Ve her kim Allah'ı bırakıp ta şeytanı dost edinirse şüphe yok ki, pek açık bir ziyan ile ziyana düşmüş olur" (Nisa 4/118-119)

Birçok müfessir bu ayet-i celile için iki görüş belirtmiştir.

Birinci görüş: Allah (cc)'ın yarattıklarını değiştirmek, canlıların tabi şekil ve özelliklerini değiştirmek demektir ki gereksiz yere hayvanların kulak ve kuyruklarını kesmek, kadınların süslenme maksadıyla kaşlarını ve dişlerini değiştirmeleri, silikon taktırp göğüslerini büyütme, erkek kıyafetleri giymeleri gibi. Erkeklerin ise sakal ve bıyıklarını traş etmeleri, kadınlara has takılar takmaları, kadın kıyafetleri giymeleri. Ayrıca lüzumsuz yere gıda maddesine dışarıdan ilave edilen maddelerle kendi özelliğinin tamamen değiştirilmesi de bu kabildendir

İkinci görüş ise: Ayette geçen *(le yugayyirunne)* tagyir; *"Allah (cc)'ın dinini değiştirmek"* demektir. Bu görüş daha isabetli ve yerinde bir görüştür ki bizim üzerinde duracağımız konuda bu görüştür. Bu ikinci görüşün açıklamasında şu iki husus dikkatimizi çeker.

a) Allah (cc) *"Kendisinin, onların Rabbi olup; Onların da buna iman ettikleri"* hususunda onları kendilerine şahit tuttuğu yani *"Galü (dediler) bela (evet) da"*, bütün insanları İslam dini üzere yaratmıştır. Nitekim: *"(Habibim! Sen hanif olarak, yüzünü dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmışsa o fitrata çevir. Allah'ın*

yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte bu dosdoğru dindir. Fakat insanların çoğu bilmezler" (Rum 30/30) ayet-i kerimesi bunu açıklamaktadır. Binaenaleyh kim bundan sonra küfre saparsa, böylece, Allah (cc)'ın insanlar üzerine yarattığı fitratı değiştirmiş olur. Nitekim: Ebu Hureyre (ra)'den rivayet edilen *"Her doğan çocuk, fitrat (İslam kabiliyeti) üzerine doğar. Sonra, ana/babası onu ya Yahudi yapar, ya Hristiyan yapar veya hut ta Mecusi (atesperest) yapar"* (Buhari, Cenaiz:91, No.1319, 1/465, Müslim, Kader:6, No:2 658, 4/2047) hadis-i şerife de bu manadadır.

b) Allah (cc)'ın dinini değiştirmekten maksat, helâli harama veya haramı helale çevirmektir.

Günümüzde kendisinin de Müslüman olduğunu beyan eden birçokları Kur'an bilgisinden yoksun olmaları yahut İslam dinini içlerine sindirememeleri sebebiyle Allah (cc)'ın dinini Allah (cc)'a has kılmamışlardır. Allah (cc)'ın dinini Allah (cc)'a has kılmak demek; Halis din olan Allah (cc)'ın dinini, tagyir etmemektir. Aslında müşrik din sistemleri asla Allah (cc)'ı ve Allah (cc)'ın dinini inkâr etmemişlerdir. Sadece Allah (cc)'ın dinini değiştirip dönüştürmüşler, tebdil, tahrif ve tagyir etmişlerdir.

"Bilmez misin, gerçek din (ed-Dînü'l-Halis) Allah'ındır. Allah'ın dışında birtakım dostlar (evliya) edinenler ise, 'onlara, yalnızca bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye tapıyoruz' (kanısındadırlar). Oysa Allah, ihtilafta oldukları bu konularda aralarında hüküm verecektir. Elbette Allah, yalancı kâfiri hida-yete erdirmez." (Zümer 39/1-3) (DEVAM EDECEK)

DUA BUYURUNUZ

YAZMAK ÜZERİNE

Erdal BAYRAKTAR

Dostlar, dergi çıkarıyoruz, hazırlan dediklerinde; Niçin yazmalım? İnsanı yazmaya teşvik eden muharrik güç nedir? Her insanın yazma amacı aynı mıdır? Yazar kimdir ve ödevi nedir? Bu ve benzeri sorular üşüşmeye başlar zihnimde. Çokça yazmam. “Neden yazmıyorsun” diyen dostlara: Yazan çok insan var, ben de “okuyuculardan” olayım, diyorum.

Okumayı –kendimce ve kendim için- bir yaşam biçimine dönüştürdüm. Okumak; hayata dair sorular sormak ve bunların cevaplarının peşine düşmektir. Okumak, bir nevi iç yolculuğudur, kendi iç konuşmasıdır insanın, sürekli devam eden. Okumak daha bireyseldir, paylaşılmadığı müddetçe. Paylaşmadan okumak biraz da bencillik değil midir? Yazmak bir nevi okumanın zekâtıdır. Okuyarak biriktirir, yazarak paylaşırsınız. Paylaşarak çoğaltırsınız ve çoğaltırsınız. Yazmak paylaşmaktır.

Niçin yazmalıyız? Sorusuna Nuri Pakdil: “Ağacın çiçek açması gibidir yazının yazılması. Kadın doğum yapar, sancının sonu muştudur, yazarın da cümleleri

öyle. Yazar ondan dönmez artık, bağlanmıştır.” cevabını verir. Yazarların çoğu sancılanmadan yazıyor. Bu yüzden yazdıklarıyla kendini bağlamıyorlar. Dün yazdıklarından hemen vazgeçebiliyorlar. Çünkü düşünce sancısı çekmeden yazıyorlar.

J.P. Sartre’a göre ise “başkalarına aktarılabilecek kadar değerli bir şeyiniz var”sa yazmalısınız. Yazmadan önce değer sahibi olmalıyız. Yani paylaşacak değerlerimiz olmalı. Değer peşinde koşmayanlar, önem peşinde koşuyorlar. Önemli olmak için de değerlerini kurban veriyorlar. E.Westpahl: “Yazıyorum, çünkü bu, kendimi anlatmanın en doğal biçimi. Hepimiz şu ya da bu yoldan kendimizi anlatmak gereğini duyarız. Bir şeyden, bir sıkıntıdan kendimi kurtarmak için yazıyorum. Yazıyorum, çünkü bir şey söylemem gerek, bunu başkalarıyla paylaşmam gerek.” der.

İnsanları yazmaya teşvik eden sebepler farklı farklıdır. Kimileri bireyseldir: duygularını ve yaşadığını göstermek, varlığını duyumsamak için yazar. Kimileri de kişisel duygudan öte, yazmayı

toplumsal bir duyarlılık olarak görür. Kişisel ve toplumsal için gibi kategorik ayrımları yazının kaldıracığını düşünemiyorum. Klasik, sanat sanat için mi, sanat toplum için mi ayrımı çok sağlıklı görünmüyor. Her insan biricik olduğu gibi, her yazı da bireysel ve biriciktir. Fakat insan toplumsal olandan kopamaz, toplumsalın bir parçasıdır. İnsanlık ve erdem kendimize yontmak değil, toplum için özveride bulunmak, toplumla birlikte çoğalmaktır. John Done bu ayrımla ilgili: “hiç kimse bir ada, kendi başına bir bütün değildir.” der.

O zaman yazar kim ve ödevi nedir? Sezai Karakoç’a göre yazar, “çağının üzerinde düşünen ve düşündürmek zorunda ve sorumluluğunda olan insandır.” Cemil Meriç yazar ve yazı ilişkisini şöyle ifade eder: “Yazar düşünce-sini yardım olsun diye sunmaz. Bir mükâfattır bu. Layık mısınız, değil misiniz? Anlamak ister. Tabiat da öyle değil mi? Altın neden toprağın derinliklerinde? Okurken araştırmaya çıkacağınız maden: Yazarın düşüncesi ve niyeti. Araçlarınız: Zekâ ve bilgi. Kayayı kırarak, madeni eriteceksiniz.

Önce kelimeyi fethedeceksiniz, sonra heceleri, harfleri.”

Prof. Mehmet Kaplan büyük yazarı şöyle tarif eder: “Büyük yazarlar, yeni kelimeler icat etmekten çok herkesin bildiği kelimelerle yeni dünyalar kurarlar. “Derler ya, “gök kubbenin altında söylenmedik söz kalmamıştır. “Yazar yeni değer ve ilkeler ihdas etmez; dilin ve edebiyatın imkânlarını kullanarak, toplumun yönelimlerini takip ederek ilke ve değerleri yeniden hatırlatır. Kendine ve topluma ayna tutar. Tespitleri ve tasvirleri zamana ne kadar direnebilirse; evrensel çapta bir eser çıkar karşımıza. Büyük yazar olmak birazda büyük düşünmeyle, evrensel düşünmeyle, ufuk genişliğiyle ilgilidir.

Sezai Karakoç’a göre yazarın ödevi: “Çağın haysiyetini kurtarmaktan başka bir şey değildir.” Yazar haysiyet ve aidiyet sahibi olmalıdır. Haysiyeti bir değer olarak kabul etmeyenler çağın haysiyetini kurtaramayacaklardır, doğal olarak. Günümüzde haysiyet sahibi olarak kalabilmek çok zor. Postmodern zamanlarda haysiyet gibi evrensel değerlere sahip olup, korumakta ve taşımakta direnmek, çağın değerlerinden uzaklaşmak; “sen hâlâ annenin deterjanını mı kullanıyorsun?” hafifliğine muhatap olmaktır.

Gazetelerde “köşe yazdığını” söyleyen duyguları bilgilerinin önüne geçmiş, saldırgan ve yalaka insanlara şahit oldukça yazmanın çok ta insanca ve soyluca bir iş olmadığını düşünebiliyor insan. Yazmak hakikati aramak değil midir? Türkiye’deki yazı hayatı insanı ürkütüyor. Tarafgirlik, suçlama, yalakalık üzerine kurulu bir dünya. Muhafız olan, gerçeği aramak için muhalefet etmiyor.

Çoğu yazı insanı, güç peşinde. Gücünü doğrulardan değil, “güçlülerden” alıyor. Muhafız olanın düşünceleri iktidara gelince, iktidarın yanlışları görmezden geliniyor. Tarafgirlik hakikatin önüne geçiyor. İktidara yakınlık gözleri kör, kulakları sağır ediyor. Az bir dünyalık için kalemler kiraya veriliyor veya satılıyor. Bu tip yazma ve yazarlık hakkında Alman yazar Schopenhauer (1788-1860) şöyle der: “Her şeyden evvel iki tür yazar vardır: Sırf ele aldığı konu için yazanlar ve sadece yazmak için yazanlar. Birinci tür, kendisine insanlarla paylaşmaya değer görünen düşüncelere yahut tecrübelerle sahiptir, ikinci türdekiler ise paraya ihtiyaç duyar ve dolayısıyla esasen para için yazarlar. Dolayısıyla sırf sayfayı doldurmak için yazdıkları çok çabuk fark edilir. Doğrusunu söylemek gerekirse yazar sayfayı doldurmak için yazmaya tevessül eder etmez okuru aldatmaya başlamış demektir. Okunmaya değer herhangi bir şey yazacak olan ancak mutlak anlamda ele aldığı konunun hatırı için yazan insandır. (Sadece ele aldığı konunun hatırı için yazmadıkça kimse okunma-

ya değer bir şey yazamaz.) Çünkü öyle veya böyle para için yazmaya başlar başlamaz her yazar derhal soysuzlaşmaktadır. En büyük adamların en iyi eserleri ya hiçbir karşılık beklemezsizin ya da karşılığında çok az bir şey elde ederek yazmak zorunda kaldığı dönemden kalmadır.”

Bizce yazmak en başta mü’mince bir tutumdur. Mü’min için her eylem bir “Salih amel” olmak zorundadır. Salih amele götürmeyen her fiil zamanla “amel-i zayia”ya dönüşebilir. O açıdan; yazmak bir sorumluluktur. İnsan olmaksızın amacımız, sorumluluk bir gereklilik ve erdemdir. İmtihan dünyasında her şeye karşı sorumlu olmak gerekmiyor mu zaten? Rabbimize, nefsimize, ailemize, topluma, bütün mahlûkata ve eşyaya...

Yazmak özgürleşmektir. Beyninin kıvrımlarında dolaşan düşüncelerden kurtulmaktır. Yazıya döktükçe, rahatlaşır, özgürleşsin. Bazen insan düşünür, ama kendisine de ifade etmekten çekinir, kâğıt bir sığınak ve dost olur; söylersin, cesaretin gelir. Zihinde durduğu gibi durmaz, ete kemige

Yazmak şahit olmak, şahit tutulmaktır.

Yazmak “dilsiz şeytan” olmamaktır. İçimizdeki şeytan sus! diyor bize. Sana ne olan bitenden, sen mi düzelteceksin? diyor. Kör olası hanede evlad-ı iyal derdi var, diyor... İçimizdeki şeytana kulak vermek, şeytanın dışarıdaki dostlarına boyun eğmektir, yol vermektir zulümlerine ve tuğyanlarına.

Yazmak direnmektir, başkaldırmaktır şeytan ve dostlarına. Yazmak dünya mustazaflarının/ezilmişlerinin soylu direnişlerine, çılgınlıklarına katılmaktır kendi çapımızda ve gücümüzde. Yazmak kötülüğe ortak olmamaktır, en soylusundan olmasa da.

bürünür düşünceler. Doğru mu düşünüyorum, insanlar ne der? Prangalarından kurtulmaktır, yazmak.

Yazmak ikiyüzlü ilişkilerin yaşadığı ortamlardan kaçmak, kalem ve kâğıdın dostluğuna sığınmaktır. Öyle anlar yaşarsınız ki, bir sürü insan arasında yalnızlığa mahkûm oluruz. Bazen içinizi dökeceğiniz bir dost ararsınız, açarsınız kendinizi ona; dinler gibi yapınca kahrolursunuz. İşte böyle zamanlarda dost kucağı gibidir, kâğıt ve kalem.

Yazmak birikimlerimizi gelecek nesillere sunmaktır. Bu günü yaşamayanlar geleceğe bir şey bırakamazlar. Yaşamadan yazamayız. İncancımız yapmadığımız şeyleri yazmaktan men ediyor bizi. Yazmak yaşadığımız zamana şahit olmaktır. Çağa kayıtsız kalmamaktır. Gelecek nesiller geçmişinden güç ve hız alırlar. Tarih, yazılandır. Bu açıdan yazmak; tarihe not düşmek, çağa tanıklık etmektir.

Yazmak sorumluluklarımızı hatırlamak ve hatırlatmaktır; sorumluluk sahibi “dertdaşlarımız”. Yazmak “dert sahibi” olmaktır. Acıyı dost bilmek ve bal eylemektir. Aşk ağlatır, dert söyletirmiş. Derdimiz varsa dile geliriz. Dile gelmek söylemektir, paylaşmaktır; dilimize/gönlümüze gelenleri, dilimiz döndüğünce dilendirmek. Dili olmayan dile gelemeyiz. Günümüz gençliği neden okumadan ve yazmadan uzaklaşıyor sorusuna: “dilsiz/gönlümsüz ve dertsiz olduğu için” diyorum. Kalpsizleşen dünyadan sevgi, merhamet nağmeleri duy-mak çok zor.

Zulümlerin ayyuka çıktığı zamanımızda nasıl dertsiz, acısız yaşayabiliriz? Başı okşanmadık bir yetim ve öksüz varsa, nasıl dertsiz olabiliriz? “Rabbimiz! Bize katından yardım gönder diyen çocuklar, yaşlılar, çaresizler için neden savaşmazsınız?” çağrısının müntesipleri olmak, bu çağrıya “lebbeyk” demek bir ayrıcalık değil midir? Yazmak kelimeleri mermi, cümleleri silah yaparak yürümektir, zulmün üzerine.

Yazmak şahit olmak, şahit tutulmaktır.

Yazmak “dilsiz şeytan” olmamaktır. İçimizdeki şeytan sus! diyor bize. Sana ne olan bitenden,

sen mi düzelteceksin? diyor. Kör olası hanede evlad-ı iyal derdi var, diyor... İçimizdeki şeytana kulak vermek, şeytanın dışarıdaki dostlarına boyun eğmektir, yol vermektir zulümlerine ve tuğyanlarına.

Yazmak direnmektir, başkaldırmaktır şeytan ve dostlarına. Yazmak dünya mustazaflarının/ezilmişlerinin soylu direnişlerine, çılgınlıklarına katılmaktır kendi çapımızda ve gücümüzde. Yazmak kötülüğe ortak olmamaktır, en soylusundan olmasa da.

Yazmak insanlığımızı hatırlamaktır. Mahlûkat içerisinde kelimelerle içli dışlı olan, kelimelerden bir dünya kuran tek varlık insandır. Yazmak mahlûkat seviyesinden “insanlık mertebesine” çıkma mücadelesidir. Düşüncemizin, usulümüzün üslup olmasıdır. “Üslub-u beyan aynıyle insandır.” demişler.

Yazmak kutsaldır bizim geleceğimizde... Kerim Kitabımız da “kalem”in yazdıkları üzerine yemin etmiştir, Rabbimiz. Kutsal ve değerli olan üzerine yemin edilir. Söz namus, kalem kutsaldır. Yazmayı ve sözü böyle bir zemin üzerine oturtur, İslam. Ya hayır konuşulmayı/yazılmayı ya da susulmayı emreder.

Yazmak bu günümüz üzerine düşünmek, geleceğimiz üzerine konuşmaktır, okuyucu dostlarımızla. Bu açıdan yazmak, varoluş sancısı çekmektir. Acılar azalır paylaşıldıkça, sevinçler çoğalır. Yazmak insanlığın sevinç şenliğine, matem gününe katılıp, “insanlık ailesinin” bir çocuğu olduğunu hatırlamaktır.

Sorumluluklarımızı hatırlamak ve hatırlatmak nebevi bir gelecektir. Geleceğimizi devam ettirelim.

FÜZE KALKANI MESELESİ

Mahmut Celal ÖZMEN

usve1970@yahoo.com

19 Kasım 2010 tarihinde, Portekiz'in Lizbon şehrinde, 28 NATO üyesi başkanları Kuzey Atlantik Paktı örgütü NATO için on yıllık yeni bir 'Stratejik Konsept'i görüşmek üzere toplantı yaptılar. Lizbon'da düzenlenen NATO zirvesi bir dönüm noktası olarak kabul edildi. Berlin Duvarının yıkılışının üzerinden 22 yıl geçti. NATO o günden bu tarafa ayakta durma mücadelesi veriyor. Ayrıca Sovyetler ve Varşova Paktının dağılması ile kendisine yıllardır yeni hedefler bulma çabası içerisinde olan NATO hedef arayışını yine sürdürdü.

En son toplantıda, NATO liderleri yeni konular üzerinde tartışmak üzere bir araya geldi. Bunlar arasında Stratejik ortaklık, Füze Savunma sistemi veya Füze kalkanı ve Afganistan'da izlenmesi gereken yeni strateji vardı.

Türk medyası kasıtlı olarak NATO'nun gündeme aldığı diğer konuları tartışmaya açmaksızın Füze kalkanı konusuna odaklandı. Siyasiler ve yorumcuların da devreye girmesi ile kamuoyu sadece Lizbon öncesi Füze Kalkanı meselesini gördü.

Oysa NATO'da daha ciddi meseleler vardı. Ki bu mesele NATO'yu derinden derine rahatsız ediyor, çatlaklar oluşturuyordu. İncirlik'teki 90 "taktik nükleer silah" dışında ABD'nin, Belçika'nın Kleine Brogel, Hollanda'nın Volkel ve Almanya'nın Büchel hava üslerinde 20'şer, İtalya'nın Aviano hava üssünde 50 nükleer silah bulundurduğu bilinmektedir. NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen, Almanya, Hollanda, Belçika, Norveç ve Lüksemburg'un Avrupa'daki Amerikan nükleer silahlarının geri çe-

kilmesi talebine karşı çıktı. Rasmussen, düzenlediği basın toplantısında, ABD'nin Soğuk Savaş döneminde Sovyet tehdidine karşı bazı Avrupa ülkelerine yerleştirdiği taktik nükleer silahların geri çekilmesi fikrine bakışının sorulması üzerine, "Bence Avrupa'daki Amerikan nükleer silahları, saygın nükleer caydırıcılığımızın zaruri parçası" dedi. <http://www.turkishny.com>

Birçok NATO ülkesinde savunma harcamaları, Afganistan, Irak'ta koalisyon ve bunların hü-

kümetlere getirdiği yük üzerinde konuşulmakta idi. Nedense Türkiye basını ve siyasileri bunlardan uzak bir yol takip ettiler.

Stratejik ortaklık NATO'nun saflarındaki ayrılıkları örtbas etmek için hazırlanmıştır. NATO'nun Sovyetler Birliğinden sonra düştüğü çıkmaza kılıf aranıyordu. Bu askeri ittifakın devam etmesi gerekiyordu ki bu da en çok Amerikan'ın işine yarıyordu. Bundan dolayı da ittifakı ayakta tutmak isteyen Amerika ittifak için yeni tehditler gösterme çabasına girmişti. İttifakı ayakta tutacak en etkili silahı kendi kalbinde patlatarak 11 Eylül olayını gerçekleştirmiş ve terör bahane edilerek NATO'nun Amerika'nın arkasında Afganistan'a girmesi sağlanmıştı. Uzun süren Afganistan işgali NATO'yu ve müttefiklerini her yönden yordu. Amerika asker bulmakta zorlanırken maddi yükünde gittikçe ağırlaşması NATO içerisinde yeni arayışlara sevk etti. Asimetrik tehditler, kitle imha silahları, siber saldırılar küresel ekonomik krizden dolayı silahların yayılması yeni tehdit olarak algılanmaya başlandı.

Gerçekten şu an NATO'yu kim tehdit ediyor? Ruslar mı, Çinliler mi, İranlılar mı, Hindistan mı yoksa Japonya mı? Herhangi bir NATO ülkesine bir saldırı mı olmuştur veya işgal mi edilmişti? Oysa tam bunların tersine bir savunma paktı olarak kurulan NATO işgalci olmaya, başka devletlerin işlerine terör, ekonomik kriz, isyanlar, ayaklanmalar bahanesi ile karışmaya, enerji kaynakları ve yolları üzerinde hak iddia etmeye veya sebep bahane etmeye başlamıştır.

Bu nedenle Afganistan'daki bu günkü durumu NATO'ya hedef için emperyalist sömürgeci kapitalist Amerika oluşturmuştur. Ortadoğu'dan sonra Orta Asya'daki çıkarları için Afganistan'ı ve Pakistan'ı yaşanmaz hale getiren başta Amerika ve sömürgeci güçlerdir.

NATO'nun tehdit algılamasında artık doğrudan Müslümanlar ve İslam âlemi var. NATO üyesi Türkiye bunu kamuoyuna izah etmede elbette zorlanacaktır. İşte bu zorlandığı saptırıcı demeçlerine bir örnek:

Davutoğlu, NATO'nun yeni stratejik konseptinin hazırlanışı konusunda da şu açıklamayı yaptı: **"Herhangi bir üye ülke şunu derse, 'biz x ülkesinden tehdit algılıyoruz'. Bu tehdide karşı tavır almak bütün üyelerin sorumluluğundadır, ancak bugün böyle bir tehdit söz konusu değil"** derken antlaşma metninde aynen şu ifadeler geçiyor:

17 Mayıs 2010 tarihli stratejik konseptin, **"Füze Savunma"** sistemine ilişkin bölümünün daha ilk cümlesinde: **"Defending against the threat of a possible ballistic missile attack from Iran has given birth to what has become, for NATO, an essential military mission..."** <http://www.cnsnews.com/node/77992>

Burada İran ismi açıkça zikredilmektedir. Ayrıca tehdit algılamasında NATO kayıtlarında hangi ülkelerin tehdit içerdiği isim olarak tek tek yazılıdır.

NATO'nun hedefinde dünya üzerine nükleer silahsızlanma varken NATO ülkeleri bilinmeyen sayıda nükleer silahlara sahiptirler. Örneğin; İngiltere, Fransa ve

Amerika nükleer silahlarını her gün geliştirmekle meşguldür.

Afganistan'da 11 yıldır kötü bir tecrübe yaşayan NATO büyük bir çıkmazın içerisine düşmüştür. Yüz binlerce NATO askerinin, bunun yanı sıra NATO birliklerinin eğittiği 140 binin üzerindeki Afgan gücünün bulunmasına, Rusya dâhil bölge ülkelerinin her türlü yardımına rağmen NATO Afganistan'da istediğini hâlâ elde etmiş değildir. David Cameron geldikleri noktaya işaret etmiş ve buradan kurtulmanın yollarını aramaktadır. Her gün onlarca sivilin öldürülmesi NATO'yu zor duruma sokarken asıl direnişi kıramamaları etkili olmuştur. Direnişin ülke çapına yayılması, zayıfın günden güne artması NATO için ağır külfetler getirmektedir. Her ne kadar kamufle etseler de uğradıkları hezimet kendini göstermektedir. Pakistan'a yapılan saldırılar ve sivil ölümlerin artması NATO'nun prestijini daha da sarsmaktadır. Bundan dolayıdır ki 2014 yılında NATO Afganistan'dan çekilmeyi planlamaktadır.

NATO şunu anlamış olması gerekir; füzelerle, uçaklarla, ağır silahlarla, tahrip edip yakıp-yıkarak daha iyi bir gelecek vaat edemezsiniz. Bu şekilde bir millet inşa da edemezsiniz. Bunu NATO'nun diğer temsilcileri dile getirmeye başladılar. Hatta NATO'nun varlığının Amerikan'ın çıkarlarını korumakla eşdeğer görenlerin sayısı günden güne artmaktadır. Türkiye'de pek gözükmesine de Avrupa ülkelerinde NATO karşıtlığı günden güne yükselmektedir. Birçok siyasi NATO'nun kendilerine çıkar sağlama yerine Avrupa ülkelerinin daha çok düşman kazandığına dikkat çekmektedir.

Başkan Obama ve Afganistan'daki Amerikan ve ISAF güçlerinin komutanı sadece güç kullanarak Afganistan'da istikrarın sağlanamayacağını farkında. Bu yüzden Amerikan yönetimi Taliban'la görüşmeler arayışının yanı sıra yeni bir strateji üzerinde çalışıyor. Hatta bu stratejinin oluşmasına katkıda bulunmak ve görüş beyan etmek için Pakistan ve Afganistan'dan Washington'a heyetler gitti.

Rusya'nın NATO çalışmalarında yer almasına neden olan ise başta İslam düşmanlığıdır. Nasıl ki Avrupa kıtasında savaş istemiyorsa Rusya'da topraklarında ve bölgesinde savaş istemiyor. Avrupa'nın enerji kapısı olmak çıkarlarına daha uygun gelmektedir. Diğer taraftan Amerika ve Avrupa'daki İslam düşmanlığı NATO'nun tehdit algılamasının ilk sıralarında yer almaktadır. Rusya'yı NATO'ya yaklaştıran önemli etkenlerden biri de İslam'dır. Orta Asya'da oluşan İslami hava Rusya'yı da rahatsız etmekte ve iki düşmanı birleştirmektedir.

Diğer yönden Rusya eski sınırlarını korumak için NATO ile iyi geçinmek istemektedir. NATO üyesi Fransa, İngiltere ve Almanya Avrupa kıtasında savaş istememektedir. Bu şu an itibarıyla Rusya siyasetine de uygun düşmektedir. Böylece Gürcistan ve Ukrayna üzerinde oluşan NATO baskısını şu an için kaldırmış olmaktadır.

NATO'da alınan kararların Amerikan çıkar ve siyasi hedeflerine hizmet ettiği bilinmektedir. Şu an Amerika ile çatışmaya cesaret edemeyen bu ülkeler onun bazı isteklerini yerine getirerek Amerika'nın ülkelerine olası bir tehdidini kaldırmak istemektedirler. Bunun en canlı örneğini Av-

NATO'da alınan kararların Amerikan çıkar ve siyasi hedeflerine hizmet ettiği bilinmektedir. Şu an Amerika ile çatışmaya cesaret edemeyen bu ülkeler onun bazı isteklerini yerine getirerek Amerika'nın ülkelerine olası bir tehdidini kaldırmak istemektedirler. Bunun en canlı örneğini Avrupa'nın verdiği terör alarmında gördük. NATO zirvesi gündemde iken böyle bir tehlike ancak ve ancak Amerika'dan gelir ve Amerikan tehdidi olarak ortaya çıkar. Böyle bir tehdit karşısında Avrupa NATO üyesi ülkeler zoraki antlaşmaların altına imza atmışlardır.

rupa'nın verdiği terör alarmında gördük. NATO zirvesi gündemde iken böyle bir tehlike ancak ve ancak Amerika'dan gelir ve Amerikan tehdidi olarak ortaya çıkar. Böyle bir tehdit karşısında Avrupa NATO üyesi ülkeler zoraki antlaşmaların altına imza atmışlardır. NATO'yu Amerikan silahlı gücü olmaktan çıkartmak için herhangi ciddi bir atılımın olduğunu söylemek zordur. Fakat bu ülkeler Amerikanın yanında yer almakla kendilerini güvenceye almış gözükmektedirler.

SÜNNET NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Ubeydullah TOPRAK

ubeydullahtoprak@gmail.com

Herhangi bir dinin, peygamberi olmadan insanlara ulaştırılması, anlaşılması, yerleşmesi ve kurumlaşması mümkün değildir. İslâm dini de aynı şekildedir ve Rasûlullah (sav) olmadan İslâm'ı düşünmek mümkün değildir. Zira İslâm sadece Kur'ân değildir; o, Rasûlullah (sav)'ın şahsında açıklanmış ve hayata geçirilmiş, bizzat onun öncülüğünde kurumlaşmış bir dindir. Rasûlullah (sav), bir taraftan Kur'ân'ı tebliğ etmiş, bir taraftan onu beyân etmiş ve uygulamaya koymuş, diğer taraftan da onun kendisine havale ettiği meseleleri tamamlamış böylece onu herkesin anlayabileceği mükemmelliğe ulaştırmıştır.

Bu itibarla dinimizde Rasûlullah(sav)'ın ve dolayısıyla sünnetin önemli bir yeri vardır. Rasûlullah (sav) ve hikmeti içinde taşıyan sünneti olmadan, sadece Kur'ân ile yetinecek bir Müslümanlık iddiasında bulunmak; gerçekçi olmamak, Kur'ân'ı ve Rasûlullah(sav)'ı tanımamak, vahyin ve peygamberlik kurumunun mahiyetini bilmemek demektir(1).

Peygamberler, vahiy kurumunun beşerî ve alıcı tarafını oluşturlar. Yüce Allah ile insanlığın irtibatını sağlarlar. Peygamberlerin vahiy aracılığı ile getirmiş olduğu din, esasen fitrî olup, sunulan şeriatlar insanların en tabîi ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Allah (cc) tarafından tespit edilmiş bu dinin nasıl uygulanacağı, yine bizzat O'nun tarafından seçilmiş ve kendilerine Rasûl veya Nebî dediği elçiler (Peygamberler) vasıtasıyla insanlara bildirilmiştir. Sadece bildirilmekle kalmamışlar, örnek olup, dinin uygulama esaslarını, kendi hayatlarında en güzel bir şekilde göstermişlerdir. Nitekim Peygamberimiz için de Kur'an'da '**Üs-vetün hasenetün (en güzel örnek)**' tabiri kullanılmıştır.(2)

Bu durumda din denilince şu dört unsurun birlikte düşünülmesi gerekmektedir:

1- Allah ve O'nun mutlak hâkimiyeti ve tevhidî,

2- Allah'ın insanlara dünya ve âhiret saadeti temin edecek buyrukları,

3- ilâhî buyrukları insanlara tebliğ eden elçi (Peygamber)

4- Bu buyrukları tebliğ edip yaşayan, yorumlayan hayata geçiren peygamberin hayat tarzı (sünneti).(3)

Son peygamber olarak Rasûlullah Muhammed (sav), insanlık için artık kemâl haline ulaşmış dinin temel kitabı Kur'ân'ı getirme şerefine sahiptir. Bu kutsal kitap, Allâhu Teâlâ'ya nisbeti yanında içeriği itibarıyla de bütün insanlığın hidayet rehberi olmaya elverişlidir; onun tarihi, başarılarla doludur. Rasûlullah Muhammed (sav), insanlığın ulaştığı kemâl haline mütenasip olan eşsiz kitap Kur'ân'ı tebliğ etmenin yanında, onu beyan etmiş, öğretmiş, kendisine havale edilen meseleleri izah etmiş ve onu yaşayan İslâm halinde hayata geçirmiştir. Bu itibarla, Rasûlullah'ın (sav) gerek hayatının (sîret) ve gerekse sünnetinin özelde Müslümanlar, genelde de bütün insanlık için önemli bir yeri vardır. Din sürecinin son kemâl halkasını oluşturan, yıldızlara nispetle güneşin doğuşu gibi, kendinden öncekileri artık hükümsüz kılan Yüce Kur'ân'a ulaşmanın ve onu anlamının tek yolu Rasûlullah Muhammed(sav)'dir.

(1) Mehmet Erdoğan, Akıl-Vahiy Dengesi Açısından Sünnet, Sh: 231, İfav Yayınları, İstanbul-1995

(2) Ahzab:33/21.

(3) Ali Çelik, Kavram ve Mahiyet Olarak Sünnet ve Bid'at, S.16, Beyan Yay., İstanbul, 1997.

Şimdi biz bu bölümde efrâdına câmi ayyarına mânî bir biçimde Sünnet'i tanımlamak ve kısımları hakkında özet bilgi vermek istiyoruz:

A) SÜNNET'İN KELİME VE İSTİLAH ANLAMI

Sünnet kelimesi, (s-n-n) kökünden gelmektedir. Bu kökten türeyen diğer şekiller de dikkate alınınca, pek çok değişik manaya geldiği görülür. Bu manalardan bazıları şöyledir: "Diş, mızrak ucu, suret, yüz (vech), yaş (ömür), bileği taşı, iyi olsun kötü olsun yol, gidişat, tabiat (huy, karakter), metod, model, tek bir yönden esen rüzgâr, otlatmak, cilalamak, sözü güzelleştirmek, şekil vermek, bir kalıba koymak, kastetmek, deveyi süratle sürmek, suyu yavaş yavaş dökmek, akıtmak..."(4) (s-n-n) kelimesinin ihtiva ettiği lügavî manalardan "âdet, gidişat, model, çığır açmak ve takip edilen yol" şeklindeki mana şu hadiste zikredilmektedir: "Kim İslâm'da iyi bir çığır (sünnet) açar da sonra onunla amel edilirse, ecirlerinden hiçbir şey eksilmeksizin, onlarınki kadar ona da yazılır. Kim de İslâm'da kötü bir çığır (sünnet) açar, ondan sonra onunla amel edilirse, onu işleyenlerin günahlarından hiçbir şey eksilmeksizin, onların günahı kadar da ona yazılır.(5) Yine şu hadiste Sünnet takip edilen yol, gidişat anlamında kullanılmıştır: "Sizden öncekilerin sünnetlerine (gidişatlarına) karış karış, kulaç kulaç mutlaka uyacaksınız. Hatta onlar bir kertenkele deliğine girse, oraya mutlaka siz de gireceksiniz." Sahâbe "Onlar Yahudiler ve

Hristiyanlar mı?" diye sorunca Rasûlullah : "Ya kim olacak" buyurdular."(6)

Kur'an'da ise Sünnet kelimesi, tekil, çoğul, belirsiz veya tamlama şeklinde; genellikle değişmez kanunlara delâlet için kullanılmıştır. Kur'ân-ı Kerim'de 16 yerde geçen "Sünnet" tâbiri bu anlamlarda kullanılmıştır. Devam edegelen bir yol olması itibarıyla Allah, yaratılmışların düzenini, o kanunlar üzerine kurmuştur ki genel olarak yaratılmışları yönetmede, özel olarak da azgınları ve yalancıları cezalandırmada ilahî kader bu kanunlara göre cereyan eder. Nitekim yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "Sizden önce de nice olaylar (sünen) gelip geçti. Yeryüzünde dolaşın da yalancıların sonunun nasıl olduğunu görün."(7) Diğer bir ayette de "Onlar öncekilerin kanunundan (sunneti'l-evvelin) başkasını mı bekliyorlar? Allah'ın kanununda (sünnetillahi) bir değişme bulamazsın. Yine Allah'ın kanununda bir sapma bulamazsın."(8)

Sünnet kelimesi, İslâm'ın başlangıcından itibaren husûsî bir mana kazanmış, yine yol, tarîk, gidişat (sîret), takip edilen ve örnek alınan yol gibi manalarını muhafaza etmiş olmakla birlikte, bu manalar sadece Hz. Peygamber'in sîretine tahsis olunmuştur. Ancak Hz. Peygamber'in tarîk ve sîretinin, Allah'ın tebliğine memur ettiği din ile ilgili olması dolayısıyla, kelimenin lügatte görülen "kötü ve mezmum yol" manası, ıstılah manasında kaldırılmıştır. Hz. Peygamber'in sünneti söz konusu olduğu zaman, bu sünnetin zemme

lâyık yol ve gidişat olması mümkün değildir. Aksine bu yol ve gidişat övülmeye ve örnek alınmaya layıktır. Artık kelime, teknik bir anlam kazanmıştır. Dinde mutlak olarak sünnetten bahsedildiği zaman, ondan anlaşılan: "Kur'an'ın zikretmediği hususlarda, Hz. Peygamber'in kavli olsun, fiili olsun ve takrirî olsun, emrettiği, yasakladığı ve teşvik ettiği şeylerdir."(9) Diğer bir ifade ile **Sünnet, Allah'ın dinini anlama ve onu hayattaki bütün işlere uygulamada teorik ve pratik olarak Nebî'nin (sav) getirmiş olduğu nebevi metod demektir.** (10)

Sünnetin ıstılah olarak tarifi, İslâmî ilim dallarının her birinde ve hatta her bir ekolde, Hz. Peygamber'e âidiyyeti saklı olmakla birlikte farklı şekillerde incelenmiş ve tarif edilmiştir. Her bir ilmî disiplin, kendi penceresinden meseleye bakmış ve kendine yeteni almıştır.(11) Ayrıca zaman içinde sünnet kavramının kapsamı genişlemiştir. İlk zamanlarda sadece Hz. Peygamber'e izafe edilen her şey sünneti teşkil ederken, daha sonraları sahabe kavilleri, tabiûn ictihadları da sünnet kapsamı içinde mütâlâa edilmiştir. Bu açıdan sünnetin ıstılah olarak manasını onbeş asırlık İslâm kültürü içinde ele alarak belli bir tarife sığdırmak oldukça zordur. Müslüman bilginlerin, sünnetin ıstılahî manası üzerinde farklı yorumlar getirdiklerini görüyoruz. Bunları ana başlıklar altında görelim:

a) Usûlcülerin Sünnet Tarifi:

Usûl âlimleri Sünnet'i şöyle tarif eder: "Hz. Peygamber (sav)'den

(4) İbn Manzur, Lisânu'l-Arab, XIII, 220-229; Zebidi, Tâcu'l-Arûs, V, 243. Daha geniş bilgi için bak: Dr. Mehmet Görmez, Sünnet ve Hadisın Anlaşılması ve Yorumlanması Metodoloji Sorunu, Sh: 218 ve devamı, TDV yayınları, Ankara-1997.

(5) Müslim, Zekât 69, İlim 15

(6) Buhârî, Enbiya 50, İtisam 14, Müslim, İlim 6, İbn Mâce, fiten 17; Ahmed, Müsned, c.2, Sh: 450

(7) Al-i İmran, 137

(8) Fâtır,43

(9) Ali Çelik, Kavram ve Mahiyet Olarak Sün-

net ve Bid'at, Sh: 16, Beyan Yayınları, İstanbul, 1997.

(10) Prof. Dr. Yusuf El-Karadâvî, Sünneti Anlamada Yöntem, Sh: 40, Yeni Zamanlar Yayınevi, İstanbul

(11) Muhammed Ebu Zehv, Hadis ve Hadisçiler, Sh: 30, Ensar Neşriyat, İstanbul-2007.

Kur'an'ın dışında sâdır olan söz, fiil ve hareketlerdir.”(12)

Bazı müteahhirûn âlimleri harîç, bütün usulcüler Sünnet'in bu şekildeki tarifinde ittifak halindedirler. Bazı müteahhirûn âlimler sâhabe-i kiramdan sâdır olan söz, fiil ve takrirleri de Sünnet kavramı içinde mütâlâa etmişlerdir.

b) Hadisçilerin Sünnet Tarifi: Hadisçilerin tarifinde “Hz. Peygamberin sözleri, fiilleri, takrirleri gerek yaratılışla gerekse güzel ahlakla ilgili sıfatları, Peygamberlikten önceki halleri ve risâletle ilgili durumları olduğu gibi Hz. Peygamber'e izafe edilen her şey sünnettir.”(13) Bu manaya göre sünnet, muhaddisler nezdinde hadis ile müteradiftir.(14)

Muhaddislerin sünnet tarifinde yer alan “Hz. Peygamber'e izafe edilen...” ifâdesi, ayırıcı bir özellik olup, muhaddislerle usulcülerin sünnet tarifindeki en belirgin anlayış farkıdır. Hadisçilerin terminolojisinde aynı metnin değişik senetlerinin her birine, aynı metnin aralarında nüans(lar) bulunan varyantlarına, hatta Sahabe ve Tabiun kavillerine de “hadis” denilmiştir.(15)

c- Fıkıhçıların Sünnet Tarifi: Fıkıhçılar, sünneti “farz ve vacip dışında Hz. Peygamber'den gelen hükümler”(16) olarak tarif ederler. Bu tarife göre usulcülerle aralarındaki fark şudur: Usulcülere göre sünnet, şer'i hükümlerin delillerinden bir delildir. Fıkıhçılara

göre ise, bu delil ile herhangi bir fiilin sabit olduğu hükümdür.

“Bu genel çerçevedeki tarif yanında, fikhî mezhepler arasında küçük ayrıntılarla farklı tarifler getirilmiştir. Ama hepsinin ortak yanı, fıkıhçıların sünneti, ahkâm-ı şer'iyye içinde mütâlâa etmiş olmalarıdır. İmam Serahsî şöyle der: “Bize göre sünnet, Rasûlullah (sav) ve Sahâbe-i Kiram'ın edindikleri yoldur.”(17)

d- Kelamcıların Sünnet Tarifi: Kelamcılar ise sünneti, bid'atın karşısı (zıddı) olarak görmektedirler. Bazı fıkıhçılar tarafından da kullanılan bu mânâ, zaman içinde özellikle itikadî ağırlıklı bir anlam kazanmıştır. “Fılan sünnet üzere-dir, filan bid'at üzeredir”, denildiği zaman anlatılmak istenen bu manadır.(18)

Buraya kadar anlatılanları özetlersek, “Hz. Peygamber'den bize intikal eden, Din'in tebliği ve hayata aktarılması bağlamındaki söz ve fiilleri” demek olan Sünnet ya da Hadis,(19) değişik nitelikli bazı unsurlar ihtiva etmektedirler. Bunu çağımız âlimlerinden Yusuf el-Karadavî şöyle ifade ediyor: “Sünnet, Kur'an'ın yaşanmış bir tefsiri, islâm'ın ise pratik ve de örnek bir tatbikidir. Öyle ki Nebî (sav), tefsir olunmuş bir Kur'an ve yaşayan bir islâm idi. Nitekim mü'minlerin annesi Aişe (r.anhâ.) fikhî, basireti ve Rasûlullah ile yaşamasıyla bu manayı anlamış ve Rasûlullah'ın ah-lâkından sorulduğunda net ve belîğ

bir ifade ile “O'nun ahlâkı Kur'an'dı.” diye cevap vermiştir. Diğer bir ifade ile Sünnet, Allah'ın dinini anlama ve onu hayattaki bütün işlere uygulamada teorik ve pratik olarak Nebî'nin (sav) getirmiş olduğu nebevi metoddur. Bu, uzunluk, genişlik ve derinlik olarak insan hayatının hepsini kaplaması ile temayüz eden bir metoddur. Uzunlukla, insanın doğumundan ölümüne dek, hatta ceninlik döneminden, ölüm sonrasına kadar bütün hayatını kapsayan zaman dilimini kastediyoruz. Genişlik ile de evde, çarşıda, mescidde, yolda, işte, Allah ile olan ilişkide, kişi, aile, Müslüman veya gayr-ı müslimler, hatta insan, hayvan ve bitkiler ile olan ilişkilerde dahi, kişinin daima Sünnet'in rehberliğinde yürümesiyle hayatın her sahasını kuşatan genişliği kastediyoruz. Derinlikten kastımız ise, insan hayatının iç yapısındaki derinliktir ki bu da vücut, akıl ve ruhu kapsar. Zahir ve bâtını içine alır, söz, amel ve niyeti de kuşatır.”(20)

B)SÜNNET'İN KISIMLARI

Gerek Hadis, gerekse Usûl âlimleri Sünneti/Hadisleri değişik bakış açılarından ele alarak bazı sınıflandırmalara tabi tutmuşlardır. Bu sınıflandırmalar sünnetin daha iyi tespiti ve anlaşılmasına yönelik çalışmalarlardır.

1) Hz. Peygamber'den geliş şekline (mâhiyetine) göre; söz, fiil veya tasvip (takrir) olmak üzere üçe ayrılır:

(12) Muhammed Sh: Aşkar, Ef'alü'r-Rasûl, I, 18, 1414/1993, Beyrut; Abdülgani Abdülhalik, Huciyetü's-Sünne, Sh: 68, 1413/1993, 2. Baskı.

(13) M. Ebû Zehv, Hadis ve Hadisçiler, Sh: 30.

(14) Muhammed Salih Ekinci, Hüccet Degeri ve Tedvin Açısından Sünnet, Sh: 46, Ragbet Yayınları, İstanbul-2004

(15) Hadislerin sayısı ile ilgili Mustafa İslâmoğlu ve İhsan Eliaçık gibi büyük müfessirlerin(!) iddialarını ve onlara verilen ilmi

cevapları ayrı bir makale olarak inşallah neşredeceğiz.

(16) Muhammed Salih Ekinci, Hüccet Degeri ve Tedvin Açısından Sünnet, Sh: 47

(17) Dr. İsmail Hakkı Ünal, İmam Ebu Hanife'nin Hadis Anlayışı Ve Hanefi Mezhebinin Hadis Metodu, Sh: 126-7, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara-1994.

(18) Ali Çelik, Kavram ve Mahiyet Olarak Sünnet ve Bid'at, Sh: 27,

(19) Hadis kavramı hakkında bak: Türkiye

Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi “Hadis” maddesi, c.15, Sh: 27-64, İstanbul-1997.

Sünnet ile hadisin kapsamı konusunda farklı görüşler bulunmakla beraber biz bu iki terimin birbirinin müteradifi (eşanlamlısı) olduğu görüşünü -ki bu âlimlerin çoğunun görüşüdür- benimsiyor ve bu makalede ve ilerdeki makalelerde Sünnet deyince Hadis, Hadis deyince Sünnet anlaşılması gerektiğini ifade ediyoruz.

(20) Prof. Dr. Yusuf El-Karadâvî, Sünneti Anlamada Yöntem, Sh: 146 ve devamı

a) Kavli Sünnet: Hz. Peygamber'in değişik münâsebetlerle ve değişik amaçlarla söylemiş olduğu sözlerine kavli sünnet denir. Genel olarak "hadis" ifadesiyle kastedilen kavli sünnettir. Sünnetin çoğunluğunu kavli hadisler temsil eder. Yönlendirme ve yasama onlarla ifade edilir. Nebevi beyan onlarla ortaya konur. Onlar en güzel şekliyle Muhammedî belâgatı temsil eder. Yüce Allah'ın Resullerinin sonuncusuna özgü vermiş olduğu cevâmiu'l-kelim denilen, az lafızla çok anlam ifade eden özlü sözler de bu hadislerdedir. (21)

Kavli sünnet'e örnek: "Âmeler ancak niyetlere göredir ve herkese niyetinin karşılığı vardır. Kim Allah ve Rasûlü için hicret etmişse, onun hicreti Allah ve Rasûlüne'dir. Kim elde edeceği bir dünyalık veya evlenmek istediği bir kadın için hicret ederse, onun hicreti de, kendisi için hicret ettiği kimseyedir." (22)

b. Fiili Sünnet: Hz. Peygamber'in özel ve tüzel, dinî ve dünyevî hayatındaki pratik uygulamalarıdır. Hz. Peygamber'in terk ettiği şeyleri O'nun fiilleri cümlesinden sayanlar bulunmakla beraber, usûlcülerin çoğuna göre, Rasûlullah'ın terkleri, fiil kabilinden değildir. Bu çeşit sünnetlerde ifade Hz. Peygamber'e değil de sahâbeden birine ait olur: "Kâne'n-Nebiyyü sallallahu aleyhi ve sellem..." (Hz. Peygamber (sav) şöyle idi, şöyle şöyle yapardı...); "Raeytü'n-Nebiyye sallallahu aleyhi ve sellem..." (Resulullah (sav)'i şöyle şöyle yaparken gördüm...) şeklin-

deki ifade tarzları fiili sünnetin rivâyet usul ve kavramlarıdır. (23) Hz. Âişe'nin Resulullah'ın Şaban ayındaki nâfile orucu ile ilgili açıklaması fiili sünnete güzel bir örnektir: O şöyle nakleder: "Rasûlullah (sav) öylesine oruç tutardı ki biz, daha artık iftar etmez derdik. Bir kere de iftar etti mi biz artık daha oruca niyet etmez derdik." (24)

c. Takriri Sünnet: Rasûlullah (sav)'in sahabeden bazılarından sadır olan bir fiili, gördüğü zaman sükut etmesi yahut o fiilin iyi-güzel olduğunu izhar buyurmasına takriri sünnet denir. Çünkü Allah'ın Rasûlü bir işin yapıldığını gördüğü veya işittiği halde onu reddetmemiş ve susmuşsa, bu durum onun bu işi tasvip ve kabul ettiği anlamına gelir. Meselâ; Bir gün Hz. Peygamber, kabir başında ağlayan bir kadına rastlar. Ona; "Allah'tan kork ve sabret" der. Kadın Rasûlullah (sav)'ı tanımadan; "Benim başıma gelen, senin başına gelmediği için beni anlayamazsın" diye cevap verir. Daha sonra onun Allah elçisi olduğunu öğrenince de, evine gidecek özür diler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurur: "Asıl sabır, olayla ilk karşılaşmada gösterilen sabırdır." (25) Burada Allah'ın Rasûlünün kadının kabir ziyaretine ses çıkarmadığı da görülmektedir. Bu, erkekler gibi kadınlar için de kabir ziyaretinin caiz olduğunu gösteren bir takrirdir. (26)

2) Sünnet/Hadis'in Bize Gelişindeki Râvî Sayısı İtibariyle: Hadisler rivâyet bakımından üçe ayrılır. Mütevâtir, meşhur ve âhad sünnet.

a. Mütevâtir: Yalan üzere birleşmeleri âdeten mümkün olmayan râviler topluluğunun, her nesilde kendileri gibi bir topluluktan alıp naklettiği, görme ve işitmeye dayanan hadistir. (27) Bu tariftende anlaşılacağı üzere mütevâtir haberin taşıdığı şartlar şöyledir: Kalabalık bir cemaat tarafından nakledilmelidir. Bu kalabalığın kasıtlı veya kasıtsız yalan üzere birleşmeleri mümkün olmamalıdır. Bu kalabalığın sayısında herhangi bir nesilde azalma olmamalıdır. Fakat kalabalığın artışı haberin doğruluğunu teyid eder. Haber, menşesinde onu nakledenlerin görme ve işitme fiillerine dayanmalıdır. Bu şartlar bir araya geldiği zaman haber, zarurî ilim ifade eder. Yani onu işiten için red ve inkârı mümkün olmayan, aksine tasdik ve kabulü zorunlu bir bilgi hâsıl olur. Bu bilgi dine taalluk eden bir bilgi olduğu zaman, ona inanmayı, amele taalluk ediyorsa onunla amel etmeyi gerektirir. (28) Mütevâtir hadis iki şekilde ele alınmıştır:

Lafzî Mütevâtir: Senedin başından sonuna kadar, hadisin metninin aynı lafızlarla rivayet edilmesidir. Meselâ; "Kim bilerek bana yalan söz isnat ederse, cehennemdeki yerini hazırlasın" (29) hadisi, tevatür derecesinde kalabalık bir sahabe topluluğunca aynı lafızlarla rivayet edilmiştir.

Ma'nen Mütevâtir: Lafızları az çok birbirinden farklı olmak üzere manası tevatür yoluyla rivayet edilen hadise denir. Ma'nen müte-

(21) İsmail Lütfü Çakan, Hadis Usulü, Sh: 27, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.

(22) Buhârî, Bed'ü'l-Vahyil; İmân: 41; Müslim, İmâre: 155

(23) Zekiyüddin Şa'ban, Usulül-Fıkh, Terc. İbrahim Kafi Dönmez, Ankara 1990, Sh: 66; Hamdi Döndüren, Şamil İslâm Ansiklopedisi: 5/456; İsmail Lütfü Çakan, Hadis Usulü, Mara

mara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları: 27.

(24) Buhârî, Savm: 52, 53; Müslim, Sıyâm: 175, 179; Muvatta Sıyâm: 56.

(25) Buhârî Cenâiz: 32

(26) Zekiyüddin Şa'ban, Usulül-Fıkh, Terc. İbrahim Kafi Dönmez, Ank. 1990, S. 66; Hamdi Döndüren, Şamil İslâm Ansiklopedisi: 5/456.

(27) Prof. Dr. Talat Koçyigit, Hadis Usulü, Sh: 15 ve devamı, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara-1998. Dr. Subhi es-Sâlih, Hadis İlimleri ve Hadis İstilahları, Sh: 155, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

(28) Ali Çelik, a.g.e., Sh: 77,

(29) Buhârî, İlim: 38; Müslim, Zühed: 72.

vâtir hadis, kimsenin inkâr edemeyeceği kadar çoktur. Dua sırasında ellerin kaldırılması bu çeşit mütevatire örnek gösterilebilir. Çünkü Hz. Peygamber'in dua sırasında ellerini kaldırdığına dair yüz kadar hadis rivayet edilmiştir. Fakat bunlar değişik olaylarla ilgili, değişik şekillerde ve farklı ifadelerle nakledilmiştir. Belki her olay hakkında lafzî tevatür gerçekleşmemiştir, fakat bütün rivayetlerin birleştiği ortak anlam, dua sırasında ellerin kaldırılmış olmasıdır.

Mütevatir sünnetin hükmü, Hz. Peygamber'e nisbetinin kesin oluşudur. Buna göre, mütevatir sünnetle amel etmek farz olup, onu inkâr eden dinden çıkar. Bu çeşit hadislerin delâleti zannî olmadıkça, ortaya koyduğu hüküm kesinlik ifade eder. Mütevatir hadisler, delil olma bakımından Kur'an'a yakın kuvvettedir.

b. Meşhur: Genellikle Hanefi alimlerin kullandığı meşhur sünnet; Hz. Peygamber'den bir veya iki yahut tevatür sayısına ulaşmamış sayıda sahabe tarafından rivayet edilmişken, Tâbiün veya Etbâu't-tâbiün devirlerinde tevatür sayısındaki ravilerce nakledilen sünnet/hadis'tir. Mest üzerine mesh verme hadisi, müt'anın haram kılması ile ilgili hadis, kadının halası ve teyzesi üzerine nikâhının haramlığını bildiren hadis, meşhur hadislerin örneklerindendir. (30)

Mütevatir ve meşhur sünnet arasındaki fark şudur; birincide her üç tabaka ravileri tevatür sayısında iken, meşhur sünnette, sahabeden olan raviler tevatür derecesine ulaşmamıştır. Buna göre mütevatir hadisin Hz. Peygamber'e nispeti kesin iken meş-

hur hadisin, Hz. Peygamber'den rivayet eden sahabeye nispeti kesin olmakla birlikte, Hz. Peygamber'e nispeti kesinlik taşımaz. Meşhur sünnetin hükmü, kesine yakın bir bilgi vermesidir.

c. Âhad (Haber-i Vâhidler): Tevatür sıfatı eksik olan ve zarurî bilgiyi gerekli kılmayan haberdur. Bunlar, Hz. Peygamber'den bir, iki veya daha fazla sahabe tarafından rivayet edilen ve meşhur hadisin şartlarını taşımayan hadislerdir. Âhad hadisi bir kişiden yine bir kişi rivayet etmiş olup, bize kadar ulaşan senedindeki kişiler hiçbir zaman tevatür sayısına ulaşmamıştır. Hadis kitaplarında toplanmış bulunan hadislerin çoğu bu kısma ait olup, bunlara tek kişinin haberi anlamında "haber-i vâhid" veya birer kişilerin haberi anlamında "âhad haber" denir.

Âhad sünnet kesin bilgi ifade etmez, zanlı bilgi verir. Çünkü bunların Hz. Peygamber'e ulaştığında şüphe vardır. Bu yüzden inançla ilgili konularda âhad habere dayanılmaz. Ancak belirli şartları taşıyan âhad haberler amel konularında delil olarak kabul edilir. Hadis kitaplarımızı dolduran hadislerin hemen hemen hepsi bu anlamda âhad hadislerdir. Âhâd haberlerin zarurî ilim ifade edip etmemesi ihtilâfına bağlı olarak bu çeşit haberlerin dini konularda delil olması, bir başka deyişle âhâd haberlerle amel edilip edilmeyeceği konusunda ihtilaf vardır (31).

3. Sıhhat Ve Hüküm İtibariyle: Bu taksimin altına Âhad ve Meşhur hadis grubu girmektedir. Bunlar da genel olarak üçe ayrılır:

a. Sahih Hadis: Şöyle tarif edilmiştir: Şâzz ve muallal olmayarak isnadı Hz. Peygamber'e veya

sahabeden birine yahut daha sonrakilerden birine varıncaya kadar adalet ve zabt sahibi kimselerin, yine kendileri gibi adalet ve zabt sahibi kimselerden muttasıl senedlerle rivayet ettikleri hadistir. (32) Hadisçiler, hadis ehlinde kabul edilen fukaha ve usûlcüler sahih hadisin hüccet (delil) olduğu ve onunla amel etmenin vacip olduğu konusunda icmâ etmişlerdir.

b. Hasen Hadis: Şâzz ve illetten salim olarak zabtı mükemmel olmayan râviler tarafından rivayet edilen hadistir. Bütün fakihlere göre kendisiyle amel edilmesi ve ihticâcı konusunda makbuldür.

c. Zayıf Hadis: Makbul hadis şartlarını taşımayan hadise zayıf hadis denir. Makbul hadisin şartları ise sahih ve hasen hadisin taşıdığı şartlardır. Bunlar: Râvinin adaleti, Ravinin zabtı, senedin ittisali (kesintisiz oluşu), şâzz olmaması, gizli bir illetle ma'lûl olmaması ve hadisin başka bir yünden rivayet edilerek desteklenmiş olması. Bu şartları taşımayan hadis zayıf hadistir. Zayıf hadislerle amel konusunda en çok tercih edilen görüş şudur; akaid ve ahkâma ait olmaksızın va'z, amellerin fazileti, kıssa gibi konularda şartlı olarak zayıf hadislerle amel edilebilir. (33)

4. Hadisi Söyleyeni İtibariyle: Bundan maksad, hadisin söylendiği kaynak açısından yapılan taksimdir. Buna göre ikiye ayrılır:

a. Kudsi Hadis: Hz. Peygamber'in söz olarak Rabbına izafe veya Rabbından rivayet ettiği hadislerle hadis-i kudsi, hadis-i ilâhî veya hadis-i Rabbânî denilmiştir. Bu çeşit hadislerle kudsiyetin izafe edilmesi onların Allah Teâlâ'dan sadır olması yönündendir. Yani bunların menşei Allah

(30) Dr. İsmail Hakkı Ünal, İmam Ebu Hanife'nin Hadis Anlayışı Ve Hanefi Mezhabinin Hadis Metodu, Sh: 131,

(31) Bu konuda yapılan bir çalışma için bak:

Prof. Dr. Ali Osman Koçkuzu, Rivayet ilimlerinde Haber-i Vahitlerin itikat ve Teşri Yönlerinden Değeri, Ankara, 1988.

(32) İbn Kesir, İhtisarü Ulumul-Hadis, thk, Ah-

med Muhammed Şakir, Beyrut 1951, Sh: 21.

(33) Leknevi, el-Ecvibetü'l-fadile, Sh: 58; İsmail Lutfi Çakan, Hadis Usulü, Sh: 146-7,

Teâlâ'dır. Kudsi hadislerin, bir taraftan ilk kaynak olarak Allah Teâlâ'ya izafe edilmesi, diğer taraftan Hz. Peygamber'in hadisleri arasında ve hadis lafzıyla zikredilmesi, bunların bazı yönlerinden Hz. Peygamber'in hadislerine benzerliğini ortaya koymaktadır. Zira Kur'an-ı Kerim Allah kelâmı olup Hz. Peygambere vahyolunmuştur; kudsi hadislerin de ilk kaynağı Allah Teâlâ olduğuna ve Hz. Peygamber tarafından ondan rivayet edildiğine göre, bunlar da vahiydir. Binaenaleyh, vahiy olmak bakımından Kur'an-ı Kerim'le hadis-i kudsi arasında herhangi bir fark mevcut değildir. Bununla beraber Kudsi hadisler Kur'an'dan sayılmazlar.(34)

b. Merfû Hadis: Özellikle Hz. Peygamber'e isnad edilen söz fiil ve takrirlerden -ister munkatı isnadla isterse muttasıl isnadla rivayet edilmiş olsun- bütün hadislerle Merfû hadis denir. Bu söz, fiil ve takrirler, ya açık bir ifade ile Hazreti Peygambere isnad edilirler; yahutta bunlar Hazreti Peygambere açık bir şekilde isnad edilmemiş olsalar bile, onların, Hazreti Peygamberin söz, fiil ve takrirleri olduklarına hükmetmekte herhangi bir güçlük çekilmez.(35)

Bütün bu sünnet taksimleri -yer darlığından alamadıklarımız dâhil-, sünnet olarak bilinen Hz. Peygamber'e ait bir davranışın hangi kategoriye girdiğini tespit etmek, Hz. Peygamber'den sâdır olan her şeyin sünnet olup olmadığını, bağlayıcılık vasfının bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan gayretlerdir. Ancak

şurası bir gerçek ki Hz. Peygamber (sav) Kur'an'ın ifadesiyle "en güzel örnek" olma vasfını hayatı boyunca bizzat göstermiştir.

C) SÜNNET'İN KAYNAĞI VE TEMELLENDİRİLMESİ

Geçmişten günümüze üzerinde tartışılan konulardan biri Sünnet'in kaynağı meselesidir. Bu tartışma, Sünnet denilince Hz. Peygamber (sav)'e izafe edilen veya Hz. Peygamber (sav)'den sâdır olan söz, fiil ve takrirler olarak anlaşılan sünnet tarifi çerçevesindedir. Sahabe hatta bazılarına göre tabiin söz, fiil ve takrirleri buna dâhil değildir. Çünkü tartışmanın konusu, Hz. Peygamber (sav)'in sünnetinin kaynağının niteliğiyle ilgilidir. Sünnet, vahy mahsûlü müdür, vahy mahsûlü değil midir? konusudur.(36) Günümüzde sıkça tartışılan bu konu üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in açıklamalarına göre, Hz. Peygamber son Nebi'dir ve son Rasul'dür,(37) ancak ilk peygamber değildir.(38) Allahu Teâlâ ondan önce peygamberler göndermiş ve bütün peygamberlere vahiy adını verdiği bir iletişim aracı ile gerekli gördüğü bilgileri iletmıştır. Hz. Peygamber'in Allah'tan vahiy yoluyla aldığı bilgilerin Kur'an'dan ibaret olmadığı hem ilgili ayetlerden(39) hem de ona yüklenen vazifelerden ve bahsedilen vasıflardan anlaşılmaktadır. O'nu diğer insanlardan ayıran özellik vahye mahzar olmasıdır.(40) Ancak bu onun yegâne özelliği değildir. Hem vahiy alabilmek için O'nun daha birçok üstün vasıf ve özellikle

bezenmesi şanına uygun bir terbiye alması gerekmiş, bunlar da bizzat Allahu Teâlâ'nın lütfu ile gerçekleşmiştir. O âlemlere rahmettir.(41) İnsanlara şahit, müjdeleyici, uyarıcı, Allah'a çağırıcı, davetçi ve çevresine ışık saçan kandil olarak gönderilmiştir(42).

İlâhî vahyin beşer olarak ilk muhatapları olan peygamberlerin Allah Teâlâ tarafından bilgilendirilmesi nübüvvetin bir gereğidir. Peygamberlerin bilgilendirilmesinin en belirgin vasıtası kendilerine vahiy gelmesidir. Dini tebliğ ederek onu insanlara öğretip aynı zamanda onları eğitecek kişi olan peygamberin, önce kendisinin eğitim ve öğretime tâbi tutulması gerekmektedir.

Rasûlullah (sav)'ı tebliğ ettiği Kur'an'dan ayırmak mümkün değildir. Hz. Peygamber Kur'an-ı tebliğ etmenin yanında- Rab-bimizin O'na verdiği yetkiyle-(43) onu beyan etmiş, öğretmiş, kendisine havale edilen meseleleri izah etmiş onu yaşanan İslâm olarak hayata geçirmiştir. Bu itibarla Hz. Peygamber'in gerek hayatının gerekse sünnetinin özelde Müslümanlar, genelde de bütün insanlık için önemli bir yeri vardır. Din sürecini son kemal halkasını oluşturan, yıldızlara nispetle güneşin doğuşu gibi kendisinden öncekileri hükümsüz kılan Yüce Kur'an'a ulaşmanın tek yolu Rasûlullah (sav)'tır.

İslâm âlimleri Kur'an'a "vahyi metluv(okunan vahy)", sünnete de "vahyi gayri metluv (okunmayan vahiy)" ismini vermişlerdir.(44) Bununla da sünnetin

(34) Muhammed Ebû Zehv, a.g.e., Sh: 37-8

(35) Geniş bilgi için bak: Prof. Dr. Talat Koçyigit, Hadis Usulü, Sh: 160

(36) Bu konuda geniş bilgi için bak: Mustafa Genç, Sünnet-Vahiy ilişkisi, Kitabı Yayınları, İstanbul-2009.

(37) Ahzab,33/40, Maide5/3

(38) Yusuf12/109

(39) Şura 42/51, Enam 6/50, Yunus 10/15

(40) Kehf,18/110

(41) Enbiya,21/107

(42) Ahzab,33/45-46

(43) Nahl 16/44

(44) Hasan Karakaya, Fıkıh Usulü, Sh: 74,

Buruc Yayınları, İstanbul-1998; Muhammed Salih Ekinci, Hüccet Değeri ve Tedvin Açısından Sünnet, Sh: 143, Ragbet Yayınları, İstanbul-2004, İbn Hazm, İhkâm fi-Usul'l-Ahkâm, I/95, 1. baskı, Beyrut, 1985; Mevduû, Sünnetin Anayasal Niteliği, Sh: 94, (çev. N. Ahmet Asrar), İstanbul, 1997, İzmiri, Muhammed Fadil, Mir'atu'l Usul Haşiyesi, Bosnalı Hacı Muharrem Efendi Mat. Sh: 197

Dinin tebliği sadece Kur'ân-ı Kerîm vasıtasıyla yapılmamış; Allah Teâlâ, pek çok ayrı yolla peygamberine dini bildirmiştir. Dolayısıyla sünnet vahiy kaynaklıdır ve vahyin onayından geçmiştir. Diğer yandan bir dinin sadece kutsal kitap ile duyurulacağına dair bir delil bulunmamaktadır. Aynı şekilde Kur'ân-ı Kerîm'in de bütünüyle bir kerede nâzil olmayışı, dinin tamamlanmadığı şeklinde anlaşılmadığı gibi, eksiklik olarak da görülmemiş ve Müslümanlar Rasûlullah'ın bütün bildirdiklerine Kur'ân ve Sünnet ayırımı yapmadan uymuşlardır.

vahiy olduğunu ima etmişlerdir. Günümüz âlimlerinden Muhammed Hamidullah şöyle demektedir: Vahiy, bizzat Rasûlullah Muhammed (sav) tarafından gayet açık bir şekilde iki sınıfa ayrılmış bulunmaktadır. Bazı durum-

larda O: "Bu Allah'ın katındadır; onu yazı ile tespit edin, ezberleyin ve namazlarınızın belli yerlerinde tilâvet edin" diyor. İşte bu işaret ettiği şey, Kur'an-ı Kerim çerçevesine girer. Diğer bazı durumlarda ise O: "Bunu şöyle yapın" diyor ve hatta bazen hiçbir söz (hadis) sarfetmeksizin sadece belli bir şekilde hareket edip işliyordu ve bütün bu gibi durumlarda yazı ile tespit emrini vermiyordu. İşte bu halde karşımıza vahy-i metlûv ile vahy-i gayri metlûv farkı çıkar; bu ikinci sınıfa girenler, umumiyetle Hz. Peygamber'in "hareket", "iş" ve "tutumları"na dair anlatılanlar hadis yahut bundan farklı bir mana taşımayan sünnet şeklinde adlandırılır.(45) Kur'an'a nazaran Peygamber, her ne söylediyse vahiy üzerine söyledi. Bununla beraber bütün söylediklerinin namazlarda okunmasını emretmedi. Buradan, 'tilâvet edilmiş, 'okunmuş vahy' ile 'tilâvet edilmemiş vahy' arasındaki fark anlaşılır.(46)

Bütün bunlardan sonra şöyle bir tespitte bulunmak mümkündür: Dinin tebliği sadece Kur'ân-ı Kerîm vasıtasıyla yapılmamış; Allah Teâlâ, pek çok ayrı yolla peygamberine dini bildirmiştir. Dolayısıyla sünnet vahiy kaynaklıdır ve vahyin onayından geçmiştir. Diğer yandan bir dinin sadece kutsal kitap ile duyurulacağına dair bir delil bulunmamaktadır. Aynı şekilde Kur'ân-ı Kerîm'in de bütünüyle bir kerede nâzil olmayışı, dinin tamamlanmadığı şeklinde anlaşılmadığı gibi, eksiklik olarak da görülmemiş ve Müslümanlar Rasûlullah'ın bütün bildirdiklerine Kur'ân ve Sünnet ayırımı yapmadan uymuşlardır.

En son olarak şunu ifade edelim ki; Sünnetin kaynağı ile ilgili naklettiklerimizden, tüm hadis külliyyatının vahiy olduğunu savunduğumuz sonucu çıkarılmamalıdır. Bu husustaki tercih ettiğimiz görüş, çağımızın büyük âlimlerinden Seyyid Ebu'l A'la Mevdûdi'nin görüşüdür. Mevdûdi "O, hevâdan (kendi istek, düşünce ve tutkularına göre) konuşmaz. O (söyledikleri), yalnızca vahyolunmakta olan bir vahiydir." (47) ayetlerini tefsir ederken şöyle der: "Bu bağlamda şöyle bir soru yöneltilebilir: "Hz. Peygamber'in (sav) tüm sözleri Allah katından mıdır? Değilse şayet, Hz. Peygamber'in (sav) sözlerinden hangisi kendisine ait, hangisi Allah'ın vahiyidir?" Böyle bir sorunun cevabını şu şekilde verebiliriz: Kur'an kesinlikle bir vahiydir ve içindeki tüm sözler istisnasız Allah'a aittir. Hz. Peygamber'in (sav) kendi sözleri ise üç kategoriye ayrılabilir:

1) Hz. Peygamber'in (sav) İslâm'ı tebliğ, Kur'an'ı beyan ve izah niteliği taşıyan sözlerinin tümünün vahy kaynaklı olduğuna şüphe yoktur. Maazallah bunlar hevâsından uydurduğu düşünceler değildi. Bir bakıma Hz. Peygamber, (sav) Allah'ın tayin ettiği resmi bir sözcüydü. Bu tür vahy, kelimesi kelimesine Kur'an gibi nazil olmuş değilse bile, Hz. Peygamber'in (sav) söylediği bu sözler yine de vahy ilmine dayanmaktadır.

Ancak Kur'an ve Hz. Peygamber'in (sav) sözleri arasındaki fark, Kur'an'ın anlamıyla birlikte kelimelerinin de Allah tarafından nazil olması, buna karşılık Hz. Peygamber'in (sav) izah niteliğindeki sözlerinin, Allah tarafından öğretilmiş olmasına rağmen, kelimelerinin kendisine ait olmasıdır. Bu bakımdan, Kur'an'a,

(45) Muhammed Hamidullah, Kur'an-ı Kerim Tarihi, Sh: 16 (Türkçesi: Salih Tug), İstanbul 1993

(46) Muhammed Hamidullah, Muslim Con-

duct Of State (terc., İslâm'da Devlet İdaresi, Sh: 16, İstanbul-1963

(47) Necm 3-4

“**Vahyi Celi**” (48) Hz. Peygamber’in (sav) bu tür sözlerine de “**Vahyi Hafi**” (49) denilir.

2) Hz. Peygamber’in (sav) Müslümanların lideri olması münasebetiyle Allah’ın kelimesini yüceltmek ve dini ikame etmek için mücadele ederken muhtelif zamanlarda verdiği emirleri kapsayan sözleri. Bu mücadele boyunca Hz. Peygamber, (sav) zaman zaman sahabeyle istişarede bulunmuştur. Bu istişareler sonunda O, bazen kendi reyinden vazgeçip, sahabelerin reyini kabul etmiştir. Bazen de sahabeler “Bu sizin kendi sözünüz mü yoksa Allah’ın vahyi midir?” diye sormuşlar, O da “Benim sözümüdür.” karşılığını vermiştir. Bazen Hz. Peygamber (sav) içtihat edip, bu doğrultuda emir verdikten hemen sonra, Allah Teâlâ, Onun buyruğunun aksini bildiren ayetler inzal etmiş ve bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) yanlış olan içtihadını düzeltmiştir. Buraya kadar anlatılanlardan anlaşıldığı gibi, Hz. Peygamber’in (sav) sözleri hevâsından olmayıp, Allah’ın teyid etmesiyle kesinlik kazanmıştır. “Hz. Peygamber’in (sav) her söylediği vahiy midir?” sorusuna gelince, Onun bir insan olması hasebiyle söylediği sözler, sahabeleriyle istişare ederek aldığı kararlar veya Allah’ın aksini emrettiği konulardaki içtihatları vahiy değildir. Fakat bunların dışında söylediği sözler “**vahyi hafi**” grubuna girer.

İslâm hareketinin önderliğine, Müslümanların emirliğine, İslâm

devletinin başkanlığına kendiliğinden tayin olmadığı gibi, O’nu halk da seçmemiştir. Bu mevkiler O’na Allah tarafından verilmiş ve O da bu mevkilerdeki yetkisini Allah’ın emriyle kullanmıştır. Hz. Peygamber’in (sav) kendi içtihatlarına dayalı icraatı da Allah tarafından teyit edilmiştir. Yani Onun görüşleri, Allah’ın kendisine verdiği ilme dayanmaktadır. Ancak yanıldığında Allah Teâlâ hemen O’nun söz konusu yanlışlığını “**Vahyi Celi**” ile düzeltmiştir. Bundan, Rasûlullah (sav)’ın kendiliğinden yaptığı içtihatların Allah’ın rızasına muvafık olduğu anlaşılıyor. Çünkü böyle olmasaydı, muhakkak Allah kendisini ikaz ederdi.

3) Hz. Peygamber (sav)’in bir insan olması hasebiyle, peygamberlikten önce ya da sonra, Nübüvvet ile ilgili olmayan sözleri. Bu bağlamda öncelikle bilinmesi gereken husus, kâfirlerin, Rasûlullah’ın bu tür sözleriyle ilgili itirazlarının bulunmayışıdır. Onlar Hz. Peygamber’i, yukarıdaki iki kategoriye giren sözlerinden ötürü, dalaletle suçluyorlardı. Dolayısıyla söz konusu ayette Hz. Peygamber’in (sav) Nübüvvet ile ilgili bulunmayan sözleri kastedilmemektedir. Ancak yine de belirtmek gerekir ki, Hz. Peygamber’in (sav) bu tür sözleri bile hak ve doğruluğun dışında başka bir şey ifade etmez. Çünkü Allah, Onu takva timsali bir peygamber olarak göndermiştir. Bununla birlikte Hz. Peygamber’in (sav) her sözü vahyin nuruyla aydınlanmıştır. Nitekim Ebu Hureyre’nin rivayetine göre, Rasûlullah (sav)

“Ben Hak’tan başka hiç bir şey söylemem” dediğinde ashabtan biri “Ya Rasûlallah ama siz bazen bizlerle şakalaşıyorsunuz” diye sorunca O, “Ben gerçekten de Hak’tan başka bir şey söylemem” demiştir. (Müsned-i Ahmed, Ebu Davud)

Amr b. el-As’ın oğlu Abdullah şunları anlatıyor: “Ben Hz. Peygamber’in (sav) ağzından çıkan her sözü yazıyordum. Bunun üzerine bazı kimseler bana, “Sen Rasûlullah’ın (sav) söylediği her sözü yazıyorsun. Oysa O, bazen kızgın bir halde de konuşur” deyince, ben de yazmaktan vazgeçtim. Bir defasında da bu hususu Rasûlullah’a arz ettim. Bunun üzerine O, “Sen yaz. Canımı elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, benim ağzımdan Hak’tan başka bir şey çıkmaz” dedi.” (50)

Bu yazımızı Hz. Muhammed efendimizin şu hadisleriyle bitirmek istiyorum: “**Ümmetimden Kıyamete kadar hak üzere sebat eden ve muhalefet edenlerin kendilerine zarar veremeyeceği bir grup daima var olacaktır.**” (51) **Bu ilmi, her kuşağın adil olanları devralacaktır. Bunlar, aşırıların tahrifatını, batıl ehlinin ona sızarak yapacağı tahribi ve cahil kimselerin tevillerini ondan (İslâm dininden) uzak tutarlar.**” (52)

Rabbim, bizleri aşırıların tahrifatını, batıl ehlinin ona sızarak yapacağı tahribi ve cahil kimselerin tevillerini İslâm dininden uzak tutan adaletli salihler zümresine ilhak eylesin.

(48) Vahyi Celi: Açık vahiy yani Kur’an’da bulunup, tilavet edilen vahiy

(49) Vahyi Hafi: Gizli vahiy yani Kur’an’da bulunmayan, vahy-i gayri metluv denilen vahiy

(50) Ebû Dâvûd, Kit. İlim, hn: 3646 Darini; Kit. Mukaddime bab: 13; Müsned İmam Ahmed c. II. sh. 162, 192. Mevduî, Tefhimul

Kur’an, c. 6, Sh: 12-14, İnsan Yayınları, İstanbul, 1991. Mevduî’nin Sünnet anlayışı hakkında Yrd. Doç. Dr. Yavuz KÖKTAŞ’ın Mevduî’nin Hadisle İlgili Görüşleri Ve Hadis Tahlilleri Üzerine (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisi 8/2003) makalesi okunmaya değerdir.

(51) Müslim, İmâre, 53, hadis nr: 4927-4935

(52) Hadisi İbnü’l-Kayyim, Miftâhu Dârî’s-Seade, c. 1, Sh: 163-4 (Beyrut, Dârü’l-Kütübü’l-İlmiyye baskısı)’de zikretmiş, çeşitli isnâdlardan geldiği için onu kuvvetli görmüştür. Aynı şekilde İbnü’l-Vezir de “Bu, İbni Abdilberr’in sahih olarak nitelediği meşhur bir hadistir. Ahmed b. Hanbel’in bu hadis sahihtir, dediği de rivayet edilir.” diyerek hadisin sahih olduğunu ifade etmiştir.

RAWYA'NIN ÇOCUKLARI*

Peter SMALL
Çev: İsmail CEYLAN

Gazze'deki çocukların maruz kaldığı, travma sonrası stres bozukluğu (post traumatic stres disorder, PTSD)nun üstesinden gelmek için çabalayan, ruh sağlığı uzmanı Rawya Hamam yaşadıklarını Peter Small'a anlatıyor.

Hava saldırıları, ses bombaları, patlayıcılar ve benzeri savaş stresi yetişkinlerin ruh sağlığını olumsuz etkilese de çocuklar için durum daha zor görünüyor. Bu tip travma ve stresler (PTSD), onların normal bir çocukluk çağı geçirme ihtimallerini yok etmekte ve kalıcı ruhsal bozukluklar oluşturmaktadır.

37 yaşındaki Rawya Hamam toplum ruh sağlığı uzmanıdır ve Gazze'deki travmatize ailelerle ilgilenmektedir. Kocasını Emad ve dört çocuğu (Serena (12), Dalia (9), Hişam (6) ve Muhammed (3)) ile birlikte, Gazze'nin kuzeyinde oturmakta ve bu bölgede çalışmaktadır. Rawya, PTSD belirtisi gösteren çocuk ve ailelerine danışmanlık ve terapi hizmeti vermektedir. Bağımsız ve huzurlu ülkelerdeki meslektaşlarıyla karşılaştırıldığı zaman, kuşatılmış

Gazze'de çalışmak onun için onun için pek de kolay olmuyor.

Çoğumuz geceleri güvenli ve huzur içinde uyuyoruz. Fakat Rawya'nın böyle bir lüksü yok. Çünkü o düzensiz elektrik kesintileri nedeniyle yemekleri yapmak için gece 3'te kalkıyor, bunun ardından da sabah 5'te kocası ve büyük çocukları ile sabah namazını kılıyorlar. Saat 6 civarında ise Rawya'nın büyük üç çocuğunun kıyı bölgesindeki UNRWA okuluna bırakılması lazım. Rawya'nın söylediğine göre günün bu saati çocukları ile vedalaştıkları için çok zor. Rawya, "kocamla kapıda durup onları tekrar göremeyeceğimizden korkarak her birini sıkıca kucaklayıp öpüyoruz" diyor.

PSİKOLOJİK STRESS

Tüm korkuları, 2008'deki İsrail saldırısına dayanıyor. "İsrail'liler 27 Aralık 2008'de sabah saat 11.25'te saldırıya başladı. Bu saatte sabahçı öğrenciler evlerine dönerken, öğrenciler de okula geliyorlardı. Yaşadığım en korkunç gündü, çocuklarımla yüzündeki korku ve dehşet ifadesini hiç unutmayacağım. Gazze sokaklarındaki durum, dünyanın

son gününü andırıyordu. Anne ve babalar bağışarak ve feryat ederek çocuklarını arıyorlardı ve siyah bulutlar gökyüzünü karartmıştı.

Sürekli devam eden hava saldırıları, gürültü, patlama sesleri v.b. hem çocuklar hem de yetişkinler üzerinde ağır psikolojik strese yol açtı. Rawya "o günlerde Gazze'de bir anne veya baba olmak çok zordu. Çocuklarımızı koruyamıyorduk. Onların en temel hakkı olan yaşama, oyun, eğitim ve sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılayamıyorduk." diyor.

Rawya, 3 yaşındaki oğlu Muhammed'i anaokuluna bıraktıktan sonra saat 8 civarında işyerine ulaşıyor. Buradaki takım arkadaşları; psikologlar, psikiyatristler, sosyal hizmet uzmanları ve fizyoterapistlerden oluşuyor. Burada takım liderleri öncülüğünde vakaları inceleyip işbölümü yapıyorlar. Bundan sonra Rawya, belirlenen okul ve anaokulları ziyaret ederek danışmanlık hizmetine başlıyor. Burada onun temel rolü, savaş nedeniyle psikolojik problem yaşayan çocuklarla yakından ilgilenmek ve düzelmelerine yardımcı olmak.

*The Middle East, Aralık 2010

Rawya, sistematik şiddete maruz kalan toplumlarda en çok zarar gören grubun çocuklar olduğunu, çünkü onların psikolojik gelişimlerinin henüz tamamlanmamış olduğunu belirtiyor.

Gazze'deki çocukların ruh sağlığını bozan etkenler ise İsrail'in bitmeyen hava ve kara saldırıları, kuşatma, içerdeki politik ayrılıklar, işsizlik ve çocukların çalıştırılması v.b. olarak sayılıyor. Gazze ve Mısır arasındaki tünellerde çalışan çocuklar var ve bu durum, tünellerin çökme tehlikesi nedeniyle onların hayatını tehdit ediyor. Tünellerde çalışan çocuklar buradaki ortamın tehlikeli ve gergin olması, ayrıca soludukları havanın temiz olmaması nedeniyle daha stresli ve sinirli oluyorlar.

Rawya, temel insan haklarının, özellikle çocuklarınkinin elde edilememesinin kendisini derinden yaraladığını söylüyor. Rawya "safliklarını, huzurlarını, çevreye duydukları güveni ve bunların sonucu olarak çocukluklarını kaybediyorlar" diyor.

YARDIM ELİ

Bu tip olumsuzluklar çocukların, kendilerini yardıma muhtaç hissetmelerine ve kendi hayatları ile ilgili hiç bir şeyi değiştiremeyeceklerine inanmalarına neden olmaktadır. Rawya çocuklardaki en yaygın psikolojik bozuklukları şöyle sıralıyor: uyku bozuklukları, kabus görme, sürekli korku ve kaygı, hassasiyet ve sinirlilik ve okullarındaki başarılarını azaltan dikkat ve konsantrasyon eksikliği.

Rawya, çocuklarla hem bireysel hem de grup halinde ilgilenerek onların maruz kaldıkları olumsuzlukları gidermeye çalışıyor. Onlara, psikolojik enerjilerini pozitif bir yolla nasıl kullanabileceklerini ve bunu hayatlarında nasıl uygulayabileceklerini öğreti-

yor. Temel hedefi ise, onların pasif kurban rolünden sıyrılıp, hayatlarını kendileri düzenleyebilen aktif bireyler konumuna gelmesi olarak tanımlıyor. Fakat Rawya, henüz bu hedefin kendileri için ulaşılması çok güç bir nokta olduğunu da belirtiyor.

Rawya, 9-14 yaşlar arası oluşan bir gruptan örnekler veriyor. Bu çocuklar bizlere şöyle sorular soruyor, "işgalciler bize karşı acımasız ve zalimce saldırırken, neden bizden problemlerimizi çözerken barışçıl olmamızı istiyorsunuz? Gücün tek çözüm aracı olduğunu İsrail'liler bize gösteriyor". "Bu durumda şiddetin asla bir çözüm olamayacağını bu çocuklara anlatmamız gerekiyor" diyor, Rawya.

Günün sonunda ise takım üyeleri Gazze Toplum Merkezi'nde toplanarak bir şeyler yiyip dertleşiyorlar ve böylece streslerinden arınmaya çalışıyorlar.

Rawya, 1999'da mesleğe başladığı yıllardan bahsediyor ve o dönemde çocukların çizdiği resimlerin daha mutlu ve iyimser olduğunu ve yine o dönemlerde çocukların geleceğe yönelik hayalleri olduğunu anlatıyor. 'Ço-

cukların resimlerinde sıklıkla, zeytin dalları ve güvercin (barış sembolü) temalarını görebiliyordunuz. Şimdilerde ise çoğu resimlerde savaş sahneleri, moloz yığını haline gelmiş evler ve hastaneler çiziyorlar' diyor.

1999'dan bu yana geçen 11 yılda, ne zaman Rawya çocuklara gelecek ile ilgili planlarını sorsa kimileri o kadar uzun yaşayamayacağını düşünürken, kimileri İsrail'den intikam alacağını söylüyor, çok az bir kısmı ise gelecekte doktor veya öğretmen olmak gibi hayallerinin olduğundan bahsediyor. Rawya özellikle 5 yaşındaki bir çocuk ile ilgili bir anısını anlatıyor. Çocuk, güneş ve ay resmi çiziyor ve onlara metal giysiler giydiriyor. Neden böyle yaptığı sorulduğunda ise, "onları savaş uçaklarından korumak için metal elbise giydirdim. Güneşi seviyorum ve yaşamasını istiyorum çünkü karanlıktan nefret ederim" diyor.

Rawya gelecekte Filistin'li insanların her yönüyle özgürleşeceğine inanıyor ve "bir gün biz ve çocuklarımız evlerimizde huzur içinde ve güvende yaşayacağız ve gelecekle ilgili hayallerimiz olacak" diyor.

GÖNÜL İKLİMİ ve FIRTINALAR

(MANEVİ GELİŞİM VE ÖNÜNDEKİ ENGELLER)

Muhammed Mahi MÜNİR

Hayat bizâtihi değerli ve değersiz değildir. Onu değerli kılan hayatın kendisi değil ona yüklenen anlamdır.

Hayat tam anlamını Allah'a kullukta bulur. Söz konusu kulluk ise manevi gelişim olmaksızın mümkün değildir. Zira kulluk önce **gönül ikliminde** meydana gelir. Daha sonra davranışlar olarak varlık âlemine yansır.

İnsanın yaratılış ve kabiliyeti-ne en uygun davranış ise maddi ve manevi hayat arasında bir denge kurmasıdır. Ancak bu **dengeyi** kurmuş olan insanlar hayatı anlamlı ve dolu dolu yaşamaktadırlar.

İnsan hem bedeneni hem de manen beslenmeye ihtiyacı olan bir varlıktır. Temelde üç alanda doyurulmaya muhtaçtır.

1- Mide,

2- Zihin,

3- Kalp.

I- İncancımıza göre yediğimiz gıdaların iki temel şartı vardır.

a-Helal olması

b-Temiz olması

Allah-u Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur:

“Ey Peygamber! Temiz olan şeylerden yiye; güzel işler yapın. Ben sizin yaptıklarınızı hakkıyla bilmekteyim.”(Mu'minun 51)

“Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiye, eğer siz yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız O'na şükredin.”(Bakara 172)

Rasulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Bir adam ki, uzun (ve yorucu) bir yolculuk esnasında saçı ve üstü başı darmadağın halde ellerini kaldırmış “ya Rab, ya Rab” (diye dua ediyor).Yiyeceği haram, giyeceği haram ve haramla beslenmiş. Duası nasıl kabul olacak?”

Bu hadis-i Şerif'te görüldüğü üzere bir kimsenin duasının makbul olabilmesi için, vücudun helalle beslenmesi gerekmektedir.

II-Zihnimizin doğru bilgi/ilim ile doyurulması gerekmektedir

Bilginin kaynağı Allahu Teâlâ'dır. Allah Âlim'dir. İnsana ve diğer varlıklara bilmediğini öğretendir.

Rasulullah(sav)'a indirilen ilk vahyin “Oku” ile başlaması, İslam'ın “ilm”e verdiği önemi ortaya koymaktadır. Kâinatta “kevnî” ve “vahyî” olmak üzere iki tür ayet vardır. Birinci kısımdaki ayetleri okuyabilmek için “tefek-kür, tezekkür, tedebbür, teakkul, ta'lim” gibi hususlarda kendimizi yetiştirmek durumundayız. Rab-bimiz birçok Ayet-i Kerime'de bizlere, yukarıdaki hususlara dikkat etmemiz gerektiğini ve bunların kulluğumuz için elzem olduğunu beyan buyurmaktadır.

Bilgi edinmenin en temel yolu “**oku**” maktır. Bu okumanın temel şartı da “Yaratan Allah'ın adı” ile başlamaktır. Allah'ın adı olmaksızın; yani “Besmele”siz başlayan hiçbir okuma Rabbani değildir. Vahyi merkeze almayan hiçbir sistem tevhidi değildir. Günümüzde okullarda Allah'ın adı ile değil de tağutların andı ile başlayan bir öğretim/öğütüm söz konusudur. Müslümanlar bu durumu bilerek çocuk eğitiminde Rabbani esaslara bağlı kurum ve uygulamaları gündeme getirmelidirler. Okumak bu zihni faaliyetlerin en temeli olduğu halde, yeterli değildir. Okunanlar üzerinde düşünmek ve

özümsemek bu ameliyenin olmazsa olmazlarından. Okumak, düşünmek ve özümsemek, hak ve hakikati hayata aktarmayı, yani; "hikmet"i doğurur. Bu da Rabbimizin bizden istediği hussustur. Allah Azze ve Celle, Cuma Suresi'nde; bildiği halde, o ilimle amel etmeyenleri "*kitap yüklü merkepler*"e benzetmektedir.

Rabbimiz kulluk kitabımızda, ilmin ve âlimin önemine işaret ederek şöyle buyurmuştur:

"Allah'tan ancak Âlim kulları haşyet duyar." (Rad 28)

Efendimiz (sav) de bu konuda birçok hadislerinde ilmin önemine işaret ederek, bizleri bu konuda teşvik etmiştir:

"Âlimler Enbiya'nın varisleridir." (Ebu Davud, Tirmizi)

Yine başka bir hadis-i şerif'lerinde şöyle buyurmuştur:

Ancak iki kişiye gıpta edilir: Allah'ın kendisine mal verdiği ve bu malı hak yolda harcayan kişi ve Allah'ın kendisine ilim(hikmet) verip de, bu ilimle hüküm veren ve bu ilmi öğreten kimseye." (Buhari)

Ayrıca "Rabbimizden faydalı ilim istemiş" ve "fayda vermeyen ilimden" Allah'a sığınmıştır.

Günümüzde ilim büyük oranda "veri"(kuru bilgi) haline dönüştürülmüştür. Bilginin, bizi cennete götürebilmesi için -ki bir hadis'te "Cennet'in yolu ilimdir" buyrulmuştur. -faydalı/hikmetli olması gerekmektedir. Yani özümsemesi ve hayata yansması gerekmektedir. Ayrıca ilmin sadece Allah rızası için tahsil edilmesi gerektiği, âlim desinler diye ilim elde eden kimsenin kıyamette Allah'ın azabına maruz kalacağı hadislerde bildirilmiştir.

III. Kalbin/Gönlün doyurulması

Belki de asıl üzerinde durulması gereken konu burasıdır. Çünkü imanın ve küfrün merkezi kalptir. Beden ülkesinin başkenti burasıdır. Kalbin ihya edilmesi demek tüm vücudun selamete ermesi demektir.

Yüce Allah dostu İbrahim (as)'i, kalbinin selametiyle övmüş, şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz İbrahim de O'nun (Nuh'un) milletinden(dininden) idi. O rabbine kalb-i selim/tertemiz bir kalp ile geldi." (Saffat 83-84)

Yine Halilullah İbrahim (as)'in duasını öğretmektedir:

"Kullarını dirilteceğin gün, beni utandırma. O gün ki, ne mal ne evlat fayda vermez. Allah'a sağlam ve tertemiz kalp(kalb-i selim) ile gelen fayda görür." (Şura 88-89)

Rasulullah(sav)'de şöyle buyurmuştur:

"Vucutta bir et parçası vardır. O selim olursa tüm vücut selim olur... İşte o kalptir."

Âlimlerimiz kalbin ancak şu beş şeyle selamete ereceğini belirtmişlerdir:

1- Tevhidi bozan her türlü şirkten.

2- Sünnete muhalif her türlü bid'at'ten.

3- Allah'ın emrine ters düşen her türlü şehvet ve arzudan.

4- Zikirle çelişen gafletten.

5- İhlâsa ve kendini Allah'a vermeye engel olan şeylerden kaçınmakla.

Tabii ki kulun üzerinde, Tevhidden uzaklaştırmadığı sürece, bu hastalıklardan bazılarının olması, bütünüyle Allah'tan uzak olduğun

nu göstermez. Ancak şirk hariç. Çünkü rabbimiz, şirki bağışlamayacağını, bunun dışında dilediği kimse için dilediği günahı bağışlayabileceğini belirtmiştir. (Nisa 48)

1, MANEVİ GELİŞİM ÖNÜNDEKİ BAŞLICA ENGELLER

Şimdi de Müslüman şahsiyetin kalb-i selime/Bizim manevî gelişim dediğimiz şey aslında tam da budur- ulaşabilmesinin önündeki başlıca engelleri şöyle sıralayabiliriz:

1-Şeytan,

2-Bozuk aile ve toplum etkisi,

3-Yanlış uygulamalar.

Yüce Allah Yasin Suresi'nde 60.ayette şöyle buyurur.

"Ey âdemoğulları! Size 'şeytana tapmayın, çünkü o sizin açık düşmanınızdır' demedim mi?"

Şeytan, bilindiği üzere bir takım şeyler vaat ederek, atamı Âdem (as) ve Havva annemizin cennet'ten kovulmasına sebep olan mel'unudur. Düşmanlığı sadece Âdem (as)'e değil O'nun soyuna'dır. Bu yüzden Müslüman, onun tuzaklarına karşı uyanık olmalı, sürekli tetikte beklemelidir. Hadi-i Şerif'te belirtildiği üzere; Şeytan âdemoğlunun damarlarında kanın dolaştığı gibi, dolaşmaktadır.

Şeytan'ın başlıca silahları şunlardır:

1- Nefsin sınırsız arzu ve istekleri(Nefs-i emmare)

Yusuf suresi 53'de şöyle buyrulur: "Nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder. Rabbim acıyıp korumuş başka..."

Üzerimizde çok emeği olan ve Rabbimiz'den mağfret dilediğimiz, merhum İsa Sügirtin Hoca'mızın

tabiriyle; "Nefsi at gibi, daha değil-se it gibi bağlayacaksın."

2- Süsleme ve aldatma

"Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Size insanların yolca en sapık olanlarını göstereyim mi? Onlar kendilerini doğru yol üzere gördükleri halde, batıl üzere olanlardır."

Yine Hicr 39-40'da şöyle buyrulur:

Şeytan ilahi rahmetten kovulunca, "...Yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim ve onların hepsini mutlaka azdıracam! Ancak ihlâslı kulların hariç."

3- Aşamalı saptırma

Şeytan âdemoğullarını saptır-mak için bütün vesvese ve saptırma yöntemlerini bir defada ortaya koysaydı pek azı hariç hiç kimse izinden gitmezdi. Ancak peyderpey saptırmaya çalışıyor. "...Mutlaka senin yolun üzerine oturacağım. Önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım, çoğunu şükredenlerden bulamayacaksın." (A'raf 16-17)

İmam İbnu'l Kayyım(rh.a) pek az insanın kurtulabileceği bu şeytani tuzakları şöyle açıklar:

1- Küfür engeli ile insanın karşısına çıkar. Kul bu engeli aşarsa;

2- Bid'at

3- Büyük günah

4- Küçük günahlar

5- Nafle ibadetlerden alıkoyma ve boş şeylerle meşgul etmek

6- Mubah işlerle çokça meşgul etmek ve daha üstün ameller varken daha düşük amellerle meşgul etmek

7- Kul tüm bu engelleri aşarsa, peygamberler de dâhil hiç

kimsenin kurtulamadığı bir hileye başvurur. Bu tuzak: Kendi taraftarlarını ve içleri günahlarla dolu İslam düşmanı asileri muhtelif işkence ve eziyetlerle mü'minlere saldırır, musallat eder.

Bu noktada mü'mine düşen görev, düşmanlarına karşı gelmek, direnmek ve onların baskılarına göğüs germektir. Bu uğurda İslam'dan dönmeyenler, istikamet sahibi abide şahsiyetlerdir. Müslüman, Yüce Allah'ın Kur'an da belirttiği gibi, sıkıntılarla, zorluklarla, açlıkla, korkuyla canlardan mallardan eksiltmeyle imtihan olduğunun şuurunda olarak, başına gelenlere sabredendir.

Bu konuda birçok şey söylenip yazılabilir. Fakat biz bu kadar ile kifayet ederek, Şeytanın tuzaklarından nasıl korunabiliriz? Üzerinde durmak istiyoruz.

Şeytanın tuzaklarından nasıl korunabiliriz?

Şeytanın tuzakları ne kadar güçlü olursa olsun, o güçsüz bir yaratıktır. Zorlayıcı herhangi bir gücü yoktur. Zira Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Gerçek şu ki, iman edenler ve rablerine tevekkül edenler üzerinde onun(şeytanın) hiçbir hâkimiyeti yoktur. Onun hâkimiyeti ancak onu veli edinenlerle, ona şirk koşanlar üzerindedir." (Nahl 99-100)

Müslüman, imanını ihsan makamına taşıdığı zaman şeytanın tuzaklarına karşı çok daha dirençli hale getirmiş olacaktır. İhsan, Allah'ı görüyormuşçasına ibadet etmektir.

1- İstiaze(Sığınma)

"Eğer şeytandan sana bir kışkırtma(vesvese..) gelirse hemen Allah'a sığın.Çünkü Allah işiten-dir, bilendir." (A'raf 200)

"...Rabbim! Şeytanın kışkırtmalarından Sana sığınırım. Yanımda bulunmalarından da Sana sığınırım." (Mu'minun 97-98)

Bize şahdamarımızdan daha yakın olan(Kaf Suresi) Allahu Teâlâ'yı isim ve fiilleriyle tanıdığımızda, şeytanın üzerimizde gerçek anlamda hiçbir zaman hâkimiyeti olamayacaktır.

Rasulullah Efendimiz gece yatağa girdiğinde "Felak, Nas ve İhlâs Surelerini" okur, avuçlarına üfler ve tüm vücudunu sıvazlamış. Bunu üç kere yaparmış. Bu üç sureye Muavvizat(koruyucular) denilmektedir.

2- Yüce Allah'ı anma(Zikir)

İnsan Rabbinden gafil olmadığı ve Allah'ı zikir ile meşgul olduğu sürece şeytan ona zarar veremez. Buradaki zikirden kasıt bazılarının anladığı şekilde sadece dil ile Allah'ı tesbih etmek değildir. Nasslarda tesbih ve zikir kavramları ayrı ayrı belirtilmektedir. Kur'an'ın bir ismi de zikir'dir. Allah'ın hatırlandığı, gündemleştirildiği her türlü meşru eylem zikirdir. Namaz kılmak, Kur'an okumak, cihad etmek, Emr-i bil ma'ruf nehy-i anil münker, ilim tahsil etmek, helalinden rızık temini için çalışmak vb. Liste uzatılabilir. Tabii ki dilin Allah'ın zikri ile ıslak kalması da ayrıca mü'mini zinde tutan hususlardandır.

"Takvâya erenler var ya, onlara şeytan tarafından bir vesvese dokunduğunda (Allah'ın emir ve yasaklarını) hatırlayıp hemen gerçeği görürler." (A'raf 201)

"Şeytan onları etkisi altına aldı da kendilerine Allah'ı anmayı(Zikr) unutturdu. İşte onlar şeytanın yandaşlarıdır. İyi bilin ki şeytanın yandaşları hep kayıptadırlar." (Mücadele 19)

Buhari ve Müslim'in Ebu Hureyre(ra)'den rivayet ettikleri bir hadis-i şerif'te Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur:

"Biriniz uyumak istediğinde şeytan, o kişinin başucuna üç tane düğüm atar. Her düğümü atarken "geceler uzun, daha vakit var, uyu" der. Ama o kişi uyandığında hemen Allah'ı anarsa, düğümlerden biri çözülür. Kalkıp abdest alırsa diğer bir düğüm çözülür. Namaz kılarırsa son düğüm de çözülür. Böylece neşeli bir şekilde sabahlar. Aksi takdirde uyuşuk ve tembel bir şekilde sabahlar."

İnsan Allah'a yönelip bağışlanmayı dilemedikçe, kararlı ve ısrarlı bir şekilde Yüce Allah'ı anmadıkça, şeytanın pençesinden kurtulamaz; onu mağlup edemez. İbnu'l Kayyim şöyle der:

"Şeytan gaflette olanları, Allah'ın zikrini unutturmakla mağlup ettiği gibi, kul da şeytanı ancak Allah'ı zikretmekle mağlup edebilir."

ZİKİR: Bilginin hatıra getirilmek istenmesi, hatırlanmasıdır. Ayrıca; "Bir şeyin kalpte, sözde(dilde) hazır bulunması, azalarla uygulanması" anlamlarına gelir. Zikir üç türlü gerçekleştirilir:

1- Kalple zikir (Hatırlamak, anmak)

2- Dille zikir (Anmak, yâd etmek)

3- Azalarla zikir (Uygulama)

Şüphesiz zikrin en üstünü Kur'an okumaktır. Zira Kur'an sağlam bir zikir ve apaçık bir nurdur. O, insanı şeytanın vesveselerine karşı korur. İman edenler için bir şifa kaynağıdır.

"...O inananlar için doğru yolu gösteren bir kılavuzdur ve şifa-dir." (Fussilet 44)

"...O mü'minler için şifa ve rahmettir." (İsra 82)

(Bu konuda Nisa 82, Muhammed 24, Sad 29, Hadid 9 vb. ayet-i kerimelere bakılabilir)

Allah Rasulü(sav) şöyle buyurmuştur: "Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Şüphesiz şeytan, içinde Bakara Suresinin okunduğu evden kaçıp uzaklaşır." (Müslim)

Allah'ın Zikr'i olan Kur'an'ı terk eden, O'nunla amel etmeyen kimseler hakkında ise Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Peygamber der ki: Ey Rabbim! Benim kavmim bu Kur'an'ı terketti." (Furkan 30)

Bizler için "en güzel örnek" olan Rasulullah(sav) günlük zikir ve tesbihatlar konusunda öylesine titiz davranmıştır ki; hayatın her anını Allah'ı anarak geçirmiştir. Bu konudaki örnekliği ile ilgili olarak birkaç misal verecek olursak:

Gece yatmadan önce, kalkınca abdestten önce, alırken ve sonrasında, evde çıkarken ve eve girerken, Müslümanlarla karşılaştığında, mescide girerken ve mescidden çıkarken... Listeyi uzatmak mümkün. Hatta gökte kameri gördüğü zaman şu tesbihte bulunmuş; "Benim de Rabbim senin de rabbin Allah'tır."

Bizler de bu dua tesbih ve zikirleri öğrenmeli ve sürekli okumayı şiar edinmeliyiz kardeşlerim. Bu konuda "**Hısn'ul Müslim**" (Kahtani) isimli kitap muteber bir kaynaktır.

2. AİLE VE TOPLUMUN ETKİSİ

"Onlara Allah'ın indirdiklerine uyun." denildiğinde derler ki: Hayır biz atalarımızın üzerinde bulunduğu şeylere inanırız." Ataların külüne değil koruna talip olmalıyız. "Kişi arkadaşının dini üzere-

Şeytanın tuzakları ne kadar güçlü olursa olsun, o güçsüz bir yaratıktır. Zorlayıcı herhangi bir gücü yoktur. Zira Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: "Gerçek şu ki, iman edenler ve rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) hiçbir hâkimiyeti yoktur. Onun hâkimiyeti ancak onu veli edinenlerle, ona şirk koşanlar üzerindedir." (Nahl 99-100) Müslüman, imanını ihsan makamına taşıdığı zaman şeytanın tuzaklarına karşı çok daha dirençli hale getirmiş olacaktır.

dir." Özellikle çağımızda İslam düşmanları görsel medyayı kullanarak her türlü ifsadın yayılması için çok büyük paralar harcamaktadır. İspanyol kralı Franco'ya yıllarca halkı üzerinde nasıl egemen olduğu sorulduğunda "Futbol, müzik ve eğlence" demek suretiyle toplumun fitneye düşürüldüğünü ortaya koymuştur. Bugün özellikle batılı gençlerin durumu cidden vahimdir. Şairin andığı gibi: "Gençlik boş vakit ve eğlence kişi için tam bir fitnedir. Hem de ne fitne."

İnsanlarda bulundukları ortama uyum sağlama, taklit eğilimi vardır. Ancak Allah'ın merhamet ettiği kimseler, bu eğilimleri iyi yönde kanalize ederler. Şeytanlaşmış insanların kışkırtmalarına aldanan ve onların peşinde gidenler ise bu eğilimi kötü yönde kanalize etmiş olurlar. Bu konuda İbn-i Teymiyye şunları söyler: "Herhan-

gi bir kötülük veya iyilik yapmak istemeyen nice kimseler vardır ki, bir başkasının özelliklerde bir den-
ginin bir şey yaptığını görünce o da aynısını yapmaya kalkar. Çünkü insan kaya kuşları gibi birbirini taklit etme eğilimine sahiptir.”

Bu fitnenin ilaçları:

1. İmanı Güçlendirme:

İman bir kalbe yerleşir de mü'min kişi bu imanın tadına ererse, hiçbir fitne, tuzak onu, imandan döndüremez. Rum imparatoru Heraklius ile Ebu Süfyan arasında İslam'a ilişkin konuşma-
da şöyle bir diyalog geçer. Heraklius: “Onlardan herhangi biri kızgınlık ya da darılma nedeniyle dininden döndü mü?” diye sorar. Ebu Süfyan: “Hayır.” der. Heraklius: “İşte iman da böyledir. Kalbin derinliklerine yerleşip karar kıldı mı artık hiç oradan çıkmaz.”

İmanı güçlendirmek ancak, kendisini faziletlerle donatan ve onu her türlü pislikten temizleyen, sağlıklı bir arınma, manevi gelişim ile mümkündür.

2. Salihlerle Beraber Olmak Ve Kötü İnsanlardan Uzak Durmak

Bu durum aşikârdır. “Kişi arkadaşının dini üzeredir” buyrulmuştur.” Kıratın yanında duran ya huyundan ya da suyundan kapar.” atasözü de durumu özetlemektedir.

3. Toplumun Islah Edilmesi

“Sizden, iyiye çağıran, doğru-luğu emreden ve fenalıktan meneden bir cemaat olsun. İşte başarıya erişenler yalnız onlardır.” (Al-i İmran 104)

Davetçiler bu görevlerini en güzel şekilde yerine getirdikleri takdirde, toplumun değişmesi ve bozuk yapının düzelmesi gerçekleşecektir. (Biiznillah)

4. Hicret

Hicret, Allah'a yönelmektir, günahlardan uzaklaşmaktır. Bazen zamansal bazen mekânsal bazen de her ikisini kapsayan bir ibadettir. Bunu her zaman gerçekleştirmemiz mümkündür. Bir Müslüman için, bazen televizyonlu bir odadan televizyonsuz bir odaya geçmek bile -Allahu a'lem- hicret-tir. Tabii ki bunun zirve noktası Dar'ul Harp'ten Dar'ul İslam'a yönelmek, hicret etmektir.

3. YANLIŞ UYGULAMALAR

Ya maddi yöne çok ağırlık vermek ya da manevi yöne çok ağırlık vermek. Yani ifrat ve tefrit. Bu aşırılıklar özellikle, ilimden mahrum kimselerde daha fazla görülmektedir.

Rasulullah(sav) ne kadar doğru ve mutedil bir yol takip etmiştir. Dinde her türlü aşırılıktan, nefsi aşırı yük altına sokmaktan şu sözleriyle sakındırmıştır:

“Aşırıya gidenler/katı davrananlar helak olmuştur.” (Müslim, İlim, 2670)

Yine başka bir hadiste şöyle buyrulmuştur:

“Bu din kolaylık dinidir. Dinle yanıtmaya giren hiç kimse ona galip gelemmez. O halde doğru ve size uygun olanı yapınız, yakınlaştı-
nız, müjdeleyiniz, sabah ve akşamdan biraz da gecenin bir kısmından yardım alınız.” (Buhari)

Bu hadiste anlatılmak istenen, ibadetlerde aşırı gitmemek ve ara sıra nefsi dinlendirmek gereğidir.

Enes b. Malik'in rivayet ettiği bir hadiste de, bir nevi ruhban hayatı sürmek isteyen üç sahabe, Rasulullah(sav) tarafından “Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir” şeklinde ikaz edilmiştir. (Buhari ve Müslim)

Yanlış bir cihad anlayışı da, manevi gelişimin önündeki engellerden yani gönül iklimindeki fırtınalardandır. Şüphesiz ki cihad genel anlamı ile iç düşmana karşı nefisle mücadeleyi, dış düşmana karşı da (Şeytan, tağutlar ve diğer unsurlar) İslam'a daveti ve bu uğurda savaşı kapsamaktadır.

Maalesef, cihad anlayışı da asli hüviyetinden saptırılarak; ya sadece nefisle savaşmak olarak, ya da sadece dış düşmanlarla kılıçla/silahla savaşmak olarak algılanmıştır. Bu ikisinin beraber yürütülmesi ve Rasulullah(sav)'ın örneğinde hareket edilmesi şarttır.

Nefisle cihad adı altında Hırı-tiyanlıktaki ruhbanlığı andıran ve uzlete çekilerek dünyadan soyutlanmak, hiçbir zaman İslam'ın bizden istediği bir durum değildir ve şeytanın hilelerinden biridir. İmam İbn-i Kayyım şeytanın bu tuzagına dikkat çekerek:

Şeytanın tuzaklarından biri de, kötülüklere bulaşmaması için insana sürekli cami, tekke, zaviye veya türbelerde kalmasını emreder; böylece insanı oralara hapseder ve şöyle der: “sakın dışarı çıkma, eğer çıkarsan kendini basite indirgemiş olur ve insanların gözünden düşersin, sıradan biri haline gelersin. Belki de yolda bir kötülükle karşılaşırın.” der. Böylelikle sosyal hayattan uzak olur. Azılı düşmanın bütün bunlardan ulaşmak istediği bir hedefi vardır. Kişinin kendini beğenmesini sağlamaktır. Bu tuzaga düşen kişi, kendisini Allah'a yaklaştıracak toplumsal ibadetleri işleyemez ve toplumla ilgili görevlerini terk ederek, bunları yerine getiremez.

Yüce rabbimiz şöyle buyurmaktadır: “İçinizden sadece zulmedenlere isabet etmekle kalmayan bir fitneden korkup sakının...” (Enfal 25)

MUSTAFA KEMAL ve KÜRTLER

Ali KAÇAR

kacarali@hotmail.com

Mustafa Kemal'in Kürtlerle ilk teması henüz Albay olduğu 1916'lı yıllara rastlar. 10 Mart 1916 tarihinde Diyarbakır'da bulunan 16. Kolordu Komutanlığına Albay olarak atanan Mustafa Kemal, karargâhını kurduğu Silvan'da bulunduğu süre içerisinde, bazı Kürt ileri gelenleriyle tanışmış ve özel dostluklar kurmuştur.¹ Mustafa Kemal, bu ilişkisini Diyarbakır'da 2.Kolordu Komutanı olarak görev yaptığı süre içerisinde de devam ettirmiş, Kürt aşiret reisleriyle adeta kardeşlik derecesinde bir dostluk kurmuştur. 'Diyarbakır'deki muhteşem Cemilpaşa Konağı'nı sık sık ziyaret ederek ailenin Avrupa'da eğitim görmüş gençleriyle ve ailenin liderleri Mustafa ve Kasım Beylerle sohbet ediyordu. Mustafa Kemal Paşa karargâhının korunması için, Kürt milli kıyafetleriyle bezenmiş bir tabur teşkil edilmişti. Bu tabura Dersim'li Hayri Bey komuta ediyordu. Mustafa Kemal Paşa, Kürt askeri taburunun giy-

diği elbise tarzında, temiz giymiş sekiz-on yaşlarında iki yetim Kürt çocuğunu da daima arabasında gezdiriyordu.'² Aslında Mustafa Kemal'in Kürtlerle kurduğu bu ilişkiler, büyütülecek ve gelecekte daha henüz düşünce planında bile olmayan bir mücadele düşünülecek kurulan ilişkiler değildir. Çünkü Mustafa Kemal'in kurduğu ilişkiler, bölgede görev yapan her Osmanlı Paşasının kurduğu ilişki türünden ilişkilerdir. Zaten bu ilişkiler 'tipik bir Osmanlı paşasının bölgede kurduğu ilişkilerden öteye gitmemiştir.'³

Ancak, Mustafa Kemal'in bu tarihlerde Kürtlerle kurduğu bu ilişkiler, gelecekte Halife tarafından görevli olarak Anadolu'ya gönderildiğinde çok işine yarayacaktı. Nitekim Mustafa Kemal Anadolu'ya Halife Vahdeddin tarafından görevlendirildiğinde, kendisine verilen yetki sadece askeri kesimi ya da belirli bir bölgeyi kapsamıyordu; sivil-askeri kesim dâhil ve Doğu-Güneydoğu

Anadolu'nun tamamını kapsıyordu. Kısacası Mustafa Kemal Anadolu'ya gönderilirken çok geniş yetkilerle, 'Halife Vekili' olarak görevlendirilmişti. İşte Mustafa Kemal, bu yetki çerçevesinde 19 Mayıs 1919'da Samsun'a gelir gelmez yaptığı ilk işlerden birisi daha önce tanıştığı, dostluk kurduğu Diyarbakır'daki Kürtlerle temas kurmak olmuştur. Bu çerçevede Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki bazı Kürt aşiret reislerine telgraflar çekmiş, bu telgraflarda kendisinin Sultan tarafından atandığını yakın bir zamanda Kürdistan'ı ziyaret etmek istediğini söylemiş, aynı zamanda ülkenin işgalci güçlerden kurtuluşu için onlardan destek istemişti. Nitekim çektiği telgrafların birisinde; 'Bizim varlığımızın Kürt'lerin, Türk'lerin ve bütün Müslümanların yardımına ihtiyacı var. Genel olarak hepimiz bağımsızlığımızı korumalıyız ve ülkemizin bölünmesine izin vermemeliyiz. Ben Kürt'lere, Osmanlı Devletinin parçalanmaması şartı ile onların gelişmesine ve ilerlemesine vesile olacak bütün hukuk ve imtiyazın verilmesinden yanayım'⁴ diyordu.

¹ Abdurrahman Arslan, Samsun'dan Lozan'a Mustafa Kemal ve Kürtler (1919-1923), Doz Yayınları, 1 bsk. Haziran 1991, İstanbul, s.15; ayrıca bkz. Altan Tan, Kürt Sorunu, Ya Tam Kardeşlik Ya Hep Birlikte Kölelik, Timaş Yayınları, 3.bsk, Mayıs 2009, İstanbul, s.175

² Tan, age. s.176

³ Arslan, age. s.15

⁴ Ayşe Hür, Taraf Gazetesi, 21.10.2008 (<http://www.taraf.com.tr/haber/osmanlidan-bugune-kurtler-ve-devlet-2.htm>)

Mustafa Kemal, bu bölgedeki güçlü aşiret reislerine, din adamlarına birçok telgraf çekmişti. Bu telgrafların tamamında öne çıkarıldığı iki temel konu vardı; birisi, Kürt-Türk kardeşliği, diğeri ise Halife ve Padişahın işgal altından kurtarılması idi. Bu iki konuyu da Kürt Teali Cemiyeti Diyarbakır Şube Başkanı Cemil Paşazade Kasım Bey'e ve diğerlerine çektiği telgraflarda görmek mümkündür. Nitekim Cemil Paşazade Kasım Bey'e çektiği telgrafta şunları yazmıştı: Devletin tam bağımsızlığıyla bekası, saltanat ve hilafetin yok olmaktan korunması uğrunda katlanmaya hazır olduğunuz fedakârlık derecesine ve bana karşı olan sevgi ve itimadınıza emniyetim tamdır... Kürtlerle Türkler birbirinden koparılmayı kabul etmez öz kardeşlerdir; bugün için vicdani borcumuz, Kürtler, Türkler, bütün anasır-ı İslam tek vücut ve tek yürek olarak bağımsızlığımızı savunmak ve vatanın parçalanmasını önlemektir. Türk ve Kürt milletinin bu yüce maksadı elde etmeye azmetmeleri sayesinde neticeden tamamen emin olabiliriz. Bende bu kanaat sarsılmazdır.⁵

Erzurum Kongresi dağıldıktan sonra Kürt ileri gelenlerine gönderdiği mektuplar, Mustafa Kemal'in nasıl bir Kürt politikası izleyeceğini göstermesi bakımından önemlidir. Bu mektuplardan birisini Şeyh Ziyaeddin Efendi'ye göndermişti. Mustafa Kemal mektubunda şöyle diyordu:

Nurşinli Meşayihî izam'dan
Şeyh Ziyaeddin Efendi Hazretlerine
13 Ağustos 1919

Faziletlü efendim;

“Erdemli kişiliğinizin Dünya Savaşı boyunca Osmanlı ordusuna yapmış olduğunuz seçkin hizmetlerinizi ve yüce halifelik ve saltanat katına göstermiş olduğunuz yürekten bağlılıklarınızı ya-
kından biliyorum. Bu nedenle yüksek kişiliğunuze yürekten pek büyük saygım vardır.

Bugün, halifelik katının, Osmanlı saltanatının ve kutsal yurdumuzun düşmanlarımızca nasıl incitilmekte ve doğu illerimizin Ermenilere armağan edilmesinde direnilmekte olduğu sizce bilinmektedir...”⁶

Mustafa Kemal bir mektubu da Ağrı eski milletvekili Kasım Küfrevi'nin babası Şeyh Abdülbaki Efendi'ye göndermişti. Bu mektubunda da şöyle diyordu Mustafa Kemal:

Ayrıca “Bitlis Küfrevizade Şeyh Abdülbaki Efendi Hazretlerine

13 Ağustos 1919

“Faziletlü Efendim,

(...) Makam-ı muallây-ı hilafet ve saltanatın, vatan ve milletimizin içinde bulunduğu müşkül vaziyet malum-u arifeneleridir... Erzurum Kongresi'nce takarrür ettirilen esasatı takdim ediyorum. O havalice icabına tevessül buyurularak düşmanlarımızın her türlü muzır telkinatına sed çekmeleri müsellemler olan hamiyet ve vatanperverliklerinden intizar olunur...”⁷

Sivas Kongresi'nden birkaç gün sonra, Malatya'daki Hacı Ka-

ya ve Şahzade Mustafa Ağalara çektiği telgrafta ise, “Sizler gibi dindar ve namuslu büyükler oldukça Türk ve Kürt birbirinden ayrılmaz iki öz kardeş olarak yaşayacaktır” diyerek, Türklerin ve Kürtlerin “Makam-ı Hilafet etrafında sarsılmaz bir vücut halinde iç ve dış düşmanlarımıza karşı demirden bir kale halinde kalacağı şüphesizdir”⁸ demişti. Aslında mektupların içeriği hep aynıdır. Yani her mektubunda ya da çektiği telgrafta Hilafete sahip çıkmayı ve Kürt-Türk kardeşliğini gündeme getirmiştir.

Mustafa Kemal'in bu ilişkilerle geçen yıllarda da aynı yoğunlukta devam etmiştir. Erzurum ve Sivas Kongreleri'ne de bu ilişkiler devamı nedeniyle Kürtlerden de pek çok temsilci davet etmiştir. Hatta Erzurum Kongresi'nin sonuç bildirgesinin 8. Maddesinde “milletlerin kendi mukadderatını bizzat tayin ettiği bu devirde, merkezi hükümetimiz de milletin iradesine tabi olmak zorundadır” denilerek Kürtlerin ileride bağımsızlık dâhil her türlü seçeneğe sahip olduğu ima edilmiştir.⁹

Erzurum Kongresi'nde alınan bu karardan sonra ikinci önemli bir karar da Amasya protokolleri olarak bilinen görüşmelerin neticesinde alınmıştır. Bilindiği üzere 4-11 Eylül 1919 tarihleri arasında toplanan Sivas Kongresi'nden hemen sonra İstanbul hükümetinin temsilcisi Bahriye Nazırı Salih Paşa ve padişahın başyaveri Naci (Eldeniz) Paşa ile Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti (ARMHC) adına Mustafa

⁵ Mustafa Akyol, Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek, Doğan yayıncılık, 5. Bsk. Kasım 2007, İstanbul, s.78

⁶ Nutuk ve Söylev, Vesikalar/Belgeler, C.III Türk Tarih Kurumu, Belge 52 s.1283

⁷ Nutuk ve Söylev, C.III Vesika 48 s.1276;

aynıca bkz; 47, (Mutki'de Aşiret Başkanı Hacı Musa Beye), 49, (Şımlıklı Abdurrahman Ağa Hazretlerine, Dirşulu Ömer Ağa Hazretlerine, Muşarlı Resul Ağa Hazretlerine) 50, (Eski Milletvekili Sadullah Efendi Hazretlerine) 51, (Şeyh Mahmut Efendi Hazretlerine) 53,

(Garzan'da Başkanlardan Cemil Çeto Beye) belgeler.

⁸ Akyol, age. s.79

⁹ Ayşe Hür, Cumhuriyet'in kuruluş döneminde Kürtler başlıklı makalesi, <http://yenisafak.com.tr/Yorum/?i=16628>

Kemal, Rauf (Orbay) ve Bekir Sami (Kunduh) paşalar ülke meselelerini konuşmak için Amasya'da buluşarak, üçü kayıt ve imza altına alınmış, ikisi gizli sayıldığı için kayıt altına alınmamış beş protokol hazırlamışlardı. Bunlardan 22 Ekim 1919 tarihli ikinci Protokolde günümüz Türkçesi ile "Beyannamenin [Sivas Kongresi bildirisi] birinci maddesinde Osmanlı Devleti'nin düşünülen ve kabul edilen sınırının Türk ve Kürtlerin oturduğu araziye kapsadığı ve Kürtlerin Osmanlı toplumundan ayrılmasının imkânsızlığı izah edildikten sonra, bu sınırın en asgari bir talep olarak kabul edilmesinin temini lüzumu müştereken kabul edildi. Bununla birlikte Kürtlerin gelişme serbestliğini sağlayacak şekilde ırk hukuku ve sosyal haklar bakımından daha iyi duruma getirilmelerine izin verilmesine ve yabancılar tarafından Kürtlerin bağımsızlığını gerçekleştirme amacını güder gibi görünerek yapılmakta olunan karıştırıcılığın önüne geçmek için bu hususun şimdiden Kürtlerce bilinmesi hususu uygun görüldü..."¹⁰ deniyordu.

Osmanlı Meclis-i Mebusanı 28 Ocak'ta kabul ettiği Misak-ı Milli'nin ilk maddesi de yine Kürtlerle ilgilidir. Bu madde şöyledir:

"(...) Söz konusu Silah Bırakışımı (Mondros Mütarekesi-AK) çizgisi içinde din, soy ve amaç birliği bakımlarından birbirine bağlı olan, karşılıklı saygı ve özveri duyguları besleyen soy ve

toplum ilişkileri ile çevrelerinin koşullarına saygılı Osmanlı-Islam çoğunluğunun yerleşmiş bulunduğu kesimlerinin tümü, ister bir eylem, ister bir hükümle olsun, hiçbir nedenle birbirinden ayrılmayacak bir bütündür."¹¹

Kürtlerin, Kürt kimliği ile ilgili taleplerine olumlu yaklaşan Mustafa Kemal, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı sıfatıyla, El Cezire cephesi kumandanı Nihat Paşa'ya 27 Haziran 1920 tarihinde Kürdistan hakkında beş maddeden oluşan bir talimat göndermiştir:

1. Adım adım bütün memlekette geniş ölçüde doğrudan doğruya halk tabakalarının ilgili ve etkili olduğu mahalli idareler kurulması iç siyasetimizin gereğidir. Kürtlerin oturduğu bölgelerde ise hem iç siyasetimiz hem de dış siyasetimiz açısından adım adım mahalli bir idare kurulmasını gerekli bulmaktayız.

2. Milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin idare etme hakkı, bütün dünyada kabul olunmuş bir prensiptir. Biz de bu prensibi kabul etmişizdir.¹² Mustafa Kemal, Wilson prensipleri gereğince, milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin tayin hakkı bütün dünyada kabul edilmesi nedeniyle, kendilerinin de bu prensibi kabul ettiklerini, bu nedenle de Kürtlerin ilerde kendi geleceklerini özgürce tayin etmeleri için referandum yapılacağı belirtilmektedir.¹³

Sivas Kongresi'nde 16 kişiden oluşan ve bir hükümet prototipi

olan Heyet-i Temsiliye'de birkaç Kürt üye de vardı¹⁴ ve 23 Nisan 1920'de Ankara'da toplanan mecliste de Kürtler temsil edildiler.¹⁵ Mustafa Kemal Paşa 1 Mayıs 1920 tarihli meclis konuşmasında, milletin "anasır-ı İslamiye"den, yani "İslam unsurları"ndan oluştuğunu ise şöyle vurgulamıştı:

Meclis-i âlinizi teşkil eden zevat yalnız Türk değildir, yalnız Çerkez değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız Laz değildir. Fakat hepsinden mürekkep (oluşan) anasır-ı İslamiye'dir, samimi bir mecmuadır. Binaenaleyh bu heyet-i âliyenin temsil ettiği, hukuku, hayatını, şeref ve şanını kurtarmak için azmettiği emeller, yalnız bir unsur-u İslam'a münhasır değildir. Anasır-ı İslamiye'den mürekkep bir kütleye aittir...

Bu mecmuayı teşkil eden her bir unsur-u İslam, bizim kendimiz ve menafii (menfaatleri) tamamıyla müşterek olan vatandaşımızdır ve yine kabul ettiğimiz esasatın ilk satırlarında bu muhtelif anasır-ı İslamiye ki vatan-daştırlar, yekdiğerine karşı hürmeti müteakabile ile riayetkârdırlar ve yekdiğerinin her türlü hukukunun, ırkı, içtimai, coğrafi hukukuna daima riayetkârdırlar.¹⁶

Bir maddesi geçici olmak üzere 23 maddeden oluşan ve 20 Ocak 1921'de kabul edilen 85 nolu Teşkilât-ı Esasiye Kanunu ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasasında yine

¹⁰ Ayşe Hür, agg; Farklı bir yaklaşım için bkz: Abdurrahman Arslan, age. s.67-68

¹¹ Arslan, age. s.71

¹² Diğer maddeler için bkz: Tan, age. s.179-180

¹³ <http://www.kovarabir.com/ahmet-zeki-okcuoglu-kurt%C2%ADler-ile-turk%C2%ADler-in-mi%C2%ADsaki-mil%C2%ADlisi>

¹⁴ Kongrede bulunmadıkları halde bölgelerinin nüfuzlu kimseleri oldukları için eski Trabzon mebuslarından İzzet ve Servet Beyler, eski Bitlis Meb'usu Sadullah Efendi, Mutki Aşireti Reisi Hacı Musa Bey, eski Ankara Meb'usu Ömer Mümtaz Bey Heyeti Temsiliye üyeliğine seçilmişlerdir. Daha geniş bilgi için bkz: Sabahattin Selek Anadolu

İhtilali, Cem Yayınları, 6.bsk. 1976, İstanbul, s.291; Seçilen 16 üyeden Hacı Musa Bey, Fevzi Efendi ve Sadullah Efendi Kürt'tür. Arslan, age. s.64

¹⁵ Farklı bir yaklaşım için bkz: Arslan, age. s.79 vd.; Akyol (age.s.84) Meclis'te 70 kadar Kürt milletvekilinin bulunduğunu söyler.

¹⁶ Akyol, age. s.79-80

özerklik öngörülmüştür. Özerkliği düzenleyen anayasanın 11. maddesi şöyledir: “Vilâyet, mahallî umurda mânevi şahsiyeti ve muhtariyeti haizdir. Harici ve dâhili siyaset, şeri, adlî ve askerî umur, beynelmilel iktisadî münasebat ve hükümetin umumi tekâlifi ve menafîi birden ziyade vilâyata şâmil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vazedilecek kavanin mucibince Evkaf, Medaris, Maarif, Sıhhiye, İktisat, Ziraat, Nafia ve Muaveneti İçtimaiye işlerinin tanzim ve idaresi vilâyet şûralarının salâhiyeti dâhilindedir” denilmektedir.

12. Madde: Vilâyet şûraları vilâyetler halkınca muntahap âzadan mürekkeptir. Vilâyet şûralarının içtima devresi iki senedir. İçtima müddeti senede iki aydır.

13. Madde: Vilâyet şûrası, azâsı meyanında icrâ âmiri olacak bir reis ile muhtelif şuaabatı idareye memur azadan teşekkül etmek üzere bir idare heyeti intihap eder. İcra selâhiyeti daimi olan bu heyete aittir.

14. Madde: Vilâyete Büyük Millet Meclisinin vekili ve mümessili olmak üzere vali bulunur. Vali, Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tâyin olunup vazifesi devletin umumi ve müşterek vaziafini rüyet etmektir. Vali yalnız devletin umumi vaziafiyle mahallî vaziaif arasında tearuz vukuunda müdahale eder.

Bu maddelerden de anlaşılacağı üzere 1921 anayasası da özerkliği öngörmüştür. Bu anayasayı yapan o günkü Meclis'in

başında Mustafa Kemal bulunmaktaydı. Mustafa Kemal bu düşüncesini 16-17 Ocak 1923 tarihinde çıktığı bir yurt gezisinde İzmit'te bir grup gazeteciyle¹⁷ söyleşirken de dile getirmiştir. Uzun yıllar arşivlerde saklı kalan bu konuşmaları ve tutanakları Doğu Perinçek ve arkadaşları 2000'e Doğru Dergisinde yayınladılar. Daha sonra da bunu 'Mustafa Kemal Eskişehir-İzmit Konuşmaları 1923' adıyla kitaplaştırdılar.¹⁸ Bu konuşmayı Uğur Mumcu Kürt-İslam Ayaklanması adlı kitabında aktarır. Buna göre Atatürk, gazeteci Ahmet Emin'in (Yalman) “Kürtlük sorunu nedir, bir iç sorun olarak değinseniz iyi olur” sorusuna şöyle cevap veriyordu:

“Bizim milli sınırlarımız içinde Kürt unsurları öylesine yerleşmişlerdir ki, pek sınırlı yerlerde yoğun olarak yaşarlar. Bu yoğunluklarını da kaybede ede ve Türklerin içine gire gire öyle bir sınır oluşmuştur ki, Kürtlük adına bir sınır çizmek istesek, Türkiye'yi mahvetmek gerekir. Örneğin Erzurum'a giden, Erzincan'a, Sivas'a giden, Harput'a kadar giden bir sınır çizmek gerekir. Ve hatta Konya çöllerindeki Kürtleri de göz önünde tutmak gerekir.

Bu nedenle başlı başına bir Kürtlük düşünmekten çok, Anayasamız gereğince zaten bir çeşit özerklik oluşacaktır. O halde hangi bölgenin halkı Kürt ise onlar kendilerini özerk olarak yöneteceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz olurken onları da beraber ifade etmek gerekir. İfade olunmadıkları zaman bundan

kendileri için sorun çıkarırlar. Şimdi TBMM hem Türklerin hem Kürtlerin yetkili meclislerinden oluşmuştur. Ve bu iki öge, bütün çıkarını ve bütün yazgılarını birleştirmiştir. Yani onlar bilirler ki, bu ortak şeydir. Aynı bir sınır çizmek doğru olmaz.”¹⁹

KÜRTLER DE AYRILMAK İSTEMİYORDU!..

Kürtler, Halife'ye bağlı oldukları için Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılmayı hiç düşünmemişlerdir. İçlerinde laik ve ulusalcı küçük bir azınlık olsa da, bunlar Kürtler'in genelini etkileyebilecek bir güçte değildi. Kürtler Kurtuluş Savaşı öncesi tavırlarını belirlemek için kendi aralarında hararetli toplantılar düzenliyor, içinde bulundukları durumdan çıkış yolları arıyorlardı.

Laik ve ulusalcı fikirlere sahip küçük bir azınlık dışında Kürtlerin ezici çoğunluğu, Türklerle birlikte kurtuluş savaşı vermekten yanaydı. Ulusalcı aydınların görüşleri ise Osmanlı Devleti'nin artık yıkıldığı ve Kürtlerin kendi başlarının çaresine bakmaları gerektiği yönündeydi. Avrupa'da öğrenim görmüş Kürt milliyetçilerinin ileri gelenlerinden Ekrem Cemil Paşa hatıratında bu durumu şöyle izah etmektedir:

“Bazı mühim meselelerin müzakeresi için umumi ve aleni (halka açık) bir içtima (toplantı) yapılacaktı. Şehrin (Diyarbakir'in) muhtelif yerlerine ilanlar yapıştırıldı. Yaşlı ve muteber zevattan müftü efendi, nakibüleşraf, maruf müderrisler, âlimler ve bazı yaşlı eşrafa hususi davetiyeler gönderil-

¹⁷ Bu toplantıya katılan gazeteciler; Ahmet Emin Yalman, Velid Ebuziyya, Suphi Nuri İleri, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, İsmail Müştak Mayokan, Falih Rıfkı Atay ve Hakkı Kılıç

bey idi. Ayrıca İstanbul Milletvekili Dr. Adnan Adıvar, Halide Edip Adıvar da bu toplantıda bulunmaktaydı.

¹⁸ Naci Kutlay, 21. Yüzyıla Girerken Kürtler,

Peri yayınları, 1.bsk. Temmuz 2002, İstanbul, s.490-491

¹⁹ Uğur Mumcu, Kürt-İslam Ayaklanması, Tekin yayınları, 3.bsk. 1992 İstanbul, s.48

di. Ertesi gün öğleden evvel Diyarbakir Gülşeni Tekkesi'nde bu içtima akdedildi. Birçok hatipler ilanen, bağıra çağıra İstanbul'un ecnebi devletler tarafından işgal edildiğini, Osmanlı Devleti'nin inkıraz edildiğini (yıkıldığını) söylüyor, bütün Kürtleri ittihada davet ediyorlardı. Aksi halde Kürdistan, Ermenistan gibi olacaktı. Hatiplerden Hamdi Efendi 'Cism-i Devlet-i Âliye-i Osmaniye kangren olmuş ve bu korkunç hastalık bütün Osmanlı ülkesini sarmak üzeredir. Kangren olmuş bu uzvun yegâne halas (kurtuluş) çaresi bıçaktır. Uzvun Kangrenli kısmını kesmek lazımdır' diyordu."

Daha sonraki günlerde Diyarbakirlielerin büyük bir kısmı Ekrem Cemilpaşa ve arkadaşlarının bu görüşlerine katılmayarak Türklerle birlikte mücadele etme kararı aldılar.²⁰

1920'lerin başında Türkiye için hâlâ kayda değer bir "Kürt sorunu" olmamıştı. Sorun olmak bir yana, Kürtler, Türkiye'nin "bölünmez bütünlüğü"nü inandırmış destekçileri olarak, Türklerle omuz omuza, işgalcilere karşı savaşıyorlardı.

Bunun iki nedeni vardı.

Birincisi, Türkler ve Kürtler arasındaki ortak kimliğe ve değerlere önem verilmiş olmasıydı. Sol eğilimli Kürt yazar Naci Kutlay, 21.Yüzyıla Girerken Kürtler adlı kitabında, şöyle diyor: Kurtuluş Savaşı'nda halifelik ve Müslümanlık çok öne çıkarıldı. Hiç kuşkusuz etkili de oldu. İnsan, yetmiş beş-seksen yıl sonra bugün bile bu gerçeği görüyor.

Kürt kökenli akademisyen Hamit Bozaslan da Kürtlerin Osmanlı'ya ve Milli Mücadele'ye sadakatinde hilafete duydukları bağlılığın önemli rol oynadığını, Mustafa Kemal'in Milli Mücadele'de bunu iyi değerlendirdiğini anlatır.

İkinci neden ise, Kürtlerin varlığının tanınıp onlara saygı gösterilmesi idi. İlk mecliste yetmiş kadar Kürt temsilci vardı. Mustafa Kemal Paşa, konuşmalarında sık sık Türkler ve Kürtleri, milleti oluşturan "anasır-ı İslam"ın iki kardeşi olarak sayıyordu.²¹

Lozan görüşmeleri sırasında da, Avrupalı devletler Kürtlerin "azınlık" olduğunda ısrar edince, İsmet Paşa buna karşı çıkarak "Türkler ve Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti'nin ana unsurlarıdır. Kürtler bir azınlık değil bir millettirler; Ankara Hükümeti hem Türklerin hem de Kürtlerin hükümetidir" demişti.²²

Lozan Görüşmelerine Kürt temsilcisi olarak Diyarbakir milletvekili Zülfü Tigrel de götürülmüştü. Lozan'da en fazla fırtına koparan konuların başında, Kürtlerin azınlık olup olmadıkları tartışmaları vardır. Lozan'daki görüşmeler devam ederken aynı tartışmalar Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de yaşanır. Bitlis, Erzurum, Kastamonu, Mardin, Muş, Siirt, Urfa, Kozan, Diyarbakir ve Van milletvekillerinin imzaladıkları metin mecliste okunur:

Bitlis, Erzurum, Kastamonu, Mardin, Muş, Siirt, Urfa, Kozan, Diyarbakir, Van milletvekillerinin altına imza attıkları şu teklif geti-

rilmişti: Türk, Kürt bir kütle-i vahidedir. Kürtler, hiçbir vakit Türkiye camiasından ayrılamaz ve bunu ayırmak için hiçbir kuvvetin tesiri yoktur. Avrupa hükümetlerinin Kürtleri müdafaa etmeye salahiyetleri olmadığı biddefaa (de-faatle) memleketimiz halkıyla beraber protesto edilmiş olduğu halde yine akalliyetlerden mevzubahis edilmesi şayan-ı teessüftür. Kürtlerin her vakit Türklerle beraber vatan uğrunda daima ölmüş ve ölmeye hazır oldukları cümle-nin malumudur..."²³

Bitlis Milletvekili Yusuf Ziya Bey de Meclis'te yaptığı konuşmada; "Avrupalılar diyorlar ki: 'Türkiye'de yaşayan akalliyetlerin (azınlıkların) en büyüğü, en kesretlisi (kalabalığı) Kürtlerdir. Bendeniz Kürt oğlu Kürt'üm. Binaenaleyh bir Kürt mensubu olmak sıfatıyla sizi temin ederim ki Kürtler hiçbir şey istemiyorlar. Yalnız büyük ağabeyleri olan Türklerin saadet ve selametlerini istiyorlar. (Alkışlar)

Biz Kürtler vaktiyle Avrupa'nın Sevr paçavrası ile verdiği bütün hakları, hukukları ayaklarımız altında çiğnedik ve bütün manasıyla bize hak vermek isteyenlere iade ettik. Nasıl ki El-Cezire Cephesi'nde çarpıştık. (Alkışlar) Nasıl ki, Türklerle beraber kanımızı döktük, onlardan ayrılmadık ve ayrılmak istemedik ve istemeyiz. (Alkışlar) Binaenaleyh sözüme hitam (son) verirken Heyeti Murahhasamızdan rica ederim ki, akalliyetler mevzubahis edildiği zaman Kürtlerin hiçbir mutalebesi (talebi) olmadığını ve Kürtlerin kanaatine tercüman olarak buradan söylediklerimi söyleyin ve iddia etsin."²⁴

²⁰ Tan, age. s.167-168

²¹ Akyol, age.s.84

²² Akyol,age.s.85

²³ Tan, age. s.192-193

²⁴ Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele TBMM I. Dönem 1919-1923, C.II TBMM yayınları, s.342-343

İSTANBUL GEZİSİ!...¹

Genç Birikim

Her şey biz niçin Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in tavsiyesi üzere; "ziyaretlemiyoruz, aynı davayı paylaşan kardeşlerimizi görmüyor, onların yaşadıkları yerlerden bihaber bir hayat sürüyoruz" sorusuyla başladı. Bu soru bizi İstanbul'u ve ordaki kardeşlerimizi ziyaret etme fikrinde birleştirdi. Karar verdik; yola çıkacaktık, tarih belli, gün ve saat belliydi, artık geri dönüş yoktu. Her ne kadar televizyonlar, bültenler, meteoroloji bas bas bağırırsa, kar geliyor dese de verdiğimiz karardan vazgeçmedik. Yolda kalma endişesiyle birlikte 11 Aralık Cumartesi günü İstanbul'a gitmek üzere yola çıktık. Muhabbetin koyulaştığı, kemerlerin şakladığı, organizatörlerin kalplerinin küt küt attığı, telefonların birbiri ardına çaldığı, "Daha ne kadar yolumuz kaldı?" sorularının durmadan sorulduğu bir ortamda camları buharlanmış sıcak bir otobüste, dışarıdaki karın bıraktığı kaza ve yolda kalmışların getirdiği ciddiyetten habersiz 9 saatlik bir yolculuk yaptık. Beklentimizden uzun süren yolculuk sırasında içimizdeki endişe İstanbul'a girişimizle birlikte yerini heyecana

biraktı. Boğazdan geçerken, o hayatında İstanbul'u hiç görmemiş kardeşlerimizin yüzlerindeki tebessüm ve heyecan etraftaki manzaradan çok daha güzel bir manzaraydı. İşte bu herşeye değdi.

Bir an düşündüm, Fatih Sultan Mehmet de tıpkı bizim gibi, bizim yaşlarımızda buralara kadar at sırtında gelmiş ve o da kalbinde bir heyecan taşımıştı. Çocukluğunda oynadığı oyunları bile bunun üzerine kurulmuş bir heyecan... Bizdeki heyecan hiç onunki ile kıyaslanır mıydı? Bir tarafta yıllardan beri içinde biriktirmiş olduğu fetih aşkı ve özlemini taşıyan bir kalp, diğer tarafta fethedilen o yerleri görme heyecanı taşıyan bir kalp. Aramızdaki o büyük düşünme, büyük bir heyecan taşıma farkı bir anda kafamda kendine bir sığınak buldu. Fakat bu düşünce beni ye'se götürmedi, inşallah bir gün buraları yolculuk arkadaşlığı yaptığım bu kardeşlerimle omuz omuza yürüyerek tekrar fethedeceğiz dedim. Tekrar hâkim kılacağız İslâm-bol olan bu şehre İslâm'ı diye geçirdim içimden. Boğaz köprüsüne girmemizle birlikte o yükselen minarelerin muhteşem manzarası

bu düşüncemi adeta teyit ediyordu. İçin için sanki bana sesleniyordu; burası bir İslâm beldesi diye...

Artık boğazı geçmiş Avrupa'ya varmıştık. İlk bakışta gözümüze çarpan, baktığımız her yerde yükselen bu minarelerdi. Kelimelerin anlatmaya aciz kaldığı, İslâm'ı üç kıtaya yayan Osmanlı'ya bir zamanlar başkentlik yapmış olan bu şehri izlemeye doyamıyor, bu şehrin kalbine kazınmış olan İslâm'ı çok bariz bir şekilde hemen fark ediyorduk. Burun deliklerimizden içeri tarih kokan bir şehir, İslâm kokan bir İstanbul kokusu süzülüyordu. Canlı bir tarih kitabıydı sanki İstanbul...

Otobüsten indiğimizde henüz daha alışamadığımız o buz gibi havayı yüzümüzde, iliklerimizde hissediyor, İstanbullu kardeşlerimizin o sıcak misafirperverliklerinde içimizi ısıtıyorduk. Geceyi geçirmek üzere bizi misafir edecekleri mekânlara aldılar. Kadir ağabeyimiz için yolculuklarının en büyük tutkusu haline gelen kısaltılmış, cem edilmiş namazlarımızı eda edip, yolculuğumuzun yorgunluğunu atmak üzere kendimizi yataklara attık.

¹ Genç Birikim Derneği Üniversite Kulübünün düzenlemiş olduğu İstanbul gezisi notlarıdır.

Bizim farkında olmasak bile, başımızda, sabahki programımızın aksamaması için, üstünü açan arkadaşlarımızın battaniyelerini üzerlerine örtmek üzere gözünü kırpmadan sabaha kadar bekleme inceliğini gösteren kardeşlerimize bilmem nasıl teşekkür ederiz...

Sabah saatler 5:30'u gösteriyordu ki kalkıp, abdestlerimizi alıp yola koyulduk. İstikamet o güzelliğini, büyüklüğünü gözler önüne seren Süleymaniye'ydi. Sabah namazını kılıp, o Süleymaniye'nin nezih çevresini gezdikten sonra rehberlerin eline su dökemeyeceği, tok sesiyle Fatih ağabeyimizin eşliğinde kendimizi Fatih Camii'nde bulduk. Sabah namazını müteakip oluşturulan o ders halkasını rahatsız etmemek için kısaca bir gezdikten sonra caminin arka kapısından çıkıp, kırmızı renk ile boyanmış olan o taşın önüne geldiklerimizde hepimiz niçin bunca taşın ortasında sadece buranın kırmızıya boyandığını düşünüürken Metin Yüksel'in şehadet şerbetini içmiş olduğu yer olduğunu öğrenmemizle birlikte irkildik, sevinç, heyecan, üzüntü ve özlem duyguları birbirine karıştı.

Fatih Sultan Mehmet'in türbesini ziyaret ettikten sonraki durağımız ise Medeniyet derneği'di. Bir kuş sütünün eksik olduğu kahvaltı sofrasında kahvaltımızı yaptıktan sonra Beşir Hoca'mızın sohbetine katılma ve kendisiyle hasbihal edebilme fırsatı bulduk. Kendisiyle biz Müslüman gençliğin görev ve sorumlulukları üzerine konuştuk.

Gezimize yarım kaldığımız yerden devam etmek üzere Topkapı'ya o surlarda açılan ilk gedigin açıldığı, şimdilerde Panaroma 1453 müzesinin kurulduğu noktaya gitmek üzere yola çıktık. Müzenin içine girip merdivenlere varıncaya kadar herşey normaldi. Ba-

samakları çıktığımızda ise, kendimizi bir anda 29 Mayıs 1453 sabahında yaşanan o savaşın tam ortasında bulduk. Ses ve görüntü efektleri bizi bulduğumuz günden alıp adeta o günlere götürdü. Müzede herşey en ince ayrıntısına kadar düşünülmüş. Sola baktığımızda Edirnekapi, hemen karşıımızda Topkapı, diğer bir tarafta ise Silivrikapi surları ve bu surları topa tutan, bayrağı en tepeye dikmek üzere vargücüyle savaşan Osmanlı askerleri ve şehri savunmaya çalışan Bizans. Gökyüzünde ise bulutlar arasında yönünü İstanbul'a dönmüş Fatih Sultan Mehmet'in silüeti. Görüntüler bize "işte sanat dediğin bu" dedirtti. Bu büyüleyici ortamdan hiç de ayrılmak istemesek de vaktimizin kısıtlı olması sebebiyle Sultanahmet'e gitmek üzere yine yola koyulduk.

Oldukça kalabalık olan Sultanahmet Camii'sini gezip, namazlarımızı kıldıktan sonra bizleri hemen yanı başımızda bütün ihtişamıyla yükselen Ayasofya karşıladı. Daha Süleymani'yeler, Sultanahmet'ler yapılmadan yüzyıllarca evvel inşa edilmiş olan bu tarih abidesi bir taraftan insanı büyüüyor, diğer taraftan ise sanki kulağımıza birşeyler fısıldıyor; yıllarca camii olarak kullanıldıktan sonra müze olmanın acısını hissettiriyordu. Elli beş metre yüksekliğindeki kubbenin ve duvarların parlak bir görüntüsü vardı. Mahzen görünümülü merdiven boşluğundan çıkıp içeriye gezdikten sonra Topkapı Sarayı'na geçmek üzere çıkış yolunu tuttuk.

Topkapı'nın ana girişinden sonra iki tarafı ağaçlarla çevrili bir yol karşıladı bizi. Yolun sağında ve solunda Osmanlı döneminde fırın, cephanelik, odunluk ve sebze bahçesi olarak kullanılan yerler ilk bakışta gözümüze çarptı. Yolun sonundaki büyük kapıdan sa-

rayın ikinci avlusuna bir geçiş var. Bu bölümde her biri birbirinden ihtişamlı odalar ve bu odalarda padişahların kılıçları değerli eşyaları ve kıyafetleri sergileniyor. Topkapı Sarayı'na ilk defa gelenler bu sarayın çok lüks olduğu düşüncesine kapılabilirler. Oysaki Topkapı, Osmanlı Devleti'nin son döneminde yapılan saraylarla mukayese edildiğinde oldukça sade mimariye sahip bir yapı. Buradaki gezimizi tamamladıktan sonra Eminönü iskelesine geçtik ve vapurla Üsküdar'a doğru hareket ettik. İstanbul'u bir de o boğazdan görmek istiyorduk. Vardığımızda akşam olmuştu. Namazımızı o Asya'nın tek eski İstanbul ilçesi olan Üsküdar'da kıldık.

Gün boyu gezmekten yemek yemeye fırsat bulamamıştık, karımız zil çalıyordu, kendimizi hemen bir lokantaya attık. Yemeğimizi bitirmiş, İstanbul'dan bizi ayıracak olan dönüş saatinin de geldiğini anlamıştık. Bize ev sahipliği yapan, bir an olsun bizden ayrılmayan İstanbul'lu kardeşlerimizle vedalaştıktan sonra otobüsümüze bindik. Dopdolu bir gün geçirmiştik. Koskoca İstanbul'u bir gün gibi kısa bir sürede bitirememiştik ama hiç değilse balın tadına bir kere varmıştık. Günboyu o hızlı temponun vermiş olduğu yorgunlukla otobüsümüze binip daha İstanbul'dan çıkmamıştık ki arkadaşlarımız gözlerini yummuştu bile.

İçimizde kalan tek ukde ve üzüntü Ahmet Kurmuş'un üstün gayret ve çabalarına rağmen o Fatih'in silüetini görememiş olmasıydı...

SENİNLE DEĞİŞTİ BİR ZAMANLAR TARİHİN SEYRİ

TEKRAR KAVUŞMAK DİLEĞİYLE HOŞÇAKAL EY FATİH'İN ŞEHİRİ

AİLE KURUMU ÇÖKÜYOR MU?

İdris GÖKALP

Muhtelif yazılarımızda, sohbetlerimizde, tartışmalarımızda ailenin ne kadar önemli olduğuna dair sıkça vurguda bulunuyoruz. Bu vurgu elbette ki boşuna değil. Çünkü aziz dinimiz İslam aile kurumuna son derece önem vermiş ve biz Müslümanlara aileye sahip çıkmamız konusunda emir ve tavsiyelerde bulunmuştur.

Aile, biz Müslümanlar için kutsal bir kurumdur. Aileye kutsallığı elbette ki Yüce Rabbimiz vermiştir. Rum Suresi 21. ayette “*Kaynaşmanız için size kendi (cinsinizden) eşler yaratıp, aranızda sevgi ve merhamet peyda etmesi de onun varlığının delillerindendir. Doğrusu bunda iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır.*” buyrulurken bu kutsallığa atıfta bulunulmuştur.

Aile, insanoglunun dünyevî huzur ve sükûnu ile ahenk ve mutluluğu solukladığı ilk ve tek yuvadır. Aile kurumu, kadın ve erkeğin meşru kurallar çerçevesinde, yani nikâh akdiyle bir araya gelmeleriyle oluşur. Rasûlullah (a.s.) Efendimiz de; “*Evlenin çoğalın, kıyamet günü ümmetimin çokluğuyla iftihar edeceğim.*” bu-

yurarak ümmetini evlenmeye, aile kurmaya teşvik etmiştir.

Mü'minin aile ve evliliğe bakışı, her şeyden önce ibadet nazarıdır. O, Rabbinin haklarında; “*Onlar ki, ey Rabbimiz derler. Bizze zevcelerimizden ve nesillerimizden gözbebeğimiz olacak (salih insanlar) ihsan et. Bizi takva sahiplerine rehber kıl*” (Furkan, 25/74) buyurduğu övülmüş kullardan olmak için evlenir. O, Peygamberin, “*Evlenin, çoğalın.*” tavsiyesinin bir gereği olarak ve “*Allah, kendisine salih bir eş lütfettiği bir erkeğe dininin yarısında yardım etmiştir. Diğer yarısı için de Allah'tan korksun ve takva dairesinde yaşasın*” (Keşfu'l-Ha-fâ, 2/313) hadis-i şerifi mucibince evlenir. Yani evlenip yuva kurmayı Rabbinin rızasına bir yol, bir ibadet olarak algılar; “*Âdet yerini bulsun.*” kabilinden değil.

Aile tarihin en eski ve köklü kurumudur. Tarih boyunca devletlerin ve toplumların en sağlam birimi olmuştur. Uygarlıklar bu kurumun sağlamlığı, işlerliği ve temizliği oranında yücelmiş ve ayakta kalabilmişlerdir. Tarihte medeniyetlerin çöküşü ile ailenin

çözülmesi ve bozulması paralel bir çizgide seyretmiştir. Binaların sağlıklı olarak ayakta durabilmesi için temelinin sağlam olması gerektiği gibi, toplumların da sapa sağlam dimdik ayakta durabilmeleri için aile kurumunun çok sağlam olması gerekir. Yarınlar güvenle bakabilmenin en temel şartı budur.

Bir yuva kurduktan sonra onu korumak, öncelikle Allah Teâlâ'nın: “*Mü'min erkek ve kadınlara söyle. Gözlerini haramdan sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar.*” (Nur/30-31) emrine uymakla mümkündür. Bu, hem aile hem de toplum hayatının huzuru, güveni ve geleceği için temel şarttır. Sonra eşler, birbirlerine karşı görevlerini yerine getirmeye çalışmalı, sorumlulukları Allah ve Rasûlü'nün (a.s.) bildirdiği gibi paylaşmalıdır. Ancak şu bir gerçektir ki, günümüzde aile, batı dünyasının hayat tarzıyla aşıl原因an modernizm tehdidiyle karşı karşıyadır. Bu tehdit saygın olan aile kurumunu çökme tehlikesine maruz bırakmıştır. Günümüzün batı toplumlarında kiliselerin olağanüstü çabalarına rağmen, aile yapıları ciddi yozlaşmayla gitgide kan kaybetmektedir.

Dayatılan ve yaygınlaştırılmaya çalışılan batı tarzı modern(!) anlayışta evlenip aile kurmak, sorumluluk almak, gelecek temiz nesillerin devamına katkıda bulunmak gereksiz bir yük olarak kabul ediliyor. Nikâhsız beraberliklerden çocuk sahibi olmak adeta özendiriliyor. Aile külfetine girmeksizin çocuk edinmenin sonuçları ile o çok özendiğimiz Batı'nın başı ciddi şekilde dertteyken, bizim magazin dünyamız bunu çözüm olarak sunuyor. Neticede kültürel bozulma ve çözülme o düzeye vardı ki, tamamen Batı hayat tarzının bir ürünü olan flört, İslam'ı hayatının merkezine koyduğunu sözleriyle, kılık-kıyafetiyle ilan eden Müslüman gençler arasında da görülüyor. Pak Ehl-i Sünnet yolunun kesinlikle reddettiği geçici nikâhla da bu durum meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Oysa bizim inancımız, hayat tarzımız, kültürümüz, gelenegimiz, ne nikâhsız beraberliği kabul ediyor, ne de geçici nikâha izin veriyor.

Özellikle küresel ölçekte kitle haberleşme araçlarının artmasıyla birlikte, gelenek, ahlâk ve öz kültürümüzü dikkate almadan yapılan yerli dizi ve filmlere ek olarak bazı yabancı yayınların tabiri caizse, filtresiz olarak toplumumuza sunumu, aile yapımız üzerinde büyük tahribatlara yol açıyor. Bunun en belirgin örneği, son yıllarda ve özellikle büyük kentlerde komünal yaşam biçimlerinin yaygınlık kazanmaya başlaması ve boşanma davalarının artmış olmasıdır. Boşanmaların başlıca sebebi olarak; işsizliğin artması, mahremiyet sınırlarına tecavüz, televizyonda oynatılan yabancı dizilerin etkisi, sanat ve edebiyat yoluyla müstehcenliğin özendirilmesi, eşlerin birbirlerini aldatması, reklam endüstrisi sayesinde tüketim arzu

ve çılgınlığının körüklenmesi gibi faktörler sayılabilir.

Ali Ünal Zaman'da çıkan "*Ailenin çökme sebepleri*" adlı makalesinde, Bir toplumu ayakta tutan en sağlam müessese olan ailenin ülkemizde çökme sürecinde olmasının sebeplerini sıralarken bakın nasıl önemli tespitlerde bulunuyor:

"Artık en dindar evlerimizde dahi, içinde bir önceki neslin dogup büyüdüğü ailelerde bile bulunan manevî-ahlâkî atmosfer yok. Kızlara da erkeklere de artık eş, anne ve baba adayları olarak bakılmıyor. Dolayısıyla bugünkü nesiller; eş, anne veya baba olma adına ulaşılması gereken olgunluğa çok geç yaşta belki ulaşabiliyor veya bu olgunluğu hiç bilmiyor. Buna ek olarak, ailelerde git-tikçe yozlaşma yaşandığı için çocuklar, örnek eş, anne ve babalar

da göremiyor. Evlenmek ve aile kurmak, hayatımızın temellerinden değil, hayatın sıradan unsurlarından ve ömrün geçilmesi gereken sıradan merhalelerinden biri olarak görülüyor; en fazla, biyolojik bir zaruret olarak kendini gösteriyor. Evlenirken de akıl, mantık, irade ve sevgi birlikte değil, hemen tatmin isteyen geçici hisler ve biyolojik hevesler hükmediyor. Medyanın da şiddetli tesiri ve provokasyonu cinsellik, ilköğretim çağına kadar düşmüş durumda. Evlenme çağında eş, anne ve baba adayları, birbirlerini cinsel nesne olarak görüyor. Yapılan araştırmalara göre, gençlerin % 80'i flört ediyor ve bu tehlikeli gelişmenin beraberinde getirdiği en önemli problemlerden biri, 18 yaş ve altındaki gençlerde görülen ve daha başka pek çok

Modernizenin acımasız saldırıları karşısında Müslüman aile yapımızı korumak ve kollamak, var oluş köklerimize yeniden dönmekle sağlanabilir. Bilmeliyiz ki, Müslüman aile Müslüman toplumun temel direğidir. Bu direk yıkılırsa -ki İslam düşmanlarının ilk hedefi budur- toplumumuzun ayakta kalması mümkün değildir. Televizyonuyla, sinemasıyla, müziğiyle, edebiyatıyla, içimize sızıp bizi yok etmeye çalışanlara karşı bütün gayretimizle bu nezih kurumu korumak ve yaşatmak zorundayız. Bu yolda Peygamber varisi rabbani âlimler rehberliğinde birbirimize destek vermek zorundayız. Asla yıkılmadan, dimdik ayakta kalarak, insanlığın huzur ve mutluluk ümitlerini kendi huzur ve mutluluğumuzla yeşertmek zorundayız. Çare, her durumda olduğu gibi Kur'an ve Sünnet'e sımsıkı sarılmak. Bugün ateşten bir kor olsa da çare bu. Başka yol yok!.

probleme yol açan kürtaj patlaması. Evlenecek gençlerin de kabulüyle birlikte anne ve babaların tecrübesine dayanan görücü usu-

lüyle evlenmelerin yerini, sadece yeni tanışmış gençlerin tercihleri alıyor. İngiltere'de Aberdeen Üniversitesi Yüz Araştırmaları Laboratuvarı'nca yürütülen bir araştırmaya göre, ilk tanışma ve bakışta yalnızca seks ve egonun tatmini hükmediyor. Evlilikler, eskiden beri birbirleriyle tanışan ve aynı kültür, âdet ve gelenekleri paylaşan ailelerden değil, çoğunlukla kültür, âdet, gelenek ve görenekleri farklı ve başka başka şehir veya bölgelere mensup ailelerden oluyor. Dolayısıyla aileler arası kaynaşma yaşanmadığı gibi, söz konusu farklılıklar, evlenen çiftlerde de büyük problemlerin doğmasına yol açıyor. (06.12.2010 Zaman)

Cihan Aktaş, ailenin modernizm karşısında yaşadığı çözülme sürecine değindiği "*Modernizmin evsizliği ve tevhidi ailenin gerekliliği*" adlı kitabında, bütün kapitalist, komünist ve modernist kehanetlere rağmen ailenin ölmediğini ve varlığının daha fazla anlaşıldığını ifade etmektedir. Aktaş, ailenin modernizmle uğradığı anlam kaybından kurtulması ve güçlendirilmesinin gerektiğini; bununda geleneksel aile yapımızın tevhidi ilkelerin ışığında yeniden gözden geçirilerek mümkün olduğunu ifade etmektedir.

En temel ve bölünmez bir ilişki birimi olarak Tevhidi ilkelerin biçim verdiği aile, Allah'ın rızasını kazanmayı her türlü hevesin ve otoritenin üstünde tutmaktadır. Aktaş'a göre Tevhidi dünya görüşünün biçim verdiği aile modeli, insanların doğumundan ölümüne kadar kendilerini organik bir bütünün parçası saymalarını mümkün kılmaktadır. Bu aile ortamında sevinçler gibi kederler de paylaşılabılır. Güçsüz, hasta ve sakatlar bakım ve ilgi görürler.

Aslında bu aile modelinin en belirgin özelliği yardımlaşma ve paylaşma esasıdır. Bunun yanında, üç kuşağın bir araya gelebildiği geniş aile, olumlu geleneklerin geleceğe intikalini sağlayabilir. Böylece sağlanan bir süreklilikle kuşaklar arasındaki kopukluğun acıları yaralayıcı bir boyuta ulaşmaz. Aktaş, bu noktada geleneksel geniş ailenin köklü bazı adetlerinin İslam'a uygun olmadığını ve bunların tevhidi dünya görüşü olarak yeniden tashih edilmesi gerektiğini vurgular. Tevhidi ailenin, yabancılaşmaya, anomiye, bencillığe ve yalnız kalmışlık duygusuna, üretim ve tüketimde savurganlığa, kadınların iş hayatında bunaltılmasına, kuşaklar arasındaki kopukluğa, çocukların kreşlere ve yaşlıların huzurevlerine terk edilmesine karşı uygun bir cevap sunacağını dile getirir.

Netice olarak, modernizenin acımasız saldırıları karşısında Müslüman aile yapımızı korumak ve kollamak, var oluş köklerimize yeniden dönmekle sağlanabilir. Bilmeliyiz ki, Müslüman aile Müslüman toplumun temel direğidir. Bu direk yıkılırsa -ki İslam düşmanlarının ilk hedefi budur- toplumumuzun ayakta kalması mümkün değildir. Televizyonuyla, sinemasıyla, müziğiyle, edebiyatıyla, içimize sızıp bizi yok etmeye çalışanlara karşı bütün gayretimizle bu nezih kurumu korumak ve yaşatmak zorundayız. Bu yolda Peygamber varisi rabbani âlimler rehberliğinde birbirimize destek vermek zorundayız. Asla yıkılmadan, dimdik ayakta kalarak, insanlığın huzur ve mutluluk ümitlerini kendi huzur ve mutluluğumuzla yeşertmek zorundayız. Çare, her durumda olduğu gibi Kur'an ve Sünnet'e sımsıkı sarılmak. Bugün ateşten bir kor olsa da çare bu. Başka yol yok!..

KADER - 1

Fazlı BİLİR

Giriş

İnsanların doğuştan bir bilgiye sahip olmadığı¹ her şeyin bilgisinden uzak yaratıldığı malumdur.² Doğuştan mahrum olduğumuz ilim; bir şeyin mahiyetini anlama,³ duyuların sahasına giren her şeyi tanıma,⁴ malum olanın olduğu hal üzerine bilinmesi,⁵ eşyanın mahiyetini idrak etme⁶ kısaca bahse konu her şey hakkındaki bilgidir.⁷ İlim; hak ve hakikati bulmanın ve teslim olmanın anahtarıdır.

İlimsizlik sapmanın ilk sebebi-
dir.⁸ İslam daha ilk ayetinde ilme teşvik etmiş⁹ ve Allah'a yaklaşma ve takva vesilesi saymıştır.¹⁰ Zira ilim ve alim Allah (cc)'dan başka ilah olmadığına bir şahittir.¹¹ Ancak ilim ehli Allah'ın ayetlerini anlar.¹² İlim bilemediğimiz veyahut mahiyetini idrak etmekte zorlandığımız bilgilerin (gaybın) doğruluğu hususunda kuvvetli doneler elimize verir. Bir ayet-i kerime'de şöyle buyrulmuştur:

"Sana Kitabı indiren O'dur. O'ndan, Kitabın anası (temeli) olan bir kısım ayetler muhkem'dir; diğerleri ise müteşabihdir. Kalplerinde bir kayma olanlar, fitne çıkarmak ve olmadık yorumlarını yapmak için ondan müteşabih olanına uyarlar. Oysa onun tevilini Allah'tan başkası bilmez. İlimde derinleşenler ise: "Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır" derler. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp düşünmez."¹³ Dikkat edilirse muhkem ayetlerin bilgisi/idraki müteşabih ayetlerin de tasdikine vesile olmuştur. Dolayısıyla ilim idrak sahamızın dışındaki alanları da kavramamız için anahtar rolündedir. M. Hamdi Yazır, ayetin tefsirinde şunları kaydetmektedir:

"Allah Teâlâ'ya yerde ve gökte, bütün zamanlarda ve bütün mekânlarda gizli, meçhul bir şey bulunmadığı halde, O'ndan başkasına böyle olmadığı gibi, bütü-

nüyle hakikat olan ilâhî kitapta dahi hal böyledir. "O'nun ilminden hiçbir şey kavrayamazlar."¹⁴ "Allah bilir, siz ise bilmezsiniz."¹⁵ Zira meçhul meçhul ile şüphe şüphe ile hallolmaz. Meçhuller bilgi ile ve o bilgilerin kuvvet derecesine bağlı olarak hallolur. Öğretim ve irşad, bilgiler üzerine meçhulleri sezdirmek ve o bilinmeyenleri bilinenlere dönüştürmektir. Öğrenende bilgi arttıkça, öğretmen kendi bilgi derecesine göre, onun önüne bilinmesi gereken konuları sürer, sonra da onları çözdürür. Bundan dolayı bilinmeyi sezebilmek de onu bilmenin ön şartı olur. Cenab-ı Hak kullarına hakikat bilgisini böyle ihsan eder. Önce kendini ve başkasını ayıran bir muhkem ilim bahşeder. Sonra belli belirsiz olarak meçhul şeyleri sezdirir. Bunları basamak basamak muhkem bilgiler şekline dönüştürerek yakın bilgiler haline getirir. Hikmet düzeninde ilim dahi varlıktaki dü-

¹ Bkz. Nahl Suresi: 78

² Fahrüddin Er-Râzi; age- c.14, sh. 304

³ Mevlüd Sarı – El Mevarid- s. 1049

⁴ Prof. Şerafettin Gölcük – Kelam – sh. 87

⁵ İmam Nesefi – Bahrul Kelam – sh. 15

⁶ Eşya kelimesi "şey" kelimesinin çoğuludur. Her şey manasına gelmektedir.

⁷ Şerafettin Gölcük – age-

⁸ Bkz. Yusuf Suresi: 40

⁹ Bkz. Alak Suresi: 1-5

¹⁰ Bkz. Fatır Suresi: 28

¹¹ Bkz. Al-i İmran Suresi: 18

¹² Bkz. Ankebut Suresi: 43

¹³ Al-i İmran Suresi: 7

¹⁴ Bakara Suresi: 255

¹⁵ Bakara Suresi: 232

zen gibi sistemli bir şekilde akar gider. Allah'ın bilgisi ise sonsuzdur. Sonradan olma (hâdis) olan insan bilgisi hiçbir zaman ve hiçbir şekilde buna eşit olamaz, onu ihata edip boyutlarına ulaşamaz. Böyle olduğunu bilmek, sonsuza dek ilim ve öğrenme yolunda yürümek de en büyük ilim, en büyük marifettir. Bundan dolayı insan ilimde hangi mertebeye ulaşmış olursa olsun, yine de önünde yığınla bilinmesi gereken meçhuller bulunduğunu sezmek ihtiyacıdır. Bu bilinmeyen meçhulü sezmek ise müteşabihat karşısında bulunduğunu bilmektir."

Tarih boyunca insanlar üzerinde haksız yere egemenlik kuran bazı zümreler "kendilerinde başkalarında mevcut olmayan bir ilim" olduğunu iddia etmişlerdir. Esasen sahih ve yeterli bir bilgiye sahip olup da iyi niyetli olan her insan hâkimiyetin Allah'ın hakkı olduğunu bilir. İlme ulaşmanın belirli vasıtaları vardır. İnsanlar için ilme ulaşmanın vasıtaları yaratılmıştır.¹⁶ İlim öğrenmenin vasıtalarını beyan eden Allah (cc)'dır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur: "Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz, gönül, bunların her biri yaptıklarından sorumludurlar."¹⁷ Ayet-i kerime hakkında bilgi sahibi olmadığımız şeylerin arkasına düşmemizi yasaklamaktadır.¹⁸ Ayette geçen "Takfu" kelimesi, peşine düşme izini takip etme manasındadır.¹⁹ Bununla birlikte ayetin ilmin vasıtalarını da zikrettiği sabittir. Buna göre ilmin vasıtaları üçtür.

Bunlar; duyu organlarının faaliyetleri, akıl yürütme ve haberdır.

İmam Şehristani (rh.a) değişik kaynaklara dayanarak şeytanın cevaplanması isteği ile 7 soru sorduğunu kaydetmektedir. Sorular şunlardır:

Allah benim kâfir olacağımı bildiği halde neden yarattı?

Beni neden mükellef kıldı? Âdem'e secdeyi neden emretti?

Secde etmeyince beni neden lanetledi?

Neden Âdem'i ve çocuklarını kandırmama fırsat verdi?

Peki, O'ndan mühlet istediğinde neden bana mühlet verdi? O'na şöyle demiştim: "Diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver." Buyurdu ki: "Muhakkak sen, belli vakte kadar mühlet verilmişlerdensen."²⁰

Sorular karşısında Allah meleklerle şöyle buyurmuştur: "Ben, O Allah'ım ki Ben'den başka ilah yoktur. Yaptığımdan sual edilmez. Yaratılmışların yaptıkları ise sorguya tâbidir."

İmam Şehristani tespitlerine şöyle devam etmektedir: "Bütün küfür ve bidat fırkalarının dayandığı nokta O'nun emrini inkâr etmek ve nass karşısında hevaya meyletmektir. Müşriklerin söylediği; "Yoksa beşer mi bize yol gösterecek?"²¹ lafıyla İblis'in söylediği "Çamurdan yarattığın bir varlığa mı secde edeceğim?"²² sözü arasında hiçbir fark yoktur. Allah (cc) durumun genel olduğunu bil-

direrek şöyle buyurmuştur: "İnsanları iman etmekten alıkoyan, 'Yoksa Allah bir beşeri mi peygamber gönderdi?' iddiasından başkası değildir."²³ Nass karşısında büyükmek İblis'in karakteridir: Sana emrettiğimde secde etmene engel olan nedir? Dedi ki: Ben ondan daha üstünüm."²⁴ Müşrikler de şöyle demiştir: "Ben, zavallı ve nerdeyse konuşamayan bu kimseden daha üstün değil miyim?"²⁵ Bütün müşrikler sebep aynı olduğu için aynı yolu takip etmiştir.²⁶ "Daha öncekiler de aynen onların söyledikleri gibi söylediler. Kalpleri benzeşmiştir."²⁷ Bununla birlikte aklın hükümlerini Allah'ın hükümleri gibi göstermek de büyük bir yanıltır. "Bizim için iyi olan Hak için de iyi, bizim için kötü olan hak için de kötüdür" diyen kimse, Allah'ı insanlara teşbih etmiş olur.²⁸ Son zamanlarda ortaya çıkan küfür, bidat ve şüphelerin kaynağı ilk devirlerde ortaya çıkmıştır. Allah da bu yüzden şöyle buyurmuştur: "Şeytanın adımlarını izlemeyin."²⁹ Allah Rasülü (sav)' de ümmetimizin sapkın fırkalarından her birini geçmiş ümmetlerden birine benzeterek şöyle buyurmuştur:³⁰ "Kaderiye bu ümmetin Mecusileri, Müşebbihe Yahudileri, Râfiziler ise Hristiyanlarıdır."³¹

Allah (cc) hakiki iktidar hususunda insanlığı şu şekilde uyar-maktadır: "O, yaptığından sorumlu olmaz, onlar ise sorumlu tutulacaklardır."³² Bir kimse başkasına, "Bunu niçin yaptın?" dese, bu soru, ancak soran kimsenin ken-

¹⁶ Fahrüddin Er-Râzi; age- c.14, sh. 304

¹⁷ İsra Suresi: 36

¹⁸ İmam Kurtubi -age-

¹⁹ Fahrettin Razi; age- c.14, sh.478-479

²⁰ Araf Suresi: 13

²¹ Tegabün Suresi: 6

²² İsra Suresi: 60

²³ İsra Suresi: 94

²⁴ Araf Suresi: 11

²⁵ Zuhur Suresi: 52

²⁶ Bkz. Yunus Suresi: 74

²⁷ Bakara Suresi: 118

²⁸ Günümüzde yaygın olan halkın hükmü

hakkın hükmüdür sözü büyük bir alan ve

safsataştır. Halkı ilahlaştırmaktır.

²⁹ Bakara Suresi: 168

³⁰ İmam Şehristani; el Mîlel ve'n Nihal- sh. 14-17

³¹ Müstedrek

³² Enbiya Suresi: 23

disine soru sorulanan ya amiri olduğunu gösterir ya da daha bilgili olduğunu. Allah hakkında böyle bir şey düşünülemez.³³ Bununla birlikte Allah'a dua etmek O'nu sorgulamak değildir aksine teşvik edilmiştir.³⁴ Kaderi baha ne ederek duadan istigna etmek Allah'ın emrini hafife almaktır.³⁵ Allah'ın fiilleri hakkında meraktan kaynaklanan soru sormak da sorgulamak kısmına girmez. Allah (cc) şöyle buyurmuştur: "Hani Rabbin meleklere: "Muhakkak ben yeryüzünde bir halife yaratacağım." demişti. "Biz seni hamdinle tesbih ve takdis edip dururken orada fesat çıkartacak, kanlar dökecek bir kimse mi yaratacağın?" demişlerdi."³⁶ Melekler bu soruyu hayret manasında sormuşlardır.³⁷ Ayrıca Allah'ın hükümlerinin hikmetini merak etmek sorgulamak değildir gerçek âlimlerin vafıdır.³⁸

İslam'ın ameli esasları insanların adil bir şekilde yaşamalarına vesile olurken itikadi esasları da sağlam ve huzurlu bir şekilde yaşamalarının sebebidir. Aslında amel ile itikad arasında kopmaz bir bağ vardır. İmanı kuvvetli olan kimseler daha sağlam bir şekilde ibadet ederler. İmanı olmayan kimselerin ise ibadetleri makbul değildir. İslam itikad sahasının en önemli esaslarından birisi de kaderdir. Bu makalede kader inancını Aristo mantığından uzak olarak açıklamaya çalışacağız. Açıklama derken kaderin mahiyetinin anlaşılması gerektiğini bu yazıda göstermeye gayret edeceğiz. Evet, kader, hiçbir mantıki, ilmi, bilimsel vs. metot-

larla açıklanamaz. Kader açıklanamaz iman edilir.

Kader

Kader meselesi iman meselesi olduğu gibi Allah (cc)'nın hâkimiyetinin tecelli ettiği bir alandır. İnsanoglu'nun istediği her şeyi yapmaması ve ölüm ile hayatının sona ermesi hâkimiyetin sahibi olmadığının en açık işaretlerinden birisini oluşturmaktadır. Peygamberimiz (sav) Efendimiz de bu hususta sahabelerine sık sık eğitim vermiştir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: « "Peygambere Allah'ın takdir ettiği, mubah kıldığı şeyde bir darlık yoktur, bundan evvel geçen bütün Peygamberler hakkında Allah'ın sünneti böyle ve Allah'ın emri biçilmiş bir kader bulunuyor." »³⁹

Hz. Peygamber (sav) bir gün yere çubukla, kare biçiminde bir şekil çizdi. Sonra, bunun ortasına bir hat çekti, onun dışında da bir hat çizdi. Sonra bu hattın ortasından itibaren bu ortadaki hatta istinad eden bir kısım küçük çizgiler attı. Resûlallah (sav) bu çizdiklerini şöyle açıkladı: "Şu çizgi insandır. Şu onu saran kare çizgisi de eceldir. Şu dışarı uzanan çizgi de onun emelidir. Şu küçük çizgiler de musibetlerdir. Bu musibet oku yolunu şaşıarak insana değmese bile, diğer biri değer. Bu da değmezse ecel oku değer."⁴⁰ Hayatımızdaki aşamadığımız çizgiler o kadar çoktur ki... Kimse doğacağı zamanı, ailesini, rengini seçmemiştir. Hatta var olup olmayacağı noktasında bir soru ile de muhatap olmamıştır. Onu bir irade yaratmış ve dilediği zaman

ve şekilde dünyaya göndermiştir. Bu menzilde iken insanın (izafî olarak) güç ve kuvvet kazandığı buluş çağında kaderi inkâr etmesinin hangi mantığı olabilir?

Esasen iman insanın hayatının çizgilerini kendisinin belirleyemeyeceğini tasdik etmektir. Nitekim Resul-i Ekrem (sav) şöyle buyurmuştur: "(İman) Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Peygamberlerine ve âhiret gününe iman edip hayıryla, şerriyle kadere de inanmandır."⁴¹ İslam âlimleri hadis-i şerifin İslam'ın aslından olduğunda ittifak etmişlerdir.⁴² Hadis kadere inanmanın imanın rûknü olduğunu ortaya koymaktadır.⁴³ Aslında kaderi inkâr edenler de kaderin kapsamı içerisinde. Bir ayette Allah (cc) şöyle buyurmaktadır: "Öyleyse, Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden veya ayetlerini yalanlayanlardan daha zalim kimdir? Kitap'tan kendilerine bir pay erişecek olanlar bunlardır. Nihayet elçilerimiz, hayatlarına son vermek üzere kendilerine gittiklerinde onlara diyecekler ki: "Allah'tan başka tapdıklarınız nerede?" "Onlar bizi (yüzüstü) bırakıp kayboldular" diyecekler. (Böylelikle) Bunlar, gerçekten kâfirler olduklarına kendi aleyhlerinde şahadet ettiler."⁴⁴

Ayet-i kerime'de zikredilen "kitaptan kendilerine pay erişecek kimselerle" ilgili tefsirlerde değişik açıklamalar yer almıştır. İmam Kurtubi (rh.a) şunları kaydetmektedir: "Yani, İbn Zeyd'den nakledildiğine göre, onlar için takdir edilip yazılmış bulunan rızık, ömür ve amel neyse onlara

³³ Fahrudin Er-Râzi; Tefsir-i Kebir Mefâtihu'l-Gayb- c. 16 sh. 117-118

³⁴ Bkz. Bakara Suresi: 186

³⁵ M. Hamdi Yazır; age

³⁶ Bakara Suresi: 30

³⁷ Vehbe Zuhayli; et-Tefsirü'l-Münir- c. 1, sh. 109

³⁸ İmam Gazali; İhya-ı Ulumiddin- c.1, sh. 85

³⁹ Ahzab Suresi: 38

⁴⁰ Buhari

⁴¹ Müslim

⁴² Nazım Muhammed Sultan; Ana Çizgileriyle İslam (Nevevi Kırk Hadis Şerhi)- sh.48

⁴³ Nazım Muhammed Sultan; Ana Çizgileriyle İslam (Nevevi Kırk Hadis Şerhi)- sh.48

⁴⁴ Araf Suresi: 37

Kader, ezelden ebede kadar olmuş ve olacak şeylerin hepsinin zamanının, yerinin ve nasıl olacaklarının Allah tarafından ezelde bilinmesi ve bu bilgiye uygun olarak takdir ve irade edilmesidir. Kaza ise ezelde, Allah tarafından bilinen ve takdir edilen şeylerin, zamanı ve yeri girdiğinde, ezeldeki bilgi ve takdire uygun olarak, Allah tarafından yaratılmasıdır. Kâinatta her şey, kaza ve kadere bağlıdır. Allah'ın takdir ve iradesinin dışında hiç bir şey olmaz. Kadere iman; iyi-kötü, hayır-şer ne varsa hepsinin Allah tarafından ezelde takdir edilip zamanı gelince de yine Allah tarafından bu takdire göre yaratıldığına inanmak demektir.

erişecekti. İbn Cübeyr ise, bedbahtlık ve mutluluk, İbn-i Abbas, hayır ve şer türünden, Taberî'nin tercih ettiği görüşe göre de anlam şöyledir: Onlara ne yazılmışsa; yani hayır, şer, rızık, amel ve ecel

türünden kendileri için ne takdir edilmişse onlara erişecektir. Bu da İbn Zeyd, İbn Abbas ve İbn Cübeyr'den az önce nakledilenlere uygun bir açıklamadır. Daha sonra şöyle der: Nitekim bundan sonra yüce Allah: "Nihayet ruhlarını almak için elçilerimiz onlara geldikleri vakit" diye buyurmaktadır ki, ölüm meleşini elçilerini kastetmektedir. Burada sözü geçen "kitap"la Kur'an-ı Kerim'in kastedildiği de söylenmiştir. Çünkü kâfirlerin görecekları azap onda söz konusu edilmiştir. "Kitap"ın Levh-i Mahfuz olduğu da söylenmiştir.

el-Hasen b. Ali el-Hulvanî şunu nakletmektedir: Ali b. el-Medîni bana yazdırarak şöyle dedi: Ben, Abdurrahman b. Mehdi'ye kadere dair soru sordum, bana şöyle dedi: Her şey bir kader ile. İtaat ve masiyet de bir kader ile. Masiyetler kader ile değildir, diyenlerin iftirası çok büyüktür. Yine Ali der ki: Ayrıca Abdurrahman b. Mehdi bana şunları söyledi: İlim, kader ve kitap aynı şeylerdir.

Daha sonra Abdurrahman b. Mebdî'nin bu söylediklerini Yahya b. Said'e arz ettim de şöyle dedi: Bundan sonra artık ne az bir şey kalmıştır, ne de çok bir şey. Yahya b. Maîn rivayetle der ki: İbn-i Abbas'dan yüce Allah'ın: "Onların kitaptan nasıpları neyse kendilerine erişecektir" buyruğu hakkında şöyle dediğini nakletmektedir: Bazı kimseler kaçınılmaz olarak mutlaka bir takım amelleri yaparlar." Dolayısıyla kader kendisini inkâr edenlerinde kaçınmayacağı bir esastır.

Kader, ezelden ebede kadar olmuş ve olacak şeylerin hepsinin zamanının, yerinin ve nasıl olacaklarının Allah tarafından ezelde bilinmesi ve bu bilgiye uygun olarak takdir ve irade edilmesidir. Kaza ise ezelde, Allah tarafından bilinen ve takdir edilen şeylerin, zamanı ve yeri girdiğinde, ezeldeki bilgi ve takdire uygun olarak, Allah tarafından yaratılmasıdır. Kâinatta her şey, kaza ve kadere bağlıdır. Allah'ın takdir ve iradesinin dışında hiç bir şey olmaz. Kadere iman; iyi-kötü, hayır-şer ne varsa hepsinin Allah tarafından ezelde takdir edilip zamanı gelince de yine Allah tarafından bu takdire göre yaratıldığına inanmak demektir.⁴⁵ Kaza ve Kader kelimeleri, umumiyetle, ikisi de bir arada kullanılır. Bu kelimelerden; biri diğerinin lâzım'ı olmakla beraber; mezhepler arasında kullanılışlarında ihtilâf vardır. Meselâ, Matridilerin Kaza diye tarif ettiğini, Eş' ariler Kader diye tarif ederler. Kader, bir şeyin esası; Kaza da onun tafsilatıdır.⁴⁶

Kader ve kaza kelimeleri Kur'an-ı Kerim'de değişik manalarda kullanılmaktadır. Bunlardan birisi yaratmak manasıdır.⁴⁷ "Emir ve hüküm" manasında da kullanılmıştır: "Rabbim, kendin başkasına kulluk etmeyin, ana ve babaya iyi muamele edin diye kaza etti/ hükmetti."⁴⁸ Ayette zikredilen "kaza" kelimesinin manası, neshi kabul etmeyen kesin ve katî hüküm demektir.⁴⁹ Kaza ve kader Kur'an'da ilan ve beyan⁵⁰ bir işi sağlam yapmak⁵¹ takdir

⁴⁵ Ömer Nesefî; İslam İnancının Temelleri Akaid- sh. 139

⁴⁶ Ömer Nesefî; İslam İnancının Temelleri Akaid- sh. 139-140

⁴⁷ Bkz. Fussilet Suresi: 9-10

⁴⁸ İsrâ Suresi: 23

⁴⁹ Bazı mutasavvıflar bütün insanların iradi olarak Allah'a ibadet ettiğini söz gelimi güneşe secde edenin aslında güneşi yaratan Allah'a ibadet ettiklerini iddia etmektedirler. İşte bu ayet (İsrâ Suresi: 23) mutasavvıfların sözlerinin batıl olduğunu ortaya koymaktadır. Zira eğer bu ayette geçen "kaza" kelimesini is-

tihali olarak anlamış olsa idik hakikatte anne ve babasına isyan eden kimsenin olmaması lazım idi. Ayetteki kaza kelimesi açıktır ki; emir ve hüküm manasında kullanılmıştır.

⁵⁰ Ömer Nesefî; İslam İnancının Temelleri Akaid- sh. 141

⁵¹ İmam Kurtubî; age- c.10, sh.331

etmek gibi manalarda kullanılmıştır.⁵²

Yaratılan her şey de bir takdir ve kader olduğu muhkem nassla sabittir: « "Her şeyi yaratıp onu inceden inceye takdir ve tayin etmiştir."⁵³ Yani O, yanılarak herhangi bir şey yaratmış değildir.⁵⁴ Allah (cc) yukarıdaki ayette zatını büyüklük sıfatıyla tavsif etmiştir.⁵⁵ Anlaşılmaktadır ki; kadere iman, imanın bir rüknüdür: "Kul, hayrıyla, şerriyle kadere inanmadıkça, kendine isabet edecek şeyi atlatmayacağını, kaçacak olan şeyi de yakalamayacağını bilmedikçe iman etmiş olmaz."⁵⁶ Bu hadis, kadere iman etmeyenlerin müslüman olmadığını ortaya koymaktadır.⁵⁷ Bir başka hadiste de şöyle buyrulmuştur:

"Cennetlik olan kimsenin ameli, cennet ehlinin ameliyle sonlanır; (daha önce) ne çeşit amel yapmış olursa olsun. Cehennemlik olanın ameli de cehennem ehlinin ameliyle sonlanır, hangi çeşit amel ile amel etmiş olursa olsun!"⁵⁸ Herkes, (yazıldığı) ameliyle amel olacaktır!"⁵⁹ Hadis, ilm-i ilahinin sabit olması sebebiyle kaderin hiç değişmeyeceğini belirtiyor.⁶⁰ Allah (cc) şöyle buyurmuştur: "De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası başımıza gelmez."⁶¹ Zaten kaderin değişmesi Allah'ın ezeli ilmindeki değişimi ifade eder ki bu da mümkün değildir. Levh-i Mahfuz'da olabilecek değişimler ise kaderin değil yazının değişimidir ki; bu da Allah'ın ezeli ilminde mevcuttur.

Bir başka hadiste Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Sizden birinin yaratılışı, annesinin karında kırk günde cem olur. Sonra bu kadar müddette "alaka" olur. Sonra bu kadar müddette "mudga" olur. Sonra Allah bir meleği dört kelimeyle gönderir: (Bu melek) rızkını, ecelini, amelini, şaki veya said olacağını yazar, sonra ona ruh üflenir. Kendinden başka ilah olmayan Zat'a yemin olsun, sizden biri, (hayatı boyunca) cennet ehlinin ameliyle amel eder. Öyle ki, kendisiyle cennet arasında bir ziralık mesafe kaldığı zaman ona yazısı galebe çalar ve cehennem ehlinin ameliyle amel ederek cehenneme girer. Aynı şekilde sizden biri (hayatı boyunca) cehennem ehlinin ameliyle işler. Kendisiyle cehennem arasında bir ziralık mesafe kalınca yazısı ona galebe çalar ve cennet ehlinin ameliyle işleyerek cennete girer."⁶²

Bütün bu ayet ve hadislerden sonra anlaşılmıştır ki; kader hakkında şüphe etmek veya yalanlamak Allah (cc) ve Resul-i Ekrem (sav)'i yalanlamak manasındadır. Günümüzde ve geçmişteki bazı kimseler bu kadar hükümden sonra kader meselesi hakkında değişik tartışmaların içerisine girmişlerdir. Hâlbuki açık beyanlar hakkında tartışmak hidayetden sapma sebebidir.

Resul-i Ekrem (sav) şöyle buyurmuşlardır: "Bir kavm, içinde bulunduğu hidayetden sonra sapıtı ise bu, mutlaka cedel sebebiyle olmuştur."⁶³ Gerek ayet-i

Kader hakkında şüphe etmek veya yalanlamak Allah (cc) ve Resul-i Ekrem (sav)'i yalanlamak manasındadır.

Günümüzde ve geçmişteki bazı kimseler bu kadar hükümden sonra kader meselesi hakkında değişik tartışmaların içerisine girmişlerdir. Hâlbuki açık beyanlar hakkında tartışmak hidayetden sapma sebebidir.

Resul-i Ekrem (sav) şöyle buyurmuşlardır: "Bir kavm, içinde bulunduğu hidayetden sonra sapıtı ise bu, mutlaka cedel sebebiyle olmuştur." Gerek ayet-i kerime gerekse de hadis-i şerif muhkem nasslar etrafında yapılan gevezelikler, felsefi söylemler ve tartışmaların hidayetden dalaletе sürüklediğini açıkça ortaya koymuştur.

kerime gerekse de hadis-i şerif muhkem nasslar etrafında yapılan gevezelikler, felsefi söylemler ve tartışmaların hidayetden dalaletе sürüklediğini açıkça ortaya koymuştur.

Devam Edecek

⁵² Fahrüddin Er-Râzi; age- c.14, sh. 120

⁵³ Furkan Suresi: 2

⁵⁴ İmam Kurtubî; age- c.12, sh. 505

⁵⁵ Fahrüddin Er-Râzi; age- c.17, sh. 173-175

⁵⁶ Tirmizî

⁵⁷ İbrahim Canan; Kutub-i Sittü Tercüme ve

Şerhi- c.13, sh.543

⁵⁸ Tirmizî

⁵⁹ Müslim

⁶⁰ İbrahim Canan; age- c.13, sh.544

⁶¹ Tevbe Suresi: 51

⁶² Buhari

⁶³ Tirmizî

MESCİD-İ AKSA'NIN İŞGALİ ve SORUMLULUKLARIMIZ

M. Ali HAKBİLEN

Mescid-i Aksa, inşasına Hz. Davud (as) zamanında başlanmış ve Hz. Süleyman (as) zamanında tamamlanmış kutsal bir mekândır; Hz. Peygamber (as)'ın İsra ve Mirac olayının gerçekleştiği yerdir. Allah'ı Teâlâ'nın ve O'nun elçisi Hz. Muhammed (as)'ın övgüsüne mazhar olmuş bir Mescid'dir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de İsra Suresi'nin hemen ilk ayetinde "Bir kısım ayetlerimizi kendisine göstermek için, kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah yücedir. Gerçekten O, işiten görendir." (İsra, 17/1) buyrulurarak Mescid-i Aksa'nın kudsîyetine değinilmektedir. Mescid-i Aksa, Müslümanların ilk kiblesidir ve Harem mescidlerinin de üçüncüsüdür. Peygamber (as) bir hadis-i şeriflerinde "Yolculuk ancak şu üç mescidden birisine yapılır: Mescid-i Nebeviye, Mescid-i Haram'a ve Mescid-i Aksa'ya" buyurmuştur. Burada kastedilen yolculuk ise, ibadet kastıyla yapılan yolculuktur. Yeryüzünde var olan en eski mescidlerdendir. Nitekim Ebu Zer (r.a)'den gelen bir rivayette, "Peygamber Efendimiz (as), yeryüzünde kurulmuş ilk mescidin Mescid-i Haram, ikincisinin ise

Mescid-i Aksa olduğunu buyurduğunu" bize bildirmektedir.

Kur'an-ı Kerim'de, İsra Suresi'nde (ayet:1) Mescid-i Aksa'nın ismi açıkça belirtilirken bazı ayetlerde ise isim zikredilmeden Mescid-i Aksa'dan bahsedilmektedir. (Meryem, 18,11; Al-i İmran, 3/37, 39)

Peygamber Efendimiz (as)'ın 'Yolculuk üç mescidden birisine yapılır' hadisinden başka hadislerinde de, Mescid-i Aksa'nın fazilet ve ehemmiyetine değinilmektedir. Nitekim İbni Mace'den gelen bir rivayette Rasulullah (as) şöyle buyurmaktadır: 'Orası mahşer yeridir. Oraya gidip içinde namaz kılın. Çünkü orada kılınan bir namaz başka yerde kılınan bin namaz gibidir. Oraya zeytinyağını hediye edersen, aydınlatılmasında kullanılır. Kim bunu yaparsa oraya varmış gibi olur.' (İbni Mace, İkametüssala, 196) Yine bir başka hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (as); "Oraya (Mescid-i Aksa'ya) gidin ve içinde namaz kılın" buyurmuştur. Bu hadisin ravisi: "O zaman burası Daru'l-Harb'di (yani Müslüman olmayanların hâkimiyeti altındaydı)." Rasulullah (as) sözlerine daha sonra şöyle devam

etti: "Eğer oraya gidemez ve içinde namaz kılamazsanız kandillerine yakılmak üzere oraya zeytinyağı gönderin" buyurmuştur. (Ebu Davud, Kitabı's-Salat, 14) Burada zeytinyağının bir sembol olduğu söylenmiştir. Bununla kastedilmek istenen ise, buraya tevhid bayrağının dikilmesi suretiyle o mekânın gerçek kimliğine kavuşturulmasıdır. Yeryüzünün en faziletli mekânları camiler, camilerin de en faziletli Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevi ve Mescid-i Aksa'dır. Bu üç camide kılınan namazların diğer camilerde kılınan namazlardan çok daha fazla sevaplı olduğu hadisi şeriflerde bize bildirilmiştir.

SİYONİST TERÖR DEVLETİ MESCİD-İ AKSA'YI YIKMAK İSTİYOR!..

Allah'ı Teâlâ'nın ve O'nun elçisi Hz. Muhammed (as)'ın övgüsüne mazhar olan mübarek mekân Mescid-i Aksa, 44 yıldan beri Siyonist terör devletinin işgali altında bulunmaktadır. Bu işgal, sadece Filistinli Müslümanların değil bütün dünya Müslümanlarının yüreğini yakan bir kor gibi acı vermektedir. 6 Haziran 1967'de işbirlikçi Arap ve Arap olmayan bölge rejimlerinin ihaneti ve Batılı em-

Mescid-i Aksa adım adım yıkılıyor

NEREDESİNİZ...

Terör devleti İsrail'in, direnişin ve özgürlüğün vazgeçilmez sembolü olan el-Aksa Mescidi'ne yönelik sürdürdüğü yıkım çalışmaları tehlikeli boyutlara ulaştı. Siyonist İsrail'in bir yandan Filistinlilere uyguladığı soykırımlar sürerken öbür yandan Mescid-i Aksa'nın altını kazarak yıkımı hızlandırmak için çalışmalara hız veriyor. Dünyayı Gazze'de uyguladığı soykırımla oyalayan ve gözleri Gazze'ye çeviren Terör Devleti İsrail, Mescid-i Aksa'yı yıkma planlarına da hız verdi.

peryal devletlerin destek ve yardımı neticesinde, Siyonist işgalciler tarafından Kudüs'ün tamamı işgal edilerek, Müslümanların ilk kiblesi Mescid-i Aksa da mahzun ve tutsak hale getirilmiştir. Şair'in dediği gibi, Mescid-i Aksa, 44 yıldan beri bir çocuk gibi ağlamaktadır. Elbette sadece mahzun ve tutsak olan Mescid-i Aksa değildir; Mescid-i Aksa ile birlikte Kubbetu's-Sahra'nın da içinde bulunduğu Harem-i Şerif, Kutsal belde, Peygamberler şehri Kudüs, Filistin ve hatta bütünüyle bir İslam dünyası tutsak ve mahzun bir haldedir. Eğer İslam dünyası böyle tutsak olmasaydı, Müslümanların ilk kiblesi Mescid-i Aksa bunca yıldır Siyonist katiller güruhunun elinde tutsak ve mahzun kalabilir miydi? Ne yazık ki, 19. yüzyılın sonlarından itibaren İslam dünyasına yönelik başlayan istila ve işgal, bütünüyle İslam ümmetini de tutsak

ve mahzun hale getirmiştir. İlk kiblemiz Mescid-i Aksa'nın kurtuluşu, Filistin'in, Filistin'in kurtuluşu İslam dünyasının, İslam dünyasının kurtuluşu ise Ümmetin yeniden kıyamı ile yeniden dirilişi ile mümkün olacaktır. Dolayısıyla ümmet kurtulmadan, Mescid-i Aksa'nın da, Mescid-i Haram'ın da ve Mescid-i Nebevi'nin de kurtulması mümkün değildir.

Siyonistler, yüzyıllardır batıl ve çağdışı inançları nedeniyle, Mescid-i Aksa'nın Süleyman heykelinin, diğer adıyla Siyon mabedinin bulunduğu yere yapılmış olduğunu iddia etmektedirler. Bu nedenle de Mescid-i Aksa'yı yıkarak onun yerine daha önce var olduğunu iddia ettikleri Süleyman heykeli dikmek istemektedirler. Bu amaçla da, Mescid-i Aksa'yı yıkmak için de, insanlık dışı her türlü hile ve tuzaga başvurmaktadırlar. Nite-

kim bu amaca yönelik ilk denemelerini 21 Ağustos 1969 tarihinde Denis Ruhan adlı fanatik bir Siyonist'in, Mescid-i Aksa'yı yakma girişiminde bulunmasıyla gerçekleştirmişlerdir. Ne yazık ki bu olayda, Mescid-i Aksa büyük zarar görmüştür; nitekim Mescid'in tarihi minberi tamamen yanarak yok olmuştur. Daha sonraki yıllarda da, Siyonist terör devletinin teşvik ve yardımıyla bu tür bireysel sabotaj ve saldırılar artarak devam etmiştir. Bu saldırı ve sabotajların en kanlılarından birisi ise 8 Ekim 1990 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Eli kanlı Siyonistler tarafından bu saldırıda 30 Müslüman şehid edilmiş, 800 Müslüman ise yaralanmıştır. Kudüs katliamı olarak tarihe geçen bu saldırı, ırkçı Siyonist İsrail yönetiminin eli kanlı fanatik Siyonist militanları kışkırtması ile gerçekleştirilmiştir.

Mescid-i Aksa'yı yıkmak için yapılan bireysel saldırıların yanında, işgalin ilk günlerinden itibaren Siyonist işgalci devlet de bu yıkım faaliyetini sürdürmüştür. Siyonist terör devleti tarafından devam ettirilen bu yıkım girişimlerinin en ciddi olanı Mescid-i Aksa'nın altında tünel kazma faaliyetleridir. Bu tünel faaliyetleri Mescid-i Aksa ile Kubbetu's-Sahra'nın da içinde bulunduğu Harem-i Şerif bölgesinin tam altında gerçekleştirilmektedir. İşgalci Siyonist devlet, kazılan tünelin amacının farklı olduğunu söylese de, tünel kazmadan asıl amaç, Mescid-i Aksa'nın altında çukurlar şeklinde boşluklar oluşturmak ve ilerleyen yıllarda bu mukaddes mabedin kendiliğinden çökmesini sağlamaktır. Ne yazık ki, Siyonist terör devletinin, diğer dinlerce de kutsal sayılan bu mekâna yönelik gerçekleştirdiği bu vahşice eylemine, kimi bölge ülkelerinden ve uluslararası bazı kuruluşlardan çok cılız tepkiler gelmiştir. Bu cılız tepkileri hiç de kaale almayan Siyonist devlet, hiçbir kural tanımadan Mescid-i Aksa'yı yıkma faaliyetlerini pervasızca bugün dahi devam ettirmektedir.

Mescid-i Aksa'ya ilk yakma girişiminden bu yana tam 40 yıl geçmiştir. Bu 40 yıllık süre içerisinde de gözü dönmüş Siyonist katiller, çeşitli tarihlerde Mescid-i Aksa'ya yönelik yakma, bombalama ve dinamitleme faaliyetlerini her fırsatta devam ettirmişlerdir. Ve halen de Mescid-i Aksa'ya yönelik Siyonist tehdit ve tehlike devam etmektedir. Eğer Müslümanlar sorumluluklarının gereğini yerine getirmezlerse bu tehdit, Siyonistlerin batıl itikatlarıncı kutsal sayılan Siyon mabedinin ya da Süleyman heykelinin Mescid-i Aksa'nın yerine dikilinceye kadar devam edecektir. Dolayısıyla Siyonist işgalcilerin, Mescid-i Aksa'yı

yıkma girişimlerinden vazgeçmeleri mümkün değildir. İrkçı Siyonistlerin Mescid-i Aksa'yı yıkma amacının yanında başka amaçları vardır; bu amaçlardan –belki denen önemlisi, dünya Müslümanlarının Kudüs'le olan gönül bağını devam ettiren bu kutsal mabedi ortadan kaldırmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için Siyon mabedi ve Süleyman heykeli efsanesinden de yararlanılmaya çalışmaktadırlar. Bilindiği üzere Filistin davasına İslâm ümmeti nezdinde kudsiyet kazandıran en önemli unsur, o toprakların bağrında barındırdığı kutsal Mescid-i Aksa'dır. İşgalci Siyonist güçler bu kutsal mabedin ortadan kaldırılması durumunda Müslümanların bu davaya öncelik vermelerinin en önemli sebebinin ortadan kaldırılmış olacağını umuyorlar.

MESCİD-İ AKSA VE SORUMLULUKLARIMIZI..

Kudüs, Mescid-i Aksa ve Kubbetu's-Sahra, Müslümanlarca kutsal kabul edilen mekânlardır. Mescid-i Aksa, Müslümanlar için yeryüzünde inşa edilen ikinci mescittir. Bu Mescid, Hz. İbrahim (as) tarafından yeryüzünde inşa edilen Mescid-i Haram'dan 40 sene sonra inşa edilmiştir. Mescid-i Aksa, Müslümanların namazlarını yöneterek kıldıkları iki kiblede ilkidir. Müslümanlar, Hicretin 16-17'nci ayına kadar Mescid-i Aksa'ya yönelerek namazlarını kılmışlardır. Dolayısıyla bu mekânlar, bütün Müslümanlar tarafından sahiplenilmesi ve korunması gereken mekânlardır. Ayrıca hem Kur'an-ı Kerim'de ve hem de Hz. Peygamber Efendimizin hadislerinde, bu Mescid'in kudsiyetine değinilmiştir. Ancak ne yazık ki, bu kadar kutsal olan bu mekânlar, bugün, çağdaş emperyal Haçlı güçlerince desteklenen eli kanlı Siyonist katiller tarafından işgal edilmiştir. Ne

yazık ki, bu işgal, dünyada bir buçuk milyar civarında olduğu iddia edilen Müslüman nüfusa rağmen 60 seneden bu yana devam etmektedir. Oysa bu mekânların kutsallığı, her Müslüman'a bu işgali kaldırmak için, hiçbir Müslüman'ın 'bana ne' diyemeyeceği bir sorumluluk yüklemektedir. Çünkü bu sorumluluk, sadece Filistinli ya da herhangi bir bölgedeki Müslümanların yüklenebileceği bir sorumluluk değildir. Kudüs işgal altında kaldığı ve Mescid-i Aksa'nın mahzuniyeti devam ettiği müddetçe Müslümanlar, bu sorumluluktan asla kurtulamazlar.

Mescid-i Aksa davası, sadece Filistinli Müslümanlara emanet edilmemiştir. Bu Mescid, Allah Rasulü'nden, Hz. Ömer'den ve Selahaddin-i Eyyubi'den bütün Müslümanlara bir emanet olarak bırakılmıştır. Bu emanete sahip çıkmak ve onu korumak, Filistinli Müslümanların olduğu kadar, diğer coğrafyalarda yaşayan Müslümanların da görevidir. Dolayısıyla Müslümanlar bir ümmet bilinciyle, Mescid-i Aksa'ya sahip çıkmaları ve Siyonistlerin bu kutsal mekânları daha fazla kirletmelerine müsaade etmemeleri gerekmektedir. Ancak üzülererek belirtelim ki, kimi çevrelerce, Filistin meselesi ve Kudüs olayı, bunca katliama ve yerrinden yurdundan tehçire zorlanan milyonlarca Filistinli Müslüman'a rağmen hâlâ bir Arap-İsrail meselesi olarak görülmektedir. Oysa Kudüs ya da Mescid-i Aksa meselesi, İslam ümmetinin en önemli ve en yakıcı meselesidir. Çünkü bu kutsal beldede bütün Müslümanların ortak mukaddes değerleri çiğnenmektedir; orada Müslümanların ilk kibleleri ve haram mescidlerinin üçüncüsü olan Mescid-i Aksa'ları, Kudüs'leri ırkçı Siyonistler tarafından kirletilmektedir. Müslüman'ım diyen bir in-

san, buna bigâne kalabilir mi? Ben Müslüman'ım diyen bir insan, bu beldenin kudsiyeti bilinirken Kudüs meselesi sadece Filistinlilerin meselesidir, beni ilgilendirmez deme hakkını kendisinde görebilir mi? Bir Müslüman, İslam ümmetinin ilk kiblesi olan Mescid-i Akşa'nın, Siyonist işgalciler tarafından kirletilmesi karşısında duyarsız kalabilir mi? Elbette kalamaz, kalmamalıdır!. Çünkü mübarek Mescid-i Akşa'yı işgalden kurtarma davası sadece Filistinlilerin davası değil, bütün ümmetin davasıdır. Çünkü Kudüs, Mescid-i Akşa, İslam ümmetinin onurudur. Dolayısıyla Mescid-i Akşa'ya yapılan her saldırı, aynı zamanda ümmetin de onuruna yapılmış bir saldırıdır. Bugün çığnayan, kirletilen, sadece Filistin'in değil, aynı zamanda ümmetin de onurudur. Bu ümmetin üzerine düşen en önemli görev ise, bir an önce kendi onurunu kurtarmasıdır.

Kur'an-ı Kerim de, Hadis-i Şerifler de Kudüs'ümüzü, Mescid-i Akşa'mızı kurtarmak, en az Filistinli Müslümanlar kadar biz Müslümanların da sorumlu olduğunu göstermektedir. Çünkü;

1- Kudüs ve Mescid-i Akşa'nın bulunduğu Filistin toprakları, İslam'ın kutsal topraklarıdır. Allah'ü Teâlâ, İsra Suresi'nin birinci ayetinde "etrafı bereketli kılınmış" buyurularak, bu beldenin kutsallığına işaret etmektedir. Çünkü "etrafı bereketli kılınmış" yerlerden kasıt, başta Kudüs olmak üzere bütün Filistin topraklarıdır.

2- Filistin toprakları, Hz Muhammed (as)'ın İsra ve Mirac olayının gerçekleştiği mübarek topraklardır. Bu, yani İsra ve Mirac olayı, aynı zamanda Filistin topraklarına kutsiyet kazandırmış ve ayrıca diğer iki kutsal mekân Mescid-i Haram ile Mescid-i Akşa arasında da bir bağlantı kurmuştur.

3- Filistin toprakları peygamberler diyandır. Çünkü bu topraklar, birçok Peygamberin ya uğradığı ya da belirli bir süre ikamet ettiği topraklardır. Bütün peygamberler ise Allah'a ibadet etmek ve taguttan kaçınmak, yani tevhidi yeryüzüne egemen kılmak üzere gönderilmişlerdir. Dolayısıyla tevhidin şekillendirdiği bu toprakların gerçek varisleri de, bugün tevhid çizgisini devam ettiren Müslümanlar olmalıdır.

4- Müslümanların ilk kiblesi ve haram mescidlerinin üçüncüsü olan Mescid-i Akşa, Allah'ın ve Resulünün övgüsüne mazhar olmuş mübarek mekânlardır. Mescid-i Akşa, ibadet kastıyla ziyaret edilebilecek üç kutsal mekândan birisidir. Bu kutsal mekânların işgal altında tutsak ve mahzun kalmasına hiçbir Müslüman duyarsız kalamaz.

5- Filistin toprakları Raşid Halife'lerden ikincisi olan Hz. Ömer (ra)'ın kıyamete kadar gelecek olan bütün Müslüman nesillere bir emanetidir. Emanetlerin ise sahiplenilmesi ve korunması gerekir. Nitekim Yüce Allah, bir ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler! Allah'a ve Peygamberine hıyanet etmeyin ve bile bile size emanet edilen şeylere hıyanet etmeyin." (Enfal, 8/27)

6- Kudüs ya da Mescid-i Akşa davası, sadece bir avuç toprak ya da hükümrancılık/egemenlik meselesi değildir. Bu dava, bir inanç, bir akide davasıdır.

Bu ve benzeri başka nedenler, Mescid-i Akşa ya da Kudüs'ün ırkçı Siyonist işgalden kurtarılmasında bizim de en az Filistinli Müslümanlar kadar sorumlu olduğumuzu göstermektedir. Bu sorumluluk, savsaklanabilecek ya da ertelenebilecek bir sorumluluk değildir. Bu, mutlaka yerine geti-

rilmesi gereken bir sorumluluktur. Peygamber Efendimizin bir Hadis-i Şerifinde, bir İslam beldesi işgal edilirse, o beldedeki işgali kaldırmak için cihad etmek, her Müslüman'ın üzerine farz-ı ayın olduğunu buyurmaktadır. Bu Hadis-i Şerif de göstermektedir ki, her Müslüman'ın, işgal altında bulunan ve özellikle de Mescid-i Akşa ya da Kudüs'ün işgalden kurtarılması için mücadele etmesi, tıpkı namaz gibi üzerine farz ayın bir görevidir. Ve bu mücadelenin İslam ümmetinin bağına saplanan Siyonist işgal sökülüp atılacağı ve Mescid-i Akşa'mız ve Kudüs'ümüz kurtuluncaya kadar devam etmesi gerekmektedir. Bilinmelidir ki, işgal altında bulunan her İslam toprağının kurtarılması için verilecek mücadele de kutsaldır ve mübarektir.

Yazımızı, Büyük İslam Kumandanı Selahaddin-i Eyyubi'nin, Kudüs'ün Haçlı işgalinde bulunduğu dolaylı duyduğu üzüntüyü bir soru üzerine verdiği tarihi cevapla bitirelim. Büyük komutan cevabında şöyle diyordu; "Kudüs ve Beytü'l-Makdis, Mescid-i Akşa, Haçlıların işgali altında bulunduğu müddetçe ben nasıl olur da gülebirim, nasıl olur da sevinebilirim ve istediğim gibi nasıl olur da yemek yiyebilirim? Hele hele, gözüme uyku nasıl girebilir?"

İşte Allah'ü Teala, Peygamberler şehri, Hz. Ömer (ra)'ın emaneti olan Kudüs'ü Haçlı işgalinden kurtarmayı böyle bir komutana nasip etmişti. Siyonist işgal altında bulunan Kudüs, bugün de, kurtarılmak için, İslami duyarlılığa sahip böyle bir komutan beklemektedir. Bu topraklar geçmişte nasıl böyle büyük komutanlar çıkarmışsa, bugün de, yarın da benzeri komutanlar elbette ki çıkaracaktır. Yeter ki, biz isteyelim ve buna layık olalım!

GÖSTERİŞ İÇİN Mİ, ALLAH İÇİN Mİ?

Nuray BİLGİLİ

Oysa kendilerini yalnızca Allah'a ibadet etmeleri bütün içtenlikleriyle yalnız O'na iman ederek batıl olan her şeyden uzak durmaları, namazlarında devamlı ve duyarlı olmaları ve mallarını bencillik kirinden arındırılması için karşılıksız harcama denilen zekâtı vermekle emrolunmuşlardır. İşte bu dosdoğru dindir. (Beyyine-5)

Allah-u Teâlâ islam dinini son din olarak seçmiş, en güzel şekilde tamamlamış, kitabı Kur'an-ı Kerim ve Rasülü Hz. Muhammed (s.a.v)'in aracılığıyla insanlara bildirmiştir. İslam dini bu açıdan Allah-u Teâlâ tarafından biz insanlara gönderilmiş bir hayat nizamıdır. İslam dini içeriği itibariyle insanoğlundan her daim yalnızca Allah-u Teâlâ'ya itaat etmesini, itaatte ve ibadette Allah-u Teâlâ'ya hiçbir şeyi ortak koşmamasını, her şeyi elinin tersiyle iterek sadece Allah-u Teâlâ'ya tapmasını, vücudunun her hücrelerinde, her organında Allah-u Teâlâ ile olmasını yaşamının her anında Allah-u Teâlâ için adım atmasını istemektedir. Nitekim böyle bir yaşa-

mı tercih edenleri de "Müslüman" ismiyle zikretmektedir. Müslüman kişi ise sadece Allah-u Teâlâ'ya boyun eğer, itaat eder, her işini O'nun rızasını kazanmak için yapar ve yaptığı her işin ücretini yalnızca Rabbinden ister. Nasıl ki yeryüzündeki tüm canlı varlıklar Allah-u Teâlâ'nın emrine uygun ve O'nun rızasına hizmet etmektedir, insanoğlu da bu şekilde şeksiz şüphesiz Allah-u Teâlâ'ya itaat etmelidir. Ay, Güneş, yıldızlar, yer ve gök her lahza Allah-u Teâlâ'ya itaat ve teslimiyet içindedirler. Maddeler, bitkiler, hayvanlar, tüm mahlûkat yalnız Allah-u Teâlâ'ya itaatle mükelleftirler. İşte mahlûkatın en şerefli, en güzel suretle yaratılmış olan insan da yalnızca yaratıcısı, koruyucusu, rızık veren, hüküm koyanı olan Allah-u Teâlâ'ya itaat ve ibadet etmelidir. Gösterişten, riyadan ve münafıklıktan uzak durarak halisane bir kalple Allah-u Teâlâ'ya bağlanmalıdır. Hakkın takdirini kazanmak adına şan ve şöhret zilletine tamah etmeden yaptığı her amelin, her fiilin karşılığını Allah-u Teâlâ'dan umarak hareket etmelidir.

"Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı halde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan ve maruz kaldığı şiddetli yağmurun kendisini çıplak bıraktığı bir kayanın durumu gibidir. Onlar kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez." (Bakara-264)

Çıplak kalan bir kaya gibi yaptığımız her amelin heba olmasını ister miyiz? Yaptığımız iyi amellerin, güzel davranışların, ibadetlerin, hayır namına attığımız tüm adımların arkasında sırf gösteriş barındırıyor isek tüm bunların heba olacağı aşîkârdır. Zira rabbimiz ayeti kerimesinde muhteşem bir tasvirle bunu bize insanlara haber veriyor.

"..... O münafıklar Allah'ı kandırmaya çalışırlar. Halbuki Allah onların kendi kendilerini kandırmalarını sağlıyor. Onlar namaz için kalktıklarında insanlar görüp takdir etsinler diye gös-

teriş için kırlarlar. Allah'ı da pek az hatıra getirirler.” (Nisa-142)

İşte Allah-u Teâlâ kendi rızasının içinde barınmadığı her amelin, her fiilin ziyan olacağını bizlere bu şekilde bildiriyor. Gösteriş için namaz kılmanın, insanların görüp takdir etsinler diye ibadet etmenin Allah-u Teâlâ katında hiçbir hükmü yoktur. Savaşta, ilim öğrenmede, infak etmede hangi hareket ve davranış olursa olsun Allah-u Teâlâ'nın rızası güdülmeyen her amel riyakârlık sıfatı taşır. İşte yaşadığımız çağ bu hasletin fazlasıyla görüldüğü, yaşandığı bir çağ. Adeta insanları gösteriş için yarış eder halde. Hep “birileri ne der?” korkusuyla hareket ediliyor maalesef. “Rabbim bu duruma ne diyor, Rabbime nasıl hesap veririm?” sualleri zihinleri terk etmiş durumda. Artık kalplerimize gizlice sirayet etmiş olan bu kötü hasletten arınma zamanıdır. Müslüman'ım diyenlerin esas meselesi, iman meselesidir bu!

Konuyla bağlantılı olarak Allah Rasulü (s.a.v)'nün birkaç hadisi şerifiyle devam edelim:

Ebu Hureyre (r.a) şöyle demiştir: Ben Rasulullah (s.a.v)'i şöyle buyururken işittim: “Allah-u Teâlâ buyurdu ki: “Ben kendisine ortak koşulmaktan en uzak olanım. Kim işlediği bir amelde benden başkasına ortak koşarsa, o kimseyi bana ortak koştuğu amel ile baş başa bırakır, amelinin kabul etmeyip sevabından mahrum ederim veya o kimseyi, mükâfatını alabilirse al-sın diye ortak koştuğu şeyle baş başa bırakır.”

“Kim yaptığı bir iyiliği şöhret elde etmek için insanlara duyurursa Allah da onun gizlediği iş-

lerini halka duyurur ve kimde yaptığını gösteriş için yaparsa Allah da onun gizli hallerini kıyamet günü açığa çıkarır.” (Buhari, Rikak 36, Müslim, Zühd 47)

“Kim Aziz ve Celil olan Allah'ın rızasını kazanmaya yarayan ilmi sırf dünyalık elde etmek için öğrenen kimse cennetin kokusunu bile duymaz.” (Ebu Davud, ilim 12)

Ebu Hureyre (r.a) Rasulullah (s.a.v) şöyle derken işitti: “Kıyamet günü hesabı ilk görülecek kişi, şehid düşmüş kimse olup Allah'ın huzuruna getirilir. Allah da ona verdiği nimetleri hatırlatır, o da hatırlar ve nail olduğu nimetleri itiraf eder.

Allah:

- Peki, bunca nimetlere karşı ne yaptın? buyurur.

- Ya Rabb senin yolunda savaşım ve şehid düştüm deyince;

- Hayır, yalan söylüyorsun, sen “cesur” desinler diye savaş-tın. Neticede bu sözde senin hakkında söylenmiştir.

Sonra bu kişi verilen emir üzerine yüz üstü sürüklenerek cehenneme atılır.

Diğer bir adam ise ilim öğrenip öğretmiş, Kur'an okumuş biri olarak o da Allah'ın huzuruna getirilir. Allah ona da verdiği nimetleri hatırlatır, o da hatırlar ve itiraf eder.

Allah:

- Peki, bu nimetlere karşılık ne yaptın? Buyurur:

- İlim öğrendim, öğrettim ve senin rızan için Kur'an okudum cevabının verir. Allah da buyurur ki:

- Yalan söyledin. Sen “âlim” desinler diye ilim öğrendin, “ne güzel okuyor” desinler diye Kur'an okudun. Zaten bu sözler de senin için söylenmiştir.

Sonra emredilir de yüz üstü cehenneme atılır.

Daha sonra Allah'ın kendisine her çeşit mal ve imkân verdiği bir kimse Allah'ın huzuruna getirilir. Allah verdiği nimetleri ona hatırlatır o da onları itiraf eder. Bunun üzerine Allah:

- Peki ya sen bu nimetlere karşılık ne yaptın? Buyurur:

- Senin rızanı kazanmak için sevdiğin yollarda harcadım, de-yince Allah kendisine:

- Yalan söylüyorsun, hâlbuki sen bütün yaptıklarını, “Ne cömert adam” desinler diye infak et-tin. Bu söz de senin hakkında ger-çekten söylenmiştir, buyuracak ve arkasından Allah'ın emri üzerine bu kimse de yüz üstü cehenne-me atılır. (Müslim, imara 152)

Allah Rasulü (s.a.v)'nün de bizlere haber verdiği üzere, birbirlerine duyurmak maksadıyla veya bu kimse şöyle iyidir, böyle iyidir desinler diye yapılan işlerden hiçbir sevap beklenmemelidir.

Bunların Allah-u Teâlâ katında hiçbir değeri ve karşılığı yok-tur.

Dolayısıyla Müslüman kişi ri-yadan uzak durur. Müslüman'ın niyetinde sadece Allah'ın rızası vardır ve sevabını yalnızca Allah'tan bekler. İhlâs ve samimi-yetle rabbine yönelir. Çünkü Allah'ın rızası ancak ihlâs ve sami-miyetle kazanılır. Rabbimiz cümlemizi amellerine riya bulaştırmayan kullarından kılsın. (ÂMİN)

HZ. SAFİYYE (R. ANHA)

Sümeyye ARSLAN

İslam için en büyük fedakârlığı gösteren ilk İslam nesli sahabeler yalnızca erkeklerden oluşuyordu. Erkekler kadar kadınlar da fedakârlık göstermişti. İşte bu fedakârlık gösterenlerden biri de ; Hz. Safiyye (r.anha)'dır.

Safiyye (r.anha) Peygamber Efendimiz'in halasıdır. Hamza (r.a)'nın kız kardeşi, Abdulmuttalib'in kızıdır.

Asr-ı Saadet'te İslam davasına gönül vermiş, İslamiyetin gönülleri fethetmesi için canlarıyla, mallarıyla mücadele eden erkeklerin yanı sıra kadınlar da vardı. Bu imanlı kadınlara savaşta çok işler düşüyor ve hakkıyla yerine getiriyorlardı. İşin ehemmiyetine önem veren kadınların yaptıkları fedakâr çalışmalar da, hiç küçümsecek gibi değildi.

İşte şerefli hizmetin bir hizmetkarı İslama, ihlasla bağlanmış kadınlardan birisi de Safiyye (r.anha) idi. Elbette ki bu kadınlar kıyamete kadar, İslamiyete inanan insanların gönüllerinde en saygın yerlerini alacak ve haklı yere taht kuracaklardı. Her yapının bir temeli olduğu gibi, her davanın da bir temeli olurdu.

İşte İslamiyet bu yönle aileye çok önem vermişti. Zira aileleri çökmüş bir milletin asla geleceği de olamazdı. Kadının da ailede büyük bir rolü vardı. Bu kadın sahabelerin yetiştirmiş olduğu çocuklar bu davayı yükselteceklerdi. Gerçekten de böyle oldu. Safiyye (r.anha) yeğenini küçük yaşından beri bir anne şefkatiyle bağrına basmıştı.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) 'e annesini aratmayacak şekilde bakıyordu. Yeğeni Muhammed (s.a.v)'i çok seviyordu. O'nun insanlar içerisinde; herkesten daha ayrıcalıklı bir mevki sahibi olacağına; öylesine kendisini inandırılmıştı ki; bir gün o anlarını sanki görecekmış gibi tahmin ediyordu.

Aradan yıllar geçti.

Sevgili yeğeni; peygamberlikle vazifelendi. İnsanları İslamiyete davet etti. Safiyye (r.anha) bu haberi duyunca hiç tereddüt etmeden ve şüpheye düşmeden Rasulullah'a iman etti. Safiyye (r.anha) daha önce Rasulullah için düşündüklerinin semeresini görmeye başlamıştı bile. Çok sevinçliydi. Artık; Peygamber Efendimiz (s.a.v)'a olan bağlılığı ve

hizmeti, maddi ve manevi desteği daha da artacak, gayretleriyle bunu ortaya koyacaktı. Nitekim öyle de oldu. Rasulullah (s.a.v)'e karşı, hizmette kusur etmedi. İslamiyetin yayılması için de; üzerine düşenleri canla-başla çalışarak yaptı. Ne garip bir tecellidir ki; kardeşi Ebu Leheb sevgili yeğeni-ne düşmanlık etmekte başı çekiyordu. Safiyye (r.anha), bu vicdansızlığa son derece üzülmüyordu!...

Bir gün; yine Ebu Leheb'in, Rasulullah (s.a.v)'i üzdüğünü duydu.

Çok sinirlenmişti!

-‘Kardeşinin oğlunu ve onun dinini yarımsız bırakmak sana yakışır mı? Ehl-i Kitab’ın dinindekiler; Abdulmuttalib’in soyundan bir peygamber çıkacağını söylüyorlar. İşte bu peygamber Muhammed'dir.’ dedi.

Fakat Ebu Leheb'in hakkı hakikati görecek ne gözü, ne de kalbi vardı. Zaten; bütün Müslümanlara ayrı bir kını vardı. Safiyye (r.anha) çok karakterli, girdiği sohbetlerde sözü dinlenen ve saygı gören bir hanımdı.

Hız. Hamza (r.a), Ebu Cehil'i dövduktan sonra evine geldi. Müşrikler içerisinde korku salan; bu yürekli cesur insan; İslamiyeti seçmek için kendi kendine bir türlü karar veremiyordu. Yalnız kaldığı zamanlar hep aynı şeyleri düşünüyordu. (Müslüman mı olsa, yoksa eski dini üzerine müşrik olarak mı kalsa daha hayırlı olurdu?)

Bu meseleyi istişare etmek için kardeşi Safiyye (r.anha)'ya gitti. İki kardeş aralarında uzun uzun tartıştılar. Kardeşi Safiyye (r.anha) üzerine üzerine gitti. Safiyye (r.anha)'nin anlattığı konular karşısında; Hız. Hamza (r.a) şaşır-
dı ve hem de sıkışıp kaldı. Sonunda ikna oldu. Safiyye (r.anha) Hız. Hamza (r.a)'nın Müslüman olduğuna çok sevindi. Ve şöyle dedi:

-“Ya kardeşim! Yegenine, Muhammed'e git, onunla konuş ve İslam'da sebat et!”

Hız. Hamza (r.a), bu sözler üzerine Peygamber Efendimiz (s.a.v)'e gitti ve Müslüman oldu. Safiyye (r.anha), Müslümanlara hicret izni verilince Medine'ye hicret etti. O; Rasulullah (s.a.v)'in:

-“Her peygamberin bir havari-si vardır. Benim havarim de Zübeyr'dir.”

dediği Zübeyr (r.a)'in annesidir. Yine o; hayattayken, cennetlikle müjdelenen bir kişinin annesidir. Safiyye (r.a) Allah yolunda hayatini bile ortaya koymaya razıydı. O; İslam tarihinde; (kâfir öldüren ilk Müslüman kadın) unvanının sahibiydi. Müslümanlar bozguna uğramıştı. Rasulullah (s.a.v)'in etrafında bir kaç fedakâr Müslüman kaldı. Müşriklerin; Peygamber Efendimiz (s.a.v)'a ulaşmak üzere olduğunu duyan

Safiyye (r.anha); yavrularına saldırmış dişi arslan gibi yerinden fırladı. Müslüman savaşçılardan kaçmakta olanlarının birinin elinden; atik davranarak mızrağını kaptı, onunla safları yara yara ilerledi.

Şöyle diyordu:

-“Yazıklar olsun size! Rasulullah (s.a.v)'i Yalnız mı bıraktınız?...”

Kardeşi Hız Hamza (r.a) şehid edilmiş, organları kesilmiş ve alınmıştı. Onu gören Rasulullah (s.a.v) Zübeyr'e:

-“ Ya Zübeyr! Annene mani ol! Ölülerin içerisine girme-sin!” dedi. Zübeyr (r.a), O'na doğru koştu ve O'na:

-“Anneciğim! Rasulullah, senin geri dönmeni emrediyor!” dedi.

Safiyye (r.anha):

-“Neden?...Kardeşimin organlarının koparıldığını haber aldım. Bunlar Allah yolunda olmuştur. O, bu onlarla bizi memnun etmiştir. İnşallah sabredip sevabını, Allah'tan bekleyeceğim!..” dedi.

Bunları duyan Zübeyr (r.a) Allah'a hamd etti böyle kahraman bir annenin oğlu olduğuna... Sonra Peygamber Efendimiz (s.a.v)'a giderek, annesinin verdiği cevabı söyledi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):

-O'nu serbest bırak! dedi.

Safiyye (r.anha) gidip kardeşini gördü:

-inna lillahi ve inna ileyhi raciun.' deyip onun için mağfiret diledi.

Bu olaylar Safiyye (r.anha) ve onun gibi Allah'a gönül vermiş, kadere iman eden hanımlar için azdı bile...

Çünkü onlar gerçekten Allah'a ve onun emirlerine, peygamberine, kitabına inanıyorlardı.

İşte Safiyye (r.anha)'nin Hendek Savaşı'nda başından geçen bir olay...

Bütün Müslümanlar savaşa gitmiş, Rasulullah (s.a.v), kadın ve çocukları Hasan bin Sabit (r.a) ile beraber kaleye koymuştu. Bu fırsattan yararlanmak isteyen sinsi Yahudiler; Müslümanların, tamamıyla korumasız kalan, Allah'tan başka desteği olmayan kadın ve çocuklarını esir etmek istediler. Safiyye (r.anha) olayı şöyle anlatıyor:

-Hendek kazıldığı sırada; Hasan bin Sabit, kadın ve çocuklarla birlikte kaledeydi. Oraya, bir Yahudi erkeği sabah karanlığında geldi ve kalenin etrafında dolaşmaya, içindeki kadınları gözetlemeye ve araştırmaya başladı.'

Safiyye (r.anha) onun kalenin içindeki, kadın ve çocukları koruyacak erkek bulunup bulunmadığını öğrenmek için gelen bir Yahudi casusu olduğunu anladı. Çünkü Yahudiler; Rasulullah (s.a.v) ile yaptıkları anlaşmayı bozmuş, müşriklerle beraber olmuşlardı. Yahudilerin sinsi planları sadece kendi menfaatlerini korumak ve daha çok Rasulullah (s.a.v) öldürmek amacını taşıyordu.

Bu nedenle; olmadık hilelere başvuruyorlardı. Bütün o şartlar altında; sinsi Yahudilerden bun-

dan başkası da beklenilemezdi. Çünkü onlar; tarih boyunca düristlük denilen kavramla tanışmamışlardı. Safiyye (r.anha) düşündü! Eğer Rasulullah (s.a.v)'a haber verilse bile onları müdafaa edecek durumda değillerdi. Çaresiz kalmıştı. Zaten, Kureyşliler Bütün Arapları toplayıp gelmişlerdi. Eğer; Allah'ın düşmanı Yahudiler; kadınların gerçekten erkeksiz olarak kalede olduklarını bilselerdi, onları esir alırlar ve büyük bela olurdu. Acilen bir karar vermesi gerekiyordu. Safiyye (r.anha) Hasan bin Sabit'e:

-Hasan! Su Yahudi, gördüğün gibi kalenin etrafında dolaşıyor. O casusluk yapmak için geldi. Kale-den in ve onu öldür!'dedi.

Hasan (r.a) şöyle cevap verdi:

-“Abdumuttalib' in kızı! Allah sana mağfiret etsin! Vallahi, sen biliyorsun ki; ben bu işin ehli değilim! Ben bu kişiyi öldüremem !...”

Hasan (r.a) hem hasta, hem yaşlı, hem de savaştan ve öldürmekten korkar ama çok iyi bir şairdi. Bunun üzerine Safiyye (r.a) hemen elbisesini topladı. Omzuna büyük bir direk alarak, kalenin kapısına kadar indi. Sabır ve ıstaklık kapıyı araladı. O aralıktan dikkat ve temkinle Allah'ın düşmanını güzelce takip etmeye başladı. Artık bir fırsatını bulup, direği Yahudinin kafasına vurmaktan başka da hiç çaresi yoktu.

İşte; o an gelmişti.

Onun isini bitirebileceği bir pozisyonunda olduğuna kanaat getirince; kesin ve ihtiyatlı bir saldırıda bulundu. Başına direk vurdu. Yahudi yere düştü. Yahudinin üzerine öyle bir hışımla gitti ki; vurdukça vurdu. Öldüğünden emin olunca yanına gitti. Adamın

kafasını kesti. Sonra kaleye çıkarak Yahudinin kafasını kalenin tepesinden aşağıda, derede bekleyen Yahudilerin önüne doğru fırlatıp attı. Kesik kafa yuvarlanarak Yahudilerin önüne düştü. Yahudiler, arkadaşlarının kafasını önlerinde görünce birbirlerine şöyle dediler!

-“Muhammed'in kadın ve çocuklarını koruyucusuz bırakmadığını kesin olarak öğrendik !!” diyerek, geldikleri yoldan geri döndüler.

Böylece Safiyye (r.anha), müşrik erkeği öldüren ilk kadın olmuştu. Safiyye (r.anha) o zamanlar tam 58 yaşındaydı. Safiyye (r.anha), bu cesur, kahraman kadın Peygamber (s.a.v)'la birlikte Hayber Savaşı'na gitmişti. Yahudi Merhab :

-‘Hayber iyi bilir ki ben, tepeden tırnağa kadar silahlanmış, cesaret kahramanlığı denenmiş Merhab'im!...Ben kükreyerek geldikleri zaman arslanları bile yere sermişimdir !...’

Şiirini okuyup kendisine rakip isteyince Safiyye (r.anha)'nin oğlu Zübeyr onunla dövüşmek için çıktı. Bunun üzerine ; Safiyye (r.anha) şöyle dedi :

-‘Ey Allah'ın elçisi! O, benim oğlumu öldürür !’

Rasulullah (s.a.v) şöyle cevap verdi:

-“Hayır! Aksine inşaallah senin oğlun, onu öldürecek!”

Rasulullah (s.a.v)'in dediği gibi oldu. Hz Zübeyr bir fırsatını bulunca kafasını gövdesinden ayırdı kâfirin. Hz. Safiyye (r.anha) mü'minlerin emiri Ömer (r.a) zamanında Medine'de ölmüştür. Allah ona rahmet etsin.

İNCE DOKUNUŞLAR

Fatih PALA

Yaz olur, rehavet olabildiğince yaygın olur. İnsan, kaygılara ve sancılara uzak durur. Nefsine hoş gelen yolları dikkatlice korur. Ey Müslüman sen “sen” ol, ne olur!

***

Geceyi üzerimize bir sekine olarak indiren Rabbimize hamd olsun. Gece, uyanmak için derince uyumaktır. Rabbim hep uyanık kılacak sağlam uykular nasip etsin.

***

Nefes aldırın ve hayat yağdırın evsafına kurban olduğumuz ey kerim kitap! Aydınlığınla parıltat her bir yanımızı ve canımızı. Ey rabbimiz! Bizi onda diri tut...

***

Yeni dünyalara, yeni deryalar gerek. Yeniden, yenilmeden ve yüksünmeden yürek potansiyelini sektirmeden, anlamlara ve ahkâmlara açılmak gerek.

***

İnsan susarsa ve kusarsa tüm çirkefligini zalim, yaşanabilir yanlarımız en ufak esintide pusarsa; eller elleri, yürekler yürekleri uyandırmaya koşmak zorunda.

***

Hiçbir kimseden, hiçbir ücret istemeden davaları aşkına bütün varlıklarını feda etme ulviyetinin bariz örnekleri olan Nebi ve Resuller... Ve biz! Ne kadar uzağız.

Öyle bir rahmet gönderir ki semavat, arzın kucağı kifayet etmez bu cümbüşe karşılık vermeye. Ne edersek, kendi elimizle! Ne gelir-se, elimizden! Ne giderse, ömrümüzden!

***

Dağların ağlarında hürriyet türküleri tuttururlar, o vadakilere muallim olurlar. Oralara çağırırlar yine ve yeniden başlamak için tazelenmenin yollarını ararlar.

***

Bir söz var ki, bütün has söylemler ondan neşet eder. O tatlandırır, o hayatlandırır ve o anlamlandırır tüm yaşamışlıkları. En kutlusudur o sözlerin: la ilahe ilallah...

***

Selam olsun, Rabbe dönük bir yüz ve yürek taşıyanlara. Selam olsun, kalkış türküleri okuyanlara. Ve selam olsun, uyanıklığı kendilerine rahmet telakki edenlere...

***

Sesler gelir yüksek ve naif. Duymaya engin bir ızan ister. Zülûmatın beynini tırmalamaya ısrarlı bir ezan ister. Ve sökmekten şafak, kıyama bekleyen bir adam ister.

***

Geç kalınmamıştır hiçbir şey, hayat ve iman olduğu sürece. Sevda renkli teyakkuz halleri arzı

kuşattığında; geriye ya dönmek ya da ölmek kalır. Seçkimiz ne ola?

***

İnsan, her an her şeye ve her habere hazırlıklı olmalı. Aleyhine gelişecek olaylar çöküntü vermemeli. İmtihan sınırlarında olduğunun bilinciyle metanetli olmalı.

***

Yolda olmak, yolu tanımayı gerektirir. Yolu iyi bilmeyenler, yolda kalırlar. Yolun fıkhnı özümsemeyenler. Kendilerini “yoldayım” diyerek avutmamalıdır.

***

Yarın, hatta yarına kalmadan, ölecekmiş gibi bir ömür sürdürme bilinci, kimlerin hesabında kaldı acep? En yakınımız ve en yakınımızda olan ölüm bizi diriltmeli.

***

Her şeye rağmen, sevinci ve huzuru çocuklardan; sevgiyi ve şefkati annelerden; şerefi ve hay-siyeti babalardan; vefayı, muhab-beti ve sevdalanmayı kardeşlerden öğrenmeli.

***

Kopmadan kardeşlik bağından ve yol olarak ümmetin bağrından, samimiyeti tazelemek hissiyatıyla; Kitabımızda ve Rasulümüzde buluşmanın planlarını yapmak zorundayız.

KANIN KIYAMA DURUNCA

Necdet YÜKSEL

Bak coğrafyalar işgal altında
İşgalcilere geçit vermemelisin
Zalimler dünyayı yıkmaktalar
Bana ne boş ver dememelisin

Sen önce ruhunu ayaklandır
Ardından gelecektir kanın
Kanın kıyama durunca
Direnişe dönecektir her anın

Mazlumların yanında saf tut
Akan kanları gözyaşlarını unutma
Unutmazsa alçaklarla hesaplaşabilirsin
Yüreğini intikam ateşiyle uyutma

Sen önce ruhunu ayaklandır
Ardından gelecektir kanın
Kanın kıyama durunca
Direnişe dönecektir her anın

Esir insanların feryatları yükselir
Vicdanını feryat sesleriyle bilemelisin
Tağutların elinde can çekişir özgürlükler
Fitnelere son vermek için savaşa girmelisin

Sen önce ruhunu ayaklandır
Ardından gelecektir kanın
Kanın kıyama durunca
Direnişe dönecektir her anın

Allah'a kulluğunu sadakatle yap
Yeryüzü Kur'an'ın nuruna hasret
Karanlıklar muvahhitlerin elleriyle aydınlanacak
Ancak savaştan kaçmayanları bulur şehadet

Sen önce ruhunu ayaklandır
Ardından gelecektir kanın
Kanın kıyama durunca
Direnişe dönecektir her anın

İNNA LİLLAHİ VE İNNA İLEYHİ RACİÛN

Okurlarımızdan Sn. Abdurrahman Ceylan'ın amcası Ali Ceylan vefat etmiştir.
Merhuma Allah'tan (C.C.) rahmet, yakınlarına sabrı cemil niyaz ederiz.

***

Okurlarımızdan Sn. Hüseyin Behar'ın babası İsmail Behar vefat etmiştir.
Merhuma Allah'tan (C.C.) rahmet, yakınlarına sabrı cemil niyaz ederiz.

GENÇ BİRİKİM

HER SAVUNMA BİR TOHUM

Ayfer TOPRAK

Hani bazen kişi kendini birden savunma yaparken bulur ya, kendisi için veya bir yakını için veya sevdiği biri için...

Savunma yapmak gibi bir zorunluluk ya da sorumluluk hissetmiştir. Bu her zaman çok da haklı bir savunma olmaz, çoğu zaman için öyle gerekmiştir. İyi niyetle de olsa hakkı savunmak dışındaki tüm savunmalar, kişilere ve ilişkilere zarar veren yıkıcı söylemlerdir.

Sözler dile gelmeden önce tarafını seçmekle kişi sürece başlamış olur. Gerçeğe aykırı savunmayı tercih edince kişi, bu zararlı tercih odağı olumsuz etkiler. Odak zararlı bir istikamete yönlendirilmiş olur. Odak ne tarafa yönelmiş ise kişinin dikkati de o yöndedir.

Yörüngesinden sapan dikkat, zararlı savunmayı güçlendirmek için zihinde yanlış destekleyecek dokümanları aramaya başlamıştır. İsteği dosyaları bulamazsa üretme yoluna gidebilir. Böylece zihinde bir kirlenme ve tahrip süreci yaşanmaktadır.

Zihindeki bu bulanıklık, duygu dünyasında da karışıklığa sebep olmaktadır. Adalet duygusu varlığını hissettirmeye çalışırken, ona karşı istikamette saldırıya geçen bir yığın olumsuz duygu; duygusal alanda bir çatışmaya müdahil olmuştur. Bu çatışmanın içinde vicdanın sesini duymak zorlaşır. Vicdan ki; kişiyi destekleyen yakın bir dost gibidir,

onun sesini kısmak ise dostu yaralamaya benzer.

Zihinde ve duygularda oluşan bu nahoş durumun dışa yansımaları da çok hoş olamamaktadır ne yazık ki. Davranışların özden uzaklaşması kişinin özüne yabancılaşmasının nedenlerinden birisidir. Özünde haksızlığın karşısında durma kodunu taşımasına rağmen haksızlığı savunan kişi, özünü karşısına almış olacaktır. İçindeki kodlamaya aykırı yapılan tüm davranışlar, söylemler, niyetler, ilişkiler, kararlar, değerler, kabuller, v.s. kişiyi özünden uzaklaştıran etkenlerdir.

İçindeki adalet duygusunu dik-kate almayan, vicdanının sesini bastıran kişi, kendi iç dünyasında da haksızlıkların destekleyeni olacaktır. Bazen yersiz suçlamalarla kendisini bunalıta affedemeyecek bazen de ölçsüz övgülerle şımartıp büyüklenecektir. Her iki durumda da kendisine zulmetmesinin önemli bir sebebi adaletsizliği tercih etmiş olmasıdır.

Ve bu zararlı savunma kişiyi şeytana bir adım daha yaklaştırmış olur. O da bir savunma yapmıştı. Yanlış savunurken kendince bahaneleri vardı ve neticede sahip olduğu her şeyi kaybetti. Sadece kaybetmekle de kalmadı; kovuldu, lanetlendi ve cezayı hak etti.

Her yanlış savunma; kişiyi bulunduğuna nitelikli ve kaliteli malkamdan düşürür.

Her yanlış savunma; akıl ve gönül bütünlüğünü bozar.

Her yanlış savunma; ilişkinin temellerine vurulmuş bir balyozdur.

Her yanlış savunma; kişinin içindeki hazineyi kirletmesidir.

Her yanlış savunma; bir bozulma sürecinin parçası, bir sorun yumağının iplik kıvrımıdır.

Her yanlış savunma; hakikate yapılmış bir ihanettir.

Her yanlış savunma; zamana, insanlığa ve topluma ekilmiş zararlı bir tohumdur.

Her yanlış savunma; zararlı bir örneğin devam ettirilmesidir. Zararlı davranıştaki ısrarlar, kişiyi insani değerlerinden uzaklaştıran adımlardır.

Her yanlış savunma; 'biz' bilincini yaralar, birliktelik yerine tefrikaya ve çekişmeye sebep olur.

Her yanlış savunma; kirlenilmiş bir temiz sayfa misali kara bir iz bırakır.

Her yanlış savunma kişiyi Rabbinin huzurunda mahcup edecektir.

Yapılacak her savunmadan önce; neyi, ne için savunduğunun bilincinde olmalı insan, birileri ya da bir menfaat için onca kayba değer mi?

Susmanın da konuşmanın da hayrını vermesi niyazıyla...

AİLEDE AHLAK EĞİTİMİ - II

İdris GÖKALP

Peygamber Efendimizin hayatının her anında, mü'minlere güzel örnekler bulunmaktadır. Peygamberimizin (sav) sahabeleriyle olan münasebetleri, onlara hitapları, şakaları, çocuklara olan sevgi ve ilgisi, hanımlarına karşı adaleti, seven ve ilgili tavrı, güler yüzü, neşesi, canlılığı, mü'minlere olan düşkünlüğü güzel ahlakın ve ideal insan modelinin önemli bir örneğidir.

Çocuğun kişiliğinin şekillendiği yer aile yuvasıdır. İslam kaynaklarının çoğunda şu ortak görüşe yer verilir. "Çocuk anne ve babanın yanında bir emanettir. Terte-miz kalbi, her çeşit şekil ve nakıştan uzak, saf, kıymetli bir cevherdir. Her türlü şeye kabiliyeti olduğu gibi, kendisine verilen her şeyi almaya da yakındır. Eğer çocuk iyiliğe alıştırılır, güzel şeyler öğretilirse iyilik üzere büyür. Dünya ve ahirette mesut olur."

Eğitimcilerin ekseriyeti çocuğun hayatındaki ilk beş yılın kişiliğin biçimlendiği ve temel yapısının belirlendiği yıllar olduğunu söylemektedirler. Bu durum çocuğun ömür boyu sürdüreceği temel kişiliktir. Bu temel kişilik çocuğun okul ve okul sonrası hayatında ne ölçüde başarılı olacağını, başka in-

sanlarla ilişkilerinin nasıl gelişeceğini, cinsel tavrının ne olacağını, ne tür yetişkinlik dönemi geçireceğini belirler.

Çocuk, sosyal hayatta uyum sağlayacak davranışları küçük yaşlarda öğrenir ve öğrenmeler kolay sökülüp atılmayacak kadar derin bir şekilde yerleşir. Günlük hayatta "huy" dediğimiz karakter vasıflarının pek çoğunun temeli çocuklukta aile vasıtasıyla atılır. Çocuk sadece insanlarla değil, eşya ile olan ilişkilerinin esasını da burada öğrenir. Cömertlik, cimrilik, temizlik, düzenlilik, dağınıklık, çekingenlik ve sosyallik gibi alışkanlıkların kazanılması hep çocuklukta eğitime bağlıdır. Ailede güzel ahlak eğitimi verilirken ebeveynlerin bu pedagojik gerçekleri göz ardı etmemeleri gerekmektedir.

Ailede ahlak eğitiminin çocuğun doğumuyla başladığı unutulmamalıdır. Anne baba çocuğun gelişim ve yaş özelliklerini göz önünde bulundurarak ahlak eğitimi vermelidir.

Ahlak eğitiminde ailede iyi bir iletişim ortamı oluşturulmalıdır. Aile iletişiminin iyi olması aile bireylerinin hayatı paylaşmasıyla

mümkündür. Paylaşım maddi olduğu gibi manevi boyutuyla da olmalıdır. Eşler çocukların yanında ciddi tartışmalara girmemeli ve birbirlerine karşı rencide edici sözler söylememelidirler.

Ailede çocuklarımıza nasihat ederken dengeli, tutarlı ve örnek bir kişilik sergilemeliyiz. Nasihat ve eleştirilerimizde vicdanlı, merhametli olmalı ve yumuşak bir dil kullanmalıyız. "Nasihat kar gibidir, ne kadar yumuşak yağarsa, yerde o kadar tutar ve zihinde o kadar yer eder." Ahlak eğitimi sürecinde çocuklara çok fazla kural koymak yerine, mantıklı, basit ama az kurallar koymak daha uygundur.

Eğitim çok yönlü bir olaydır. İnsan, sahip olduğu özellikleri, birçok etkenin etkisiyle kazanır. İyi bir ahlak eğitimi için tüm etkenlerin dikkate alınması ve olumlu bir şekilde yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu konudaki görev ve sorumluluk toplumun birçok kesimini fakat en çok da aileyi ilgilendirmektedir. İyi bir ahlak eğitiminde Hüseyin Peker, "Çocuk, çevresinde iyi ahlak özellikleri görmelidir; çocukta iyi bir vicdan gelişimi sağlanmalıdır; çocuğun istek, arzu ve eğilimleri iyi yöne kanalize edil-

meli, iradesi güçlendirilmelidir; kişiliği kuvvetlendirilmelidir.” Şeklinde sıralamıştır. Büyükler çocukların düzeyine inerek onları eğitmelidir. Çocuklara daima uygun bir dille doğru, tutarlı ve yararlı bilgiler verilmelidir. Çocukları için, ahlaki konularda iyi model olacak bir hayat yaşamaya özellikle gayret göstermelidir. Aksi halde sözlerle telkin edilmeye çalışılan, davranışlar ile yalanlanmış olur. Çünkü çocuklarda sözlü telkinleri fiil haline dönüştürmekten çok, gördüklerini taklit etme özelliği hâkimdir. Örneğin bulunduğu ortamda yalan konuşulduğunu gören çocuk, yalanı normal karşılamaya başlar. Zamanla bilinçaltında yerleşen olumsuzlukları daha sonra söküp atmak kolay olmaz. Halk dilindeki “Can çıkar, huy çıkmaz.” Özlü sözü bunu gösterir.

“Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.” sözünden yola çıkarak aile, çocukların ahlaki eğitiminde iyi arkadaşlar edinmesini sağlamalıdır. Arkadaşlık bebeklikten gelen bir ihtiyaçtır. Yaşı ilerledikçe sosyalleşen ve arkadaş grupları artan çocuk, ister istemez olumlu veya olumsuz bu arkadaş çevresinden etkilenecektir. Bu noktada aile çocuğun, kişilikli, görgülü, iyi ahlaklı kimselerle arkadaşlık etmesini sağlamalıdır. Anne baba çocuğun seçeceği arkadaşlara açıkça müdahale etmemeli, ancak iyi arkadaşlar edinmede ona dostça yardım etmelidir. Ebeveyn, çocuğuna arkadaşlarıyla iyi geçinmesi gerektiğini öğretmelidir.

Anne ve babalar çocukların ahlak eğitimi süreçlerinde kitle iletişim araçlarına dikkat etmelidirler. Anne babaya düşen görev, bu araçların iyi yönlerinden çocuklarının yararlanmalarını sağlamak ve zararlarından korumaktır. Özellikle televizyonun olumlu bir uyarı kaynağı olmasının yanında, aile içi ve dışı

toplumsal etkileşimi en alt düzeye indirgediğinden çocuğun sosyal ve ahlaki gelişimine olumsuz etkisi vardır. Özellikle çocukların inanç dünyasını ahlakını zedeleyecek ve telafisi zor olacak tahribatlara neden olan sihirli, kavgalı, dövüşlü ve küfürlü dizi ve çizgi filmlerden çocuklarımızı uzak tutmalıyız.

Kitaplar ise, çocuğumuzun zihinsel, sosyal ve duygusal gelişiminde önemli bir uyarandır. Kitabı bir medeniyetin müntesipleri olarak çocuklarımıza sanat değeri olmayan, okuma zevki ve ilgisini vermeyen, onları şiddete yönelten kitaplar yerine kendi tarihimizi, dinimizi, edebiyatımızı ve örnek şahsiyetlerimizi bizlere tanıtan ve sevdiren eserleri tavsiye etmeliyiz. Çocuklarımızın anlayış ve yaş düzeylerini göz önünde bulundurarak onlara alternatif olumlu yayınlar sunmalıyız.

Bu yazının hazırlanmasında ciddi anlamda istifade ettiğim ve Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN tarafından kaleme alınan “Ailede Ahlak Eğitimi” adlı kitabın kendi alanında ciddi bir boşluğu doldurduğunu düşünüyorum. Aydın, kitabında ailede ahlak eğitimi ile ilgili genel anlamda bakın hangi tavsiyelerde bulunuyor:

“Ailede çocuk kandırılmamalı, verilen söz tutulmalıdır. Ahlaki davranışların kazanılmasında sevgi, şefkat ve güvenin önemi büyüktür. Çocuk, aşağılanmaktan, olumsuz sıfat ve tanımlamalardan uzak tutulmalıdır. Çocuklarımıza güven duygusu ve sorunlar karşısında çözüm üretebilme becerileri kazandırılmalıdır. Aile, ahlaki davranışların çocuklarında meleke; yani alışkanlık haline gelmesi konusunda çalışmalıdır.

Çocuğa her şeyi yasaklamak yerine, ona müspet alternatifler sunmak; iyi, doğru ve güzel dav-

ranışları teşvik etmek gerekmektedir. Yapılan davranışın neden iyi veya neden kötü olduğu somut örneklerle izah edilmeli ve çocuk yanlış yaptığında uygun bir dille ikaz edilmelidir. Çocuğun yaptığı davranışlar üzerine düşünmesine fırsat tanınmalı ve yaşına uygun olmayan yasaklar konulmamalıdır. Onu anlamaya ve duygularını ifade etmesine fırsat verilmelidir.

Ailede ahlak eğitiminde çocukların yüksek ve ince değerlere uygun duygular geliştirmesine yardımcı olunmalıdır. Çocuk daha küçükken kitapla tanıştırılmalıdır. Oynadıkları oyunlarda da ahlaki değerlerin öğretimi sağlanmalıdır. Çocuklara gerektiğinde özür dilemesi ve özür dileyeni bağışlaması öğretilmelidir. Onların sorunları ciddiye alınmalı, yavaş yavaş sorumluluk verilmelidir.

Çocuğun örnek alabileceği kahraman ve idealler gösterilmeli, bu konuda hikâye ve masallardan yararlanılmalıdır. İyinin, güzelin zevki tattırılmalı, kötünün, yanlışın zevki tattırılmamalıdır. Çocuk tehdit edilmemeli ve şiddetten korunmalıdır. Onun öfke ve huysuzlukları soğukkanlılıkla karşılanmalıdır. Neticede yılmadan, sabırla ve Allah’tan ümidi kesmeden ahlak eğitimine devam edilmelidir.

Son olarak diyebiliriz ki, ailede ahlak eğitimi Allah’a karşı sorumluluğun bilincinde olan ve bu bilinçle hayırlı nesiller yetiştirme endişesi taşıyan tüm anne, baba ve eğitimcilerin boynunun borcudur. Gelecek nesillerin heder olmaması, dört başı mamur İslam medeniyetinin yeniden tesisi ve geleceğe öncülük edecek ve yön verecek öncü kadroların tesisi ancak muvahhid ve ahlaklı nesilleri yetiştirmekle mümkün olacaktır. Ne mutlu çocuklarını ve nesillerini İslam’ın aziz ahlaki öğretileriyle terbiye edenlere.

DAVALARINA VEFASIZLARA... VEBALİ BOYNUNUZDA...

Ayşe Merve ADANUR

Paranızdan daha çok şeye ihtiyacı var bu ümmetin!
Çocuklarınıza ihtiyacı var!
Canlarınıza ihtiyacı var!
Gökten biri inmeyecek!
Yerden bir kurtarıcı çıkmayacak!
Sen yerinde oturduğun sürece,
Mescid-i Aksa kurtulamayacak!
Gözlerinde hüznü varmış... İnanmam!
Uğrunda parandan başka bir şeyini feda etmediğin
davaya,
Gözyaşı döktüğüne inanmam!
Evlatların nerde?...Veremezsin!...
Değerli çünkü!...
Senin için değerli olanı sen davana veremezsin!
Hz. İsmail'den değerli senin yavrun!
O Allah için kurban olmuştu ya?
Sen yavrunu kurban diye veremezsin!...
Sen Allah yolunda kurban diye yollara düşemezsin!...
Busun sen!
Kendini daha fazlası sanman değerini yüceltmez...
Şunu bil;
Zafer geldiğinde zaferin sahiplerinden biri
olmayacaksın sen!
Zaferin gelişi için ter ve kan dökenlerin arasında
olmadığın için,
Onların yanında onlar gibi kanını, terini bu yola
akıtmadığın için,
Zafer geldiğinde, onun kucakladıkları arasında sen
olmayacaksın!

Zafer senin için dönmeyecek mü'min topraklara!
Önce yüreğinin zaferini gerçekleştir!
Yürelerinde zafer olmayanlar, topraklarına zaferi
getiremezler...
İşte sen onlardansın!
Rahat koltuğunda, gününü gün etmeye,
Hayatını yaşamaya devam et kardeşim!
Bunu yaptığın sürece onlardansın!
Yalan zaferlere,
Yalan sefalara,
Yalandan olan her şeye kapıl git sen!...
Biz buradayız!
Her şeyimizle! Can, Kan, Mal...
Verebileceğimiz ne varsa!
Küfrün ardında göz kırpan zafere, ulaşmak için,
Ne pahasına olursa olsun küfrü ezeceğiz!
O zaman biz zaferin sahibi olacağız!
Muzaffer olacağız!
Senin ne olduğunun bir önemi yok o gün...
Başka ne varsa olmak istediğin, olabilsin...
Bugün dert ortağı olmazsan,
Gün gelecek zaten muzaffer dışındaki her şey
olacaksın!
Gün gelecek zaferin elinden onurla tutanların yanında
olmak isteyeceksin!
Ama HAYIR!!!
Sadece onlara boynu bükük bakanlardan olacaksın!...
Bugün dert ortağı olmazsan,
Yarın mutluluğa da ortak olamayacaksın!